

Η ΦΟΡΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' ΑΡΙΘΜΟΣ 6
30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1931
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 1
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 10

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΙΩ. ΖΕΡΒΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΕΙ:

- Μελέτας εκλαϊκευτικὰς τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης.
- Διατριβὰς εὐλήπτους ἐπὶ κοινωνιολογικῶν καὶ ἐπὶ φιλοσοφικῶν θεμάτων.
- Ἄρθρα ἐκπαιδευτικὰ καὶ παιδαγωγικά.
- Μελετήματα ἱστορίας, λαογραφίας καὶ γλωσσολογίας.
- Δημοσιεύσεις σημαντικῶν ἀνεκδότων χειρογράφων.
- Ἀναλύσεις καὶ εἰσηγήσεις εἰς ζητήματα τῶν Καλῶν Τεχνῶν.
- Λογοτεχνικά ἔργα, ἥτοι: ποιήματα, διηγήματα, περικοπὰς ἀπὸ ἐκτενεστέρας λογοτεχνικὰς συνθέσεις.
- Μεταφράσεις λογοτεχνικὰς ἐκ τῆς κλασσικῆς καὶ τῆς συγχρόνου ξένης λογοτεχνίας.
- Θεσηκειολογικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν καὶ ἀνασκαφῶν.
- Κριτικὴν καὶ ἀναλύσεις τῶν ἐκδιδομένων ἑλληνικῶν βιβλίων.
- Γνωμικά, ἀποφθέγματα, παροιμίας.
- Ἀνακρινώσεις περιληπτικὰς ἐπὶ τῆς παγκοσμίου πνευματικῆς κινήσεως.

Συνεργάται τῆς "ΦΩΝΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ", εἶναι οἱ πλείστοι τῶν ἐπιφανεστέρων συγγραφέων ἐπιστημόνων, λογίων καὶ λογοτεχνῶν, ἐν οἷς οἱ κ. κ. Ἀδὰμ. Ἀδαμαντίου, καθηγητῆς Ἐθν. Πανεπ.—Μπ. Ἀννίνος.—Ἰω. Βλαχογιάννης.—Δημοσθ. Βουτυράς.—Κ. Γεργογιάννης.—Α. Δελμούζος, καθ. Πανεπ. Θεσ)νίκης.—Α. Εὐαγγελίδης, καθ. Πανεπ. Θεσ)νίκης.—Ἰω. Ζερβός.—Π. Ζερβός, καθ. Ἐθν. Πανεπ.—Α. Γρ. Καμπούρογλου, ἀκαδημαϊκός.—Ν. Καζαντζάκης.—Α. Καμπάνης.—Α. Καλογερόπουλος.—Ε. Λαμπαδάριος.—Ν. Μπέζτος.—Παῦλος Νιρβάνας, ἀκαδημαϊκός.—Κωστῆς Παλαμᾶς, ἀκαδημαϊκός.—Ζαχαρίας Παπαντωνίου.—Π. Α. Παναγόπουλος.—Μ. Ροδάς.—Γεφ. Σπαταλάς.—Στ. Σπεράντσας.—Α. Τραυλαντώνης.—Κ. Χαριτάκης.

Ἡ "ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ", ἐξησφάλισε πρὸς τοῦτοις τὴν συνεργασίαν ἐπιφανῶν ξένων λογοτεχνῶν καὶ συγγραφέων.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΝ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΡΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α' 30 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΣ 6 1931

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 68-77

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.
ΑΘΗΝΑΣ

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑ
ἢ ΜΗ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 10 ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 25

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κατ. Χατζη

ΗΜΕΡΟΜ. 22-9-78

ΑΡΙΘ. 23462

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.	Σελ.
Ἀλ. Τιερρύ. Στοχασμοὶ γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. 180	Σπάνια βιβλία καὶ παλαιὰ χειρόγραφα.... 191
Ἰ. Ζερβοῦ. Τὸ σύμβολο στὴν τέχνη... 181	Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Παπαδάκη.... 192
Νεοελληνικὴ ποίησις... 184	Η. G. Wells. Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς Γῆς.... 194
Γνωμικὰ καὶ ἀποφθέγματα... 185	Τὰ νέα διδακτικὰ βιβλία τῶν Γυμνασίων... 196
Γράτσια Δελέδδα. Τὰ παιγνίδια τοῦ θανάτου... 186	Zane Andrews. Οἱ ἑπτὰ μικροὶ ἀδελφές.... 197
Ἰ. Ζερβοῦ. Ἱστορία τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι.... 189	Οἱ Φοῖνικες... 202
	Ἰ. Ζερβοῦ. Κριτικὴ τοῦ βιβλίου... 205
	Βιβλιογραφία... 207

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΝ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΡΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

Ετοχασμοὶ γιὰ τὴν Ἑκπαίδευση

ἈΛ. TIEPPY

Πρέπει νὰ δοθεῖ πολλὴ προσοχὴ καὶ νὰ γίνεῖ πλατεῖα μελέτη πάνω στὸ ὅτι μὲ τόση ἔως τώρα πνευματικὴ ἀνάπτυξη κ' ἔπειτ' ἀπὸ τόσες προσπάθειες ἡ μορφωτικὴ τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἐκπαίδευση δὲν πῆρε ἀκόμη τὴν ὀριστικὴ κατεύθυνση πρὸς τὸν κύριο, τὸν κοινωνικὸ της σκοπὸ καὶ δὲν πέτυχε τὴν προσαρμογὴ της στὶς ἀνάγκες, στὶς συνθη-
κες καὶ στὶς ἀξιώσεις τῆς κοινωνικῆς σύν-
θεσης. — Ἐνῶ ἀναμφισβήτητο εἶνε ὅτι ἡ πολιτικοκοινωνικὴ ἁρμονία πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἐκπαιδευτικὴ διάπλαση βασίζεται, ἀπ' αὐτὴν κυρίως προκύπτει, ἀπ' αὐτὴν οὐσια-
στικῶς διαμορφώνεται. Καὶ τὸ σπουδαι-
ότερο, ἀπ' αὐτὴ μάλιστα τὴ λαϊκὴ ἐκπαι-
δευτικὴ διάπλαση ἀλλάζει, πέρνει τὸ νέο
τύπο της, ἡ κοινωνία. — Εἶνε δηλαδὴ τέτοια
μιὰ ἐπανάσταση ὅποια εἴταν πρὶν ἡ ἐκπαί-
δευση. Καὶ ἐν' ἀπὸ τὰ τρία:

— Ἡ θὰ ὀνομάσετε Ἐπανάσταση ἓνα ὁποιοδήποτε πολιτικὸ τάραχο, κάτι ποῦνε λιγώτερο ἀπὸ τὸ τίποτε· μιὰ ὀχλαγωγία μονήμερη, μεγάλῃθωρη καὶ φωνασκοῦσα, περίδοξη, ἐπιφανειακὴ καὶ ποὺ τὴν ἐπαύριο θ' ἀφίσει τὴν ἴδια ὅπως πρὶν ζωὴ (ἡ χειρό-
τερη) νὰ ξαναρχίσει μὲ τοὺς ἴδιους ἀνθρώ-
πους (ἡ χειρότερους): — καὶ δὲν ἔχω τίποτε
νὰ πῶ γιὰ τὰ τέτοια κινήματα, γιὰτὶ οἱ
τέτοιας λογῆς ἐπαναστάτες δὲν ἔχουν ἀνάγκη
ἐκπαιδευτικῆς μόρφωσης.

— Ἡ θὰ ὀνομάσετε Ἐπανάσταση μιὰ
κοινωνικὴ θεωρία κάτι δηλαδὴ ὅχι μεγάλῳ

πρᾶμα· μιὰ δοξασία ἢ ἓνα δόγμα, συνδι-
καλιστικὸ, ἂν θέλετε· κ' Ἐπαναστάτες, ὅ-
λους ἐκείνους ποὺ θ' ἀγοράσουν σὲ βιβλία
τὴ μικρὴ αὐτὴ κοινωνία τῆς τσέπης: — καὶ
θὰ σιωπήσω ἐπίσης πάνω σ' αὐτό, γιὰτὶ
οἱ φανατικοὶ αὐτοὶ δὲν μποροῦν τὴ μόρφωση
ποὺ τοὺς χρειάζεται νὰ τὴ λάβουνε μέσα
σὲ μιὰ σχολὴ ἐλευθερίας.

— Ἡ, τέλος, Ἐπανάσταση θὰ ὀνομάσετε
μιὰ ἐφεύρεση πὺ καταπληκτικὴ παρ' ὅτι
ἡ μηχανὴ τοῦ ἀτμοῦ· μιὰ ὁργάνωση τεχνικὴ,
πνευματικὴ, ἠθικὴ τῆς ἐργασίας ἀπάνω στὴ
γῆ· θὰ προσπαθήσετε νὰ τὴν ἀρχίσετε σή-
μερα στὸ σχολεῖο, στὸ ἐργαστήριο, στὸ συν-
δικάτο, μὲ τὴ σταθερὴ συνεργασία ἐκείνων
ποὺ δουλεύουν· — καὶ τότε λογιᾶζω ὅτι οἱ
μαθητὰ καὶ οἱ μαθητευόμενοι μποροῦν νὰ
σᾶς βοηθήσουν.

Καὶ οἱ διδάσκαλοι τοὺς ἐπίσης.

Ἡ ΠΟΛΗ. — Ἀγόρια, κόρες ἐργατῶν
καὶ ἐργατριῶν προσμένουν κάποια μόρ-
φωση, ποὺ νὰ τοὺς κάμει νὰ νοιώσουν τὴ
σύσταση καὶ νὰ μεθέξουν στὴν κίνησή της
μεγάλῃς πόλης, ὅπου ζοῦν· ἀλλὰ τί δυσκο-
λώτερο ἀπὸ τοῦτο; μιὰ ποὺ ἀλήθεια εἶνε
πὼς οἱ ἐργάτριες κι ἀκόμα κ' οἱ ἐργάτες
οἱ ἴδιοι πολὺ βραδύπορα ἀποχτοῦν τὴ στέ-
ρη καὶ σίγουρη ἀντίληψη.

Ἡ μορφή ποὺ πῆρε γιὰ πολὺν καιρὸ ὁ
ἀστικὸς σοσιαλισμὸς τὸν ἔκανε ἓνα βίαιο
ὀνειροπόλημα μετανάστευσης ἔξω ἀπὸ τὴν
πόλιν· δὲν τὸν προδιάθετε διόλου στὸ νὰ

συνθέσει τὴ βιομηχανία σὲ ἰσχυρὲς καὶ πα-
θαινόμενες ὁμάδες, ἔτσι ποὺ οἱ πόλεις νὰ
ἀπλώνονται γύρο ἀπὸ τὴν ὕλη, τὴ δύναμη
καὶ τὴ φωτιά, ἴδια ὅπως τὰ χωριά ἔχουν
συσπειρωθεῖ γύρο ἀπὸ τὸ σταυροδρόμι, τὴ
βρύση καὶ τὸ στάρι· ἀλλ' ἀπεναντίας στὸ
ν' ἀποσυνθέσει τὴν πόλιν, νὰ τὴ σκορπίσει
στὸ χωράφι ἢ καὶ, χειρὺ χειρότερα, νὰ τὴ
βυθίσει σὰν κότεργο ἀνάμεσα σὲ καταρα-
μένους λόφους, ὅπου καθέννας δὲν θὰ πῆ-
γαινε παρὰ γιὰ νὰ μοχθήσει. Ἀναζητώντας
μέσα στὸν κυκεῶνα ὅλων τῶν οὐτοπιῶν,
ποὺ μᾶς ἔχουνε περιγράψει, πόσες θὰ βροῦμε
τέτοιες μελλοντικὲς πολιτεῖες ποὺ νὰ εἶνε
ἑξάστερα ἀστικὲς καὶ ποὺ ἐκεῖνος ποὺ ἀρχι-
τεχτόνησε ὁποιαδήποτε ἀπ' αὐτὲς νὰ εἶχε
μπρὸς τοῦ τὴ μεγάλῃθωρη προοπτικὴ τῶν
τορινῶν πολιτειῶν;

Ὁχι λοιπόν. Ἡ μέλλουσα πόλιν (ἂν ποτε
γίνει) θὰ εἶνε πόλιν μὲ δρόμους, πλατεῖες,
εὐρύχωρα σπίτια, — γεμάτα ζωὴ. Ἡ μέλ-
λουσα πόλιν δὲν θάχει ντροπὴ οὔτε γιὰ τὸν
Καπιταλισμὸ ποὺ τὴν ἐκυφόρησε, οὔτε
γιὰ τὸ Συνδικαλισμὸ, ποὺ αὐτὴ τὸν ἐγκυ-
μόνησε. Δὲν θὰ κληροδοτήσει σ' ἄλῳνια
τῶν ἀγρῶν τὰ ἐργοστάσια της τὰ πλουσιό-

φωτα, ποὺ λαμποβολοῦν τὸ βράδυ σὰ δεκά-
πατοι φάροι· δὲν θὰ καταπνίξει ἀπὸ σε-
βασμὸ σ' ἀστέρια τὴν ὀρμητικὴ ζεστὴ ἀνά-
σα της· θὰ διατηρηθεῖ στὰ σκεπασμένα ἀπ'
ὀμίχλη πρῶινά της ἡ πὺ σοβαρὴ ἀπ' ὅσες
μπορεῖ νὰ συντύχει ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος
ἀπεικόνισή τοῦ τέλους ἢ τῆς ἀρχῆς τοῦ κό-
σμου. Ἀλλὰ ὁ κόσμος μέσα σ' αὐτὴν
θὰ ἐξακολουθήσει.

Τὸ αὔριο εἶνε τὸ σήμερα. Στὸ σχολεῖο τοῦ
μέλλοντος τὰ παιδιὰ σας πῶνε τώρα, καὶ
τὰ χεράκια τοὺς κ' ἡ εὐκίνητη σκέψη τοὺς
δουλεύουν ὁλοένα νὰ τὸ πλατύνουν. Δὲν
πρέπει νὰ τὸ ἐμφανίζετε σὰν ἓνα ἄσυλο
παιγνιδιοῦ, ἀλλὰ σὰν ἐργαστήριο καὶ μά-
λιστα πὺ τελειοποιημένο ἀπὸ τὸ δικό σας.
Καὶ μάλιστα οἱ μαθητὰ τοῦ μέλλοντος, ἔ-
χετέ το αὐτὸ στὸ νοῦ σας, εἶνε ἀπὸ τώρα οἱ
μαθητευόμενοι τοῦ ἐργαστηρίου· νὰ τοὺς!
στέκονται μπρὸς στὸ τραπέζι τῆς δουλειᾶς,
μπρὸς στὸ μάγγανο καὶ μπρὸς στὴ ρόδα τῆς
μηχανῆς· συχνὰ θὰ τοὺς συναντήσετε στὸ
δρόμο ἀπὸ μηχανουργεῖο σὲ μηχανουργεῖο
νὰ ἐπαληθεύουν τὴ φυσικὴ, τὴ χημειὰ ἢ τὰ
μαθηματικά, ποὺ τὴν προηγούμενη μέρα δι-
δάχτηκαν στὸ σχολεῖο. 1931.

Τὸ Λύμβοιο στὴν Τέχνη

Ἰ. ΖΕΡΒΟΥ

Ἄν ὅλα ὅσα αἰσθανόμαστε κι ὅσα σὰν ἐπα-
κόλουθα τῆς αἰσθηθῆς διευκρινίζουμε, συ-
στηματοποιούμε καὶ συμπεραίνουμε εἶνε σχε-
τικά, — ἂν δηλαδὴ αὐτά, ὅπως τὸ ὀρίζει σή-
μερα ἡ θετικὴ ἐπιστήμη, δὲν παρέχουν τὴν
τελειωτικὴ ἐξακρίβωση καὶ συνεπῶς δὲν
εἶνε ἡ τελικὴ πραγματικότης — τότε μπορεῖ
νὰ ποῦμε, ἀπὸ μιὰν ἄλλη ἀποψη, ὅτι ὅλα
εἶνε συμβολικά.

Γύρο σ' ἓνα κύκλο μεταβλητῶν γνώσεων,
ἀπάνω σὲ μιὰν ἔκταση ἀπὸ σχετικὲς μὲ τὰ
αἰσθητήρια μας ἐξακρίβωσες, ποὺ ὅσο προ-
χωροῦμε στὴν ἐρευνα τόσο κι αὐτὲς ἀλλά-
ζουν, θεμελιώνουμε τὴ μιὰ κατόπι στὴν
ἄλλη τίς γενικὲς ἐννοιες, συναρμολογώντας
μεταξύ τους. Καὶ τίς ἐννοιες αὐτές, ποὺ
εἶνε μόνο ἀνθρώπινα σύμβολα, τίς πέρνουμε
γιὰ πραγματικότητες.

Κ' ἐνῶ προχωροῦμε ἔτσι στὸ συνδυασμὸ
καὶ στὴ γενίκευση τῶν συμβόλων, ἔχουμε

τὴ ψευδοαντίληψη, σχηματίζουμε μέσα μας
τὴν ψευδαἰσθησὴ, πλάθουμε μέσα μας τὴν
πίστη ὅτι προχωροῦμε στὴν ἐξερεύνηση
καὶ τὴ γνώση τῆς πραγματικότητος. Τόσο
δὲ ἀπλώνει κ' ἐπεκτείνει ὁ ἄνθρωπος, τόσο
γενικεύει κάποια ἀπ' αὐτὰ τὰ σύμβολα, τόσο
τὰ συνδυάζει καὶ τὰ συνδέει μὲ ἄλλα τοῦ
σύμβολα, ὥστε δίνει σ' αὐτὰ μιὰ ὑπόσταση
ἐξαιρετικὰ μακρόχρονη — τέτοια μάλιστα ὥ-
στε νὰ ἐπιζεῖ πολὺν καιρὸ κατόπι ἀπὸ τὴν
ἀναγνώρισή της σχετικῆς πλάνης ποὺ τὰ
ἔφτιασε. Τὴν ἐκδήλωσε π.χ. τῆς ἐναντιό-
τητος στὴ ζωὴ καὶ τῆς ἐπακόλουθης φθο-
ρᾶς τῶν ἀτομικοτήτων ὁ παλαιότερος ἄν-
θρωπος, βασιζόμενος σὲ ὅσα τότε σχετικὰ
στοιχεῖα προερχόμενα ἀπὸ τὰ αἰσθητήρια
τοῦ καὶ διαμορφωμένα κι αὐτὰ σὲ πιστευτὰ
σύμβολα, τὴν ἀποτύπωσε καὶ τὴν ἐξήγησε
μέσα σ' ἓνα σύμβολο ἐμπρόσωπης κ' ἐνсу-
νειδῆτης ὑπόστασης ποὺ θέλει καὶ μπορεῖ νὰ

κάνει το κακό—έφτιαξε δηλ. κ' ἐπίστεψε ἔτσι τὸ Δαίμονα ἢ καὶ καταμερισμένα τοὺς πολλοὺς Δαίμονες. Καὶ τὸ σύμβολο αὐτό, πού ἀποτελεῖ παραστατική ἐρμηνεία τοῦ φαينομένου, τόσο τὸ γενίκεψε καὶ τόσο τὸ συνδύασε μὲ ἄλλα τοῦ σύμβολα, πίστες δηλαδή καὶ παράστασες καὶ παράδοσες καὶ κανόνες καὶ τελετὲς—ὥστε δὲν μπόρεσε νὰ τὸ καταλύσει, οὐδὲ κ' ἂν τότε ἀκόμα ὅταν, προχωρώντας στὴν ἐξερεύνηση, στὴ διευκρίνιση, στὴν τακτοποίηση καὶ στὴ σύνθεση τῶν σχετικῶν ἀντιλήψεων, ἐξέκρινε ὁλοκάθαρα πῶς ἐκεῖνο δὲ τὸ παλαιὸ σύμβολο,—ὁ Δαίμονας ἢ οἱ Δαίμονες—εἴταν ἐντελῶς πιά ἀσυνάρμοστο μὲ τὸ σύνολο πού ἀποτελοῦσαν οἱ ἄλλες νεώτερες γνώσεις του, τὰ νέα του σύμβολα. Ὁ Δαίμονας ἔμεινε στὴ ζωὴ καὶ μετὰ τὴν ὀργανικὴ ἀποσύνθεσιν του. Πόσες ἀπὸ τίς πίστες πού ἔχουμε εἶνε ἀποσυνθεμένες πιά, διαφευσμένα δηλαδή ἀπὸ τὴν τορινὴ μάθηση καὶ λογικὴ μας σύμβολα! Καὶ πόσες ἀπὸ τίς σφαλερὲς ἀντιλήψεις μας ἐπιζοῦν ἀκόμα σὰν ἀπομεινάδια, πού μᾶς ἀφηγῶν προγενέστερα σύμβολα, παλιὲς πίστες, ἀποχωρισμένες πιά ἀπὸ τὴν ὁμαλὴ φυσιολογικὴ λειτουργία τῆς πνευματικῆς ζωῆς! Καὶ πόσα τέτοια ἀπομεινάδια ξανάρχονται ἀκόμα στὴν ἐνέργεια περιστατικῶς καὶ ἀνωμάλως σ' ἐποχὲς ἰδίως ἀτομικῆς ἢ κοινωνικῆς νοσηρότητας.!

Ἀλλὰ καὶ ὅταν κάποτε τέλος ἐξαλείφεται ὁλότελα ἡ πίστις μας στὰ τέτοια διαφευσμένα ἢ καὶ ἀντικατασταμένα σύμβολα, καὶ τότε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἕνας πνευματικὸς ἀτταβισμὸς συνδέοντας τα μὲ ἄλλα ζωντανὰ νεώτερα σύμβολα καὶ μὲ τοῦτα δίνοντας σπρωγμένη κάποια ἐξήγηση καὶ δικαιολογία τους, προσπαθεῖ νὰ τὰ ξαναφέρει στὴ ζωὴ, νὰ δώσει σ' αὐτὰ μιὰ ἐπισκευασμένη μορφή, φαينομενικῶς σύμφωνη μὲ τὸ νέο κύκλο τῆς σχετικότητος. Καὶ μιά, ἀπὸ τίς ἐντονώτερες ἴσως, ἐκδηλώσεις τοῦ μυστικισμοῦ αὐτὴν ἔχει τὴν αἰτία καὶ τὴ βάσιν...

Ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ τὸ λογαριάζουμε πάντα πῶς ἡ ἀνθρώπινη διάνοια πού σὲ τίποτε δὲν παρουσιάζεται οὔτε καὶ θὰ παρουσιασθεῖ συμπληρωμένη, καθεμέρνα σχηματίζεται καὶ ἀποσχηματίζεται, φθάνοντας πάντα σὲ προσωρινὲς ἰσορροπίες. Οἱ ιδέες της, οἱ θεωρίες της, οἱ πίστες καὶ οἱ πεποιθήσεις της πολὺ σπάνια συνδυάζονται σ' ἕνα

ἁρμονικὸ σύνολο. Καθεμιὰ πίστις ἢ θεωρία, ὡς ἕνα σημεῖο, πότε περισσότερο, πότε λιγώτερο, κρατᾷ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ἀξιώνει καὶ μεγαλώνει δίχως νὰ προσέχει στίς διπλανὲς της. Ἐτσι πρόληψες συνυπάρχουν κοντὰ σὲ σκεπτικισμοὺς καὶ σ' ἐπιστημονικὲς ἀκριβολογίες· καὶ μόνο κάποτε, συνήθως ἀπὸ ἐξωτερικὲς αἰτίες παρὰ ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, γίνεται σύγκρουση ἀνάμεσα σὲ πρόληψες καὶ θεωρίες ἢ ἀνάμεσα σὲ πρόληψες ἀναμεταξύ τους· καὶ ἀγωνίζεται τότε καὶ βλέπει καὶ παθαίνει ὁ νοῦς γιὰ νὰ φέρει τὴν ἰσορροπία του, σὰν ὑπάρχει μιὰ ἐξαιρετικὴ πνευματικὴ θέλησις στὸν ἄνθρωπο. Γιατὶ ἄλλοτε, τίς πιότερες φορές, καὶ μ' ὅλη τὴ σύγκρουση, ὁ νοῦς δὲν πολυσκοτίζεται, ἀφίνει τὰ πράγματα νὰ κυλοῦνε καθένα στὸ δρόμο του, πέφτει σὲ ἀντίφασες καὶ σὲ ἀσυνέπειες μὲ τὴν ξεγνοιασιά καὶ τὴν καλογνωμιὰ ἐνὸς ἐν γνώσει τοῦ ἀπατημένου. Εἴμασθ' ἔτσι ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, στὸν κοινὸ μάλιστα καὶ ὁμαδικὸ τύπο μας, τὰ ὄντα τὰ πιὸ ἀσυστηματοποίητα, τὰ πιὸ ἀσύμφωνα μὲ τὸν ἑαυτὸ τους, ἴσως γιὰτὶ δὲν ἔχει συμπληρωθεῖ σὲ ὅλα κ' ὑφίσταται ὁλοένα ἐντονὴ τὴ μορφογενικὴ του ἐξέλιξις ὁ τύπος μας. Ἡ περίπλοκη φύσις μας, οἱ ἀδιάκοπες σύγκρουσες τῶν αἰσθήσεων μας, τῆς φαντασίας μας, τοῦ λογικοῦ μας, τῶν ὁρμῶν μας ἀποτελοῦν τὴ δύναμιν μας καὶ τὴν ἀδυναμία μας, δημιουργοῦν τὴν ἀτομικὴ ταλαιπωρία μας καὶ τὴ συνολικὴ πρόοδον μας—πρὸ πάντων δημιουργοῦν τὴν αἰσθητικὴ ἀπόλαυσή μας. Καὶ ἡ ἀπόλαυσις μας αὕτη, προερχόμενη ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν, πού ὀνομάζουμε τέχνη, ἐξέχωρη ἀπὸ τίς ἄλλες πνευματικὲς ἐκδηλώσεις καὶ ἰδιάζουσα καὶ χαρακτηριστικὴ τοῦ ἀνθρώπου, αὕτη κυρίως μαζί, μὲ τὰ νέα σύμβολα τὰ ζωντανὰ συνδυάζει τὰ ξεπεσμένα παλιά, δίνοντας τους κάποια καινούργια χρησιμότητα κ' ἐπομένως ζωὴ.

Ἐτσι καὶ μετὰ τὴν ὀργανικὴ ἀπονέκρωσιν τους τὰ τέτοια παλιά, γενικὰ ἰδίως, σύμβολα ἀπομένουν σὰν εἰκόνες καὶ σὰν ἥχοι· καὶ ὁ ἴσκιος ἀπὸ τὴν προτερὴν γιγάντια ὑπόστασιν τους πέφτει πάνω στὸ πνευματικὸ παρόν. Κάποιος τὴν τέτοια εἰκονικὴ καὶ ἡχητικὴ διατηρήσιν τους μέσα στὸ νοῦν μας τὴν παρομοίασε μὲ τὴν ἀκτινοβολία τῶν ἀπόμακρων ἐκείνων ἀστρῶν, πού, ἐνῶ ἔχουνε σβύσει πιά, ἐμεῖς ἐξακολουθοῦμε νὰ τὰ βλέ-

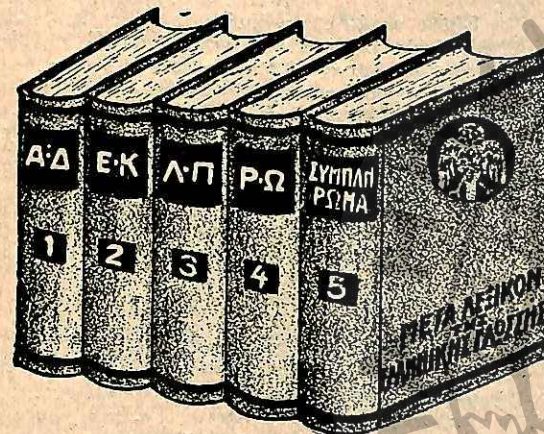
πουμε μέσα στὸ φῶς τους, πού ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς φωτεινῆς ὑπαρξῆς τους ξαπόστερνε τὸν κυματισμὸν τοῦ στὸ διάστημα.—Κ' ἡ εἰκονικὴ λοιπὸν καὶ ἡ ἡχητικὴ ἐπιβίωσις τῶν τέτοιων συμβόλων εἶνε ἕνας ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς τέχνης—ἰδίως τῆς ποίησης. Μέσα στὸν πλούσιον φανταστικὸν κόσμον τῆς ποίησης ζοῦν σὰν ἀναχρονιστικά, ἀλλὰ ζοῦν γοητευτικά, ἁρμονικὰ καὶ πολύτροπα τὰ παλαιὰ αὐτὰ γενικά σύμβολα καὶ συνδυάζονται καὶ συμπλέκονται καὶ συνταιριάζουν μὲ τὰ νέα σύμβολα, γίνονται δὲ γόνιμα ὅχι πιά σὰν πίστες, ἀλλὰ σὰν ἐνθύμησις ἀγαπητῆς πού ξυπνοῦν παράστασις ἀποκοιμισμένες στὸ ὑποσυνείδητο, σὰν μεγαλόπρεποι φωσφορισμοὶ τοῦ συνόλου τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἢ καὶ μόνο σὰν ὁμορφὴ παλαιόθεν γνώριμοι ἥχοι. Ἐτσι π.χ. ξανakinεῖται σὰν ἐνεργὸς μέσα στὴν τέχνη ὁ ἴσκιος τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν ἢ ὁ Κάτω Κόσμος καὶ τῆς λήθης τὸ νερὸ ἢ ὁ Σατανᾶς—Μεφιστοφίλης καὶ τ' ἀγγελοῦδια κ' οἱ φτερωτοὶ ψυχῆς καὶ ὅλος ὁ πλούσιος μυριόπληθος κόσμος τῶν περασμένων συμβόλων μέσα στὴν

ἐμπνευσι τῆς τέχνης τὴν τορινή. Κ' ἔτσι τὸ παλιὸ σύμβολο μέσα στὴν τέχνη, τόσο τὸ φανερὰ ὅσο καὶ τὸ ἀόριστα παρμένο ἀπὸ τὴν ἐμπνευσι, εἶν' ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικά της.

Ἡ προσπάθεια νὰ τὸ ἀποκλείσουμε τὸ παλιὸ αὐτὸ σύμβολο ἀπὸ τὴν τέχνη,—ξεκάρφωτη καὶ ἀναιτιολόγητη προσπάθεια κάποιου τῶν νεωτέρων χρόνων ρασιοναλισμοῦ καὶ μοντερνισμοῦ,—εἶνε ἔτσι ὅχι μόνον ἀψυχολόγητη, ἀλλὰ καὶ πραγματικῶς βαρβαρικὴ. Γιατὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅπως τῶπε ὁ ποζιτιβιστὴς φιλόσοφος, ζεῖ πιότερο μὲ τοὺς πεθαμένους καὶ ἀπὸ τὴν κληρονομία τους παρὰ μὲ τοὺς ζωντανούς,—καὶ τοῦτο σ' ὅλες τίς πνευματικὲς, τίς ἠθικὰς καὶ γενικώτερες τίς κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις κ' ἐνεργείας του,—τὴν ἀρτιώτερη αἰσθητικὴ ἀπόλαυσιν τοῦ τὴν ἔχει πιότερο ἀπὸ τὴ θύμωσιν καὶ ἀπὸ τὴ γενικότητα, παρὰ ἀπὸ τὴν κάθε εἰδικὴ σύγχρονη τοῦ περιπέτεια πού παρουσιάζεται σὰν τορινὴ πραγματικότης.

ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. - ΑΘΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΑΘ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Τόμοι 5. Σχήμα μέγα 18x25.
Σελίδες περίπου 5.500.

Πληρωμή δραχμαὶ 20 μηνιαίως.

ἄδետον	Δρ.	700.—
δεδεμένον ὅλο πανί	»	900.—
δεδεμένον δέρμα πανί	»	1000.—

Νεοελληνική Ποίηση

Η ΑΔΙΚΗΜΕΝΗ

(Από τα δημοτικά τραγούδια).

Κοράσιν έτραγουδήςε στην έντολή τ' άγέρα
κ' είταν τ' άγέρι άνέγλυκο κ' ή κόρη στη λαλιά της.
Καί παίρνει άγέρας τή λαλιά και στο γιαλό τή ρίχτει
κ' ή θάλασσα μπανάτσαρε και τά καράβια άράξαν.
Κ' ένα καράβι τής φιλιάς, καράβι τής αγάπης
νά μαϊνάρει δέν μπορεί, ν' άράξει δέν ήξέρει.
—Μάινα, ναύτες, τά πανιά, ναύκληροι τίς φυλλίστρες
ν' ακούσουμε του κορασιού τόν τί τραγούδι λέει,
π' ως πέριδικα μοιρολογά και κλαίει σάν τρυγόνα,
—'Εγώ κι αν έτραγουδήςα πρὸς μοιρολόι τόπα
μάννα και κύριν έχασα και δυό άδερφούς στρατιώτες
κ' είταν κι ο άντρας μου άρρωστος σήμερα πέντε
[χρόνους].
Ξαρρωστικό μου ζήτηζε, τὸ δέν γεωργῶ στόν κόσμο,
λαγού τυρί μου ζήτηζε κι άγριο αφίνας γάλα.
Κι ὥστε ν' άνέβω τὸ βουνό, νά πιάσω τή λαφίνα
νά κάμω τὸ ξαρρωστικό νά πᾶ νά τοῦ τὸ πάρω
ὁ άντρας μου ξαρρώστηκε κι άλλη γυναίκα παίρνει.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

(άπό τὸ τραγούδι «Ο Ποιητής» τοῦ Γ. Ζαλακώστα)

"Υπνο δέν βρίσκει ή συφορά. Τρεμουλιαστά στη ράχη
'Ο αύγερινός φωτοβολεί.
'Ακόμα οί λόγγοι είνε θολοί
Και τὰ βουνά κ' οί βράχοι.

Τὰ χόρτα πίνουν τή δροσιά τής νύχτας, και τ' άηδόνι
Χύνει κελάδημα γλυκό,
Κ' ένα άγεράκι μαλακό
Τὸ κύμα χαρακόνει.

Νεράιδες, πού δὲ φαίνονται, χρυσά στεφάνια πλέκουν
Εἰς τοῦ βουνού τήν κορυφή
Σ' αὐτὴ τήν ὥρα τήν κρυφὴ
"Αγγελοὶ παραστέκουν.

"Ωρα γλυκειά τής χαραυγῆς πού ή φύσις βαλσαμώνει
Κι άνθη και φύλλα και κλαδιά...
Χαρά σ' εκείνην τήν καρδιά
πού δέν τήν δέρνουν πόνοι!

ΑΓΡΥΨΙΝΟΣ ΠΟΝΟΣ

(Από τοῦ Β. Βιζυηνοῦ τὸν τόμο: «Αιτίδες αἰθραι».)

Μαύρ' ή νύχτα άπλωτὸ τὸ φακίλι της ρίχνει
και με σκότος σκεπάζει τήν γῆ.
Σάν διαμάντια γυαλίζουν χιλιάδες της λύχνου
στ' οὐρανὸ τῆ σιγῆ.
Οὐδὲ φύλλο κουνιέται σ' εκείδὸ τὸ καλάμι,
πού πευθεῖ πᾶ στόν δυχθό γυρτό,
Τὸ νερό βαρετὰ δρασκειᾷ τὸ ποτάμι
σάν μολύβι χυτὸ.

Τίς χαρὲς και τίς λύπες άντάμα κοιμίζει
μέσ' στὰ μαύρα του ὁ "Υπνος φτερὰ.
Τὸ σαράκι μονάχ' άγρυπνάει και τρίζει
στὰ παλῆα πατερὰ.
Και μαζί του άγρυπνάει κι αλέθει και στρέφει
μέσ' στὰ στήθια μου ὁ πόνος πικρά.—
"Αχ! νά τέλειωνε μιὰ τήν ζωή, πού τὸν θρέφει
νά τ' άφίση νεκρά!

«ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ, ΩΡΑ ΣΟΥ ΚΑΛΗ!»

Φουρτούνιασεν ή θάλασσα κ' έβουρκωθήκαν τὰ βουνά!
Εἶναι βουβά τ' άηδόνια μας και τὰ οὐράνια σκοτεινά
κ' ή δόλια μου ματιά θολή.
Παιδί μου! "Ωρα σου καλή!

Εἶναι φωτιά τὰ σπλάχνα μου και τὸ κορμί μου πα-
[γωνιά!
Σαλεύει ὁ νοῦς μου, σάν δεντρί πού στέκει άντίκρυ
[στό χιονιά,
και εἶναι ξέβαθο πολύ.
Παιδί μου! "Ωρα σου καλή!

Βοῦίζει τὸ κεφάλι μου σάν τοῦ χειμάρρου τή βοή!
Λειποθυμᾷ ή καρδούλα μου και μου έκόπηκ' ή πνοή,
στὸ ὑστερνό σου τὸ φιλή.—
Παιδί μου! "Ωρα σου καλή!

Η ΝΕΡΑΪΔΕΣ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ

(Από τὰ «Τραγουδημένα» τοῦ Π. Δημητρακοπούλου)

Α'.

Εἶμαι νεράϊδα γεννημένη
ἀπ' τὸν κυμάτων τὰ φιλιὰ
στῆς θάλασσας τὸ δροσιμένη
και άφροσκέπαστη άγκαλιά.
'Απλώνω τὰ μαλλιά μου χῦμα
κάτω ἀπ' τὸν ήλιο, στὸ γιαλό,
και νανουρίζουμι ἀπ' τὸ κύμα
μ' ένα μουρμούρισμα άπαλό.
Κάθε μενεξεδένια δύσι
ἀπλώνει σύγνεφα χρυσᾷ
νύφης κρεβάτι νά στολίσῃ
πλατὺ κι' άπαλό
μέσ' στὴ δροσά.

Β'.

"Όταν προβάλλῃ τὸ φεγγάρι
ἀπ' τὸ βουνὸ κάθε φορά,
χορεύω πάντοτε με χάρι
στ' άσημωμένα μου νερά.
Και μεθυσμένη ἀπὸ τὸν μπάτη
με στριφογύρισμα τρελλό,
κάθε τῆς θάλασσας διαβάτη
γιὰ τὸ χορὸ μου προσκαλῶ.
Κι' ὅταν ή θάλασσα στεναζῇ
έρωτικά κάθε βραδιά,
ὁ στεναγμός της με τινάζει
με μύρια φιλιὰ
στὴν άμμουδιά!...

Γνώμικὰ καὶ Ἀσοφδέγματα

—Οἱ ὁμορφες τολμηρὲς ιδέες μέσα στὸ ἔργο ἐνὸς
μεγάλου συγγραφέα εἶνε πάντα δροσερὲς και καλο-
ταιριαγμένες σάν τὸ λουλούδι πάνω στὸ φυτὸ. "Όταν
ὅμως τίς ιδέες αὐτὲς ἀπρόσεχτα τίς πέρνει και τίς
μεταχειρίζεται τὸ ἀγοραῖο πλῆθος τῶν προχειρο-
γράφων καταντῶνε συχνότατα ξερὲς και ἄχαρες σάν
τσαλακομένα λουλούδια πού τᾶκοψαν και τὰ μετα-
χειρίστηκαν ἀκαλαίσθητα χέρια.

—'Ο ἄνθρωπος πού ὑποτάσσεται δίχως ἐπιφύλαξη
στὶς συνήθειες τῆς ζωῆς γλίγορα ἐξαντλεῖται χά-
νοντας τήν ἀτομικότητά του. Αἰσθάνεται βαρύτερα
τίς λύπες ἀπὸ κάθε στέρηση, δουλεύει πῶς ταπεινά
στὶς καθημερινὲς ἀνάγκες, ὑποφέρει βαρύτερα ἀπὸ
κάθε ἀπογοήτευση, γιατί ἔχει ἀξάρτηση ἀπὸ τοὺς
ἄλλους κι ἀπὸ τίς συνήθειες τῆς ζωῆς μεγαλύτερη
παρ' ὅτι ἔχει ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του και ἀπὸ τὴν αὐτε-
νέργειά του. Γι' αὐτὸ και μιὰ συστηματικὴ προσ-
πάθεια ἀλλαγῆς στὶς συνήθειες εἶνε σοφὴ ὑγιεινὴ
τῆς ψυχῆς.

—Τὸ νὰ ἀποφασίζεις νὰ ζῆσεις χωρὶς πίστη πρὸς
ένα κάτι πῶς γενικὸ και πῶς αἰθέριο ἀπὸ τὴν ὕλική
ἀνάγκη εἶνε σάν ν' ἀποφασίζεις νὰ ζῆσεις χωρὶς
δύναμη στὴ ζωή, χωρὶς ἐλπίδα πλατύτερης χαρᾶς
και, τὸ χειρότερο, χωρὶς συνείδηση. "Οποιαδήποτε
δικαιολογία κι ἂν ἔχεις βρεῖ στὴν ἀπιστία σου, ὁ-
σοδήποτε κι ἂν θέλεις νὰ πείσεις τὸν ἑαυτὸ σου πὼς
ἔχεις ένα κανόνα ζωῆς και μιὰ ἠθική, θ' ἀπομένεις
ὅμως πράγματι και κατὰ βάθος χωρὶς λογικὴ συνέ-
χεια και χωρὶς ἠθική. "Η πλάνη, στὸ κάτω τῆς γρα-
φῆς, εἶνε θεμελιακὸς νόμος τῆς ζωῆς.

—Προτιμότερο νὰ πιστεύεις στὶς ἀρετὲς και στὶς
καλὸς ἔργους τῶν ἀνθρώπων παρὰ νὰ ὑποφιάζεσαι
ὀλοένα τίς κακίες τους. Ἐνδεχόμενο νᾶχεις ἔτσι
πιότερες ὕλικες ζημιές, πού εἶνε πάντα παροδικές,
νὰ δοκιμάζεις συχνότερα ἀπογοητεύσεις, πού εἶνε
πάντα λιγότερες, δέν βρίσκεις ὅμως σὲ παντο-
τεινὴ ψυχικὴ ἀνησυχία και ἀγανάχτηση. Ἄλλως
ὅσο γιὰ κάποια ἀποτελεσματικὴ προφύλαξη σου
ἀρκεῖ νὰ κρατᾷς τὸν ἑαυτὸ σου ὅσο δύνασαι συνεπέ-
στερο στὴ σκέψη σου και στὴν ἐνέργεια σου και νὰ μὴ
στέρνεις εὐκολὰ τὴ στενὴ συνάφεια, τὸ σύνδεσμο
με ἄλλους ἀνθρώπους, —νὰ μὴν ἐμπιστεύεσαι δηλαδὴ
τὴν ψυχὴ σου σὲ ἄλλους, ὅσο κι ἂν ζεῖς στὴ συντρο-
φία τους.

—"Όταν ἕνας τεχνίτης προσπαθεῖ με κάθε τράπο
ν' ἀρέσει, νὰ εἶνε ἀμέσως ἀντιληπτὸς κ' εὐχάριστος
εἰς τὸ πλῆθος, πολὺ γλίγορα καταντάει νὰ χάσει
ὅ,τι εἶχε ξεχωρὸ κ' ἐξαιρετικὸ δικό του, ἀπομένον-
τας με μόνη τὴν καλαισθησία και τὴ σκέψη τοῦ
πλήθους μέσα του. Αὐτὸς δὲ ὁ πόθος τῆς δημοφιλίας

εἶνε πάντα ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος τῶν μετρίων
καλλιτεχνῶν.

—Σὲ πόσους συγγραφεῖς, ἀπὸ κείνους πού σκέ-
φτηκαν πῶς γενικά και πῶς πρωτότυπα, διακρίνει
κανεὶς ἀπὸ ἐποχὴ σ' ἐποχὴ, ἀπὸ ἔργο τους σὲ ἄλλο
ἔργο, ἕνα κυματισμὸ και κάποτε μιὰν ἀντίφαση
σκέψης! Στὴ νεώτερη ἐποχῇ, στὰ χρόνια μας, τὸ
φαινόμενο εἶνε συχνότερο κ' ἐντονότερο.—γιατί
και ή πρόοδο εκείνη τῶν γνώσεων πού λέμε ἐπιστήμη
εἶνε γοργότερη και πλατύτερη. Ἄλλως ὅσο πᾶει
λείπουν, γιὰ τὴν ἐποχὴ μας τουλάχιστον, οἱ ἠθικο-
λογικὲς πίστεις, κ' ἐξ ἄλλου, ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς
ἐπικοινωνίας, τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ και τῆς μετρί-
τητας στὴ δημιουργία, ἐπικρατεῖ τόσο πολὺ ή μί-
μηση, ὥστε κι ἀθλήματα τους κι ἀνεπίγνωστα κά-
ποτε οἱ συγγραφεῖς ὑποκύπτουνε σ' αὐτήν. I. Z.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

"Εχω τὴ γνώμη ὅτι ἀγαθὸς πολίτης εἶνε ἐκεῖνος
πού γνιιάζεται και γιὰ τὸ σῶμα του και γιὰ τὴν
περιουσία του—γιατί ὁ τέτοιος μάλιστα θὰ θέλει χάριν
τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του νὰ πηγαίνουν καλὰ τὰ
πράγματα τῆς πολιτείας.

Θουκυδίδης

"Ανεργὸς γερὸς εἶνε πολὺ ἀθλιώτερος κι ἀπὸ κείνον
πού εἶνε ἄρρωστος, γιατί ἀδίκως τρώει βέβαια
διπλά.

Μένανδρος

Τίποτε δέν εἶνε ή τέχνη δίχως μελέτη και πάλι
τίποτε δέν εἶνε ή μελέτη δίχως τέχνη.

Πρωταγόρας

Πολὺ μεγάλη προφύλαξη εἶνε τὸ νὰ μὴ γράφεις,
ἀλλὰ νὰ μαθαίνεις—γιατί δέν γίνεται, ὅσα ἔχουνε
γραφεῖ νὰ μὴ ξεπέσουν κάποτε.

Πλάτων

Τὰ ἄδεια τ' άσκιά τὰ φουσκάνει ὁ ἀέρας τοὺς ἀνό-
ητους ἀνθρώπους ή ξιππασία.

Σωκράτης

Σωστὸ εἶνε νὰ μὴ μεγαλοφρονεῖς ποτὲ γιὰ τὸν
ἑαυτὸ σου, ἀλλὰ και ποτὲ πάλι νὰ μὴ καταφρονεῖς
τὸν ἑαυτὸ σου.

Φαβρίνιος

Ποτὲ μου δέν ζήλεψα τὴν τύχη τοῦ ἀνθρώπου πού
γίνεται πολὺ πλούσιος, ἀλλὰ δέν ἀπολαύει τίποτα
ἀπὸ κείνα πού ἔχει ἀποχτήσει.

Μένανδρος

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΝ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ
ΤΟΥ ΘΕΡΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

Τὰ Παιγνίδια τοῦ Θανάτου

Γράτσια ΔΕΛΕΔΔΑ

Μιά σειρά ἀμάξια πού μοιάζανε με κινούμενα σπιτάκια, φορτωμένα με σάνικους με υφάσματα και με χοντρούς μεπεντέδες ταράζανε με τὸ βαρύ, ἀπὸ τις ρόδες τους, κρότο, τὴν ἡρεμία αὐτῆς σιωπῆς τῆς νύχτας τοῦ Ἰουλίου. Στ' ἀμάξια αὐτά, πού τάσεσαν βόδια, μιὰ σὰν δλάνερα σαδινέζικη φυλὴ πῆγαναν στὰ θαλάσσια λουτρά. Τραβοῦσε τὸ δρόμο, ἐδῶ και πολλές ὥρες. Παχὺ στρώμα σκόνης σκέπαζε τὰ βόδια, τις ρόδες, τοὺς ἀνθρώπους πού βρισκόνταν στ' ἀμάξια, ὅλες τις ἀποσκευές πού ἔφεραν μαζί τους και τοὺς ὁδηγοὺς και τὰ σκυλιὰ π' ἀκολουθοῦσαν.

Κατόπι ἀπὸ ζεστή μέρα, τέλος ἐρχόταν νύχτα δροσερή και ξάστερη: ὁ οὐρανὸς φαινόταν κάτασπρος τόσο ἦταν γεμάτος ἀστέρια· ὁ δρόμος χάραζε μιὰ σταχτιά γραμμὴ πάνω στὴ μαύρη ράχη τοῦ λόφου και στὸ βάθος ἑνας τεῖχος βουνά, ἴδια σὰν πύργοι με πολεμίστρες, ἔκρυβε τὴ θάλασσα.

Μυροῦδιὰ ἀχρῶν και ἀπόμακρου βούρκου και ξηρό-χορτου ποτισμένον ἀπὸ τὴν ὑγρασία τῆς νύχτας, κυμάτιζε μέσα στὴς μελαγχολικὲς πνοές τοῦ ἀνέμου.

Ψυχὴ δὲ συναντοῦσαν στὸ δρόμο· μόνο στὸ κον-τόβραδο ἑνας τοσπανάκος πού φύλαγε τὸ κοπάδι του φάνηκε στὸ δάσος τοῦ τοπείου. Ἀπ' ὅταν ἑνας ἀπὸ τοὺς ἀγωγιάτες τῶν ἀμαξιών, γεροχωριάτης, λό-γιασε κατὰ τὸ δρόμο πούχαν κάμει ταστέρια, ἡ ἄκτος και ὁ δρῆκοντας, πὼς μπόρει νᾶνε δέκα ἡ ὡρα, ὅλοι οἱ ταξιδιώτες σώπαιναν στ' ἀμάξια· ἀκόμα και τὰ δυὸ βυζανιάρικα παιδιὰ, πού ὅλη τὴν ἡμέρα κλαίγανε, κοιμόντανε τώρα στὸ μητρικὸ κόρφο.

Με τοὺς ἀγωγιάτες ἡ θειά Ρέκα, μιὰ πλούσια ὀγδοντοχρονίτισα νοικοκυρά, μόνη αὐτὴ ἔαγρυπνοῦσε στ' ἀμάξι τῆς ξαναλέγοντας τουλάχιστον τὴν ἐκα-τομυριοστὴ φορά στὴ ζωὴ τῆς τὰ συνηθισμένα πά-τερμά της. Χρόνια και χρόνια δὲν κοιμότανε πιά. Δὲν ἤξερε κἄν τί θὰ πει ὕπνος, ἀληθινὸς και βαθὺς ὕπνος· μόνον πρὸς στὸ ξημέρωμα τὴν ἔπερνε ἑνα ἀόριστο ἀποκάμωμα πού και μέσ' σ' αὐτὸ ἔακολου-θοῦσε νὰ αἰσθάνεται, ὀδυνηρότερα ἴσως, τις τα-λαιπωρίες τοῦ κορμιοῦ τῆς, μισοπαράλυτου και γε-μάτου πληγές.

Ἡ θειά Ρέκα εἶταν μόνη στὸ ἀμάξι τῆς μετα-σχηματισμένο σὲ κρεβάτι και προπορευόμενο ἀπὸ τ' ἄλλα γιὰ ν' ἀποφύγει τὴ σκόνη, ὁδηγούμενο ἀπὸ τὸν ὑπὲρ τῆς, Ἀντώνιο-Μαρία, ἑνα νέο Ἡρακλῆ, πολὺ ὀμορφο με πικρὰ κατσαρά μαλιά, με ἀγέ-ναιο πρόσωπο παχὺ και δεκαεννέα χρόνων, προ-στατευόμενος τῆς θειάς Ρέκας, πού τὸν εἶχε ἀπὸ καιρὸ στὴν ὑπηρεσία τῆς· ὅλοι τὸν ζήλευσαν γι' αὐτὸ, ἀλλὰ τὸν λογιάζανε πολὺ ἀφοσιωμένο στὴ γρηά.

Πότε και πότε ἀνασκόπωνε τὸν μεπεντέ τ' ἀμα-ξιοῦ και ρωτοῦσε τὴν ἄρρωστη ἀν τῆς χρειάζοταν τίποτα.

Μιὰ πού δὲν κοιμάσαι, τῆς ἔλεγε, γιατί δὲν φω-νάξεις τὴν ἀνεψιά σου τὴ Ρόζα γιὰ συντροφιά; Αὐ-τοῦ δᾶ, στὸ βάθος τ' ἀμαξιοῦ σου δυὸ νοματέοι χω-ροῦν ἔνετα.

—Ἐξέρω τί χρειάζεται νὰ μοῦ κρατάει συντροφιά, —ἀποκρίθηκε ἡ γρηά δειχνοντας τὸ κομπολόγι τῆς

προσευχῆς. —Ποῦ εἵμαστε τώρα; Εἶνε μακριὰ αὐτὴ ἡ θάλασσα;.....

—Μακριὰ, ἀποκρίθηκε φουρισμένο ὁ νέος. Ἐχουμε νὰ τραβήξουμε ἀκόμη δρόμο πρὶν φτά-σουμε!

—Ἀγιά Γκερέκα! ἀναστέναζε ἡ γρηά. —Δὲν μπο-ρῶ ἔλλοι: τὸ ἀμάξι μοῦ τσάκισε τὰ κόκαλα.

Τὰ μαῦρα μάτια τοῦ νέου ἀστράψαν μ' εὐκι-νησία γάτου πήδησε και κάθισε στὸ παραπέτο τοῦ ἀμαξιοῦ κι ἄρχισε νὰ μιλάει με χαμηλὴ ἀλλὰ συ-ριστικὴ φωνή:

—Τόσο τὸ χειρότερο γιὰ λόγου σου! Γιατί ξεκί-νησες; Ποιὸς σοῦ βάλει αὐτὴ τὴν ἰδέα στὸ κεφάλι; Ἐγὼ σοῦ τὸπα, γρηά πεισματάρη: ἀν δὲν πεθά-νεις στὸ ταξίδι πάνω, θὰ πεθάνεις μὲ τὸν φτάσουμε. Δὲν τὸ ξέρεις πὼς τὰ μπάνια τῆς θάλασσας εἶνε ἐπικίνδυνα ὡς και γιὰ τοὺς νέους και τοὺς γερούς; Θὰ πεθάνεις, νὰ τὸ ἰδεῖς πού θὰ πεθάνεις....

—Ὅλοι θὰ πεθάνουμε! Γεννηθήκαμε γιὰ νὰ πε-θάνουμε. Μὴ με τυραννᾷς. Ἄν πεθάνω, ἔστω, θὰ πεθάνω ἀπὸ ὅχλω μεταγίστεται ὅλα τὰ γιαιο-σόφια. Πιστεύω πὼς τὰ μπάνια τῆς θάλασσας θὰ μοῦ κάνουν καλὸ.

—Τὸν περασμένο χρόνο, —ἐξακολούθησε ἀμεί-λιχτος ὁ ἄλλος, —δυὸ γρηές πέθαναν στὴ θάλασσα, δυὸ πεισματάρηδες σὰν τοῦ λόγου σου. Κι ὁ γέρο-παπᾶς τοῦ Νουγκεντοῦ, ἐκεῖνος πού ἔκανε τὸν μάγο, μὲ τὴν ἰδέαν στὴ θάλασσα χάθηκε κι οὐτε κανε ξαναβρῆκαν τὸ κορμὶ του.

—Ὁ διάολος θὰ τὸ πήρε.

—Μὰ πιστεύεις στὸ διάολο;

—Καὶ γιατί νὰ μὴν πιστεύω; Τίποτε δὲν εἶνε πιὸ βέβαιο ἀπὸ τὸ διάολο.

—Και πιστεύεις πὼς ὁ διάολος πέρνει τὴν ψυχὴ και τὸ κορμὶ; ρώτησε ὁ τρομερὸς νέος.

—Γουέ μου, ἀποκρίθηκε γλυκὰ ἡ γρηά, ὁ διά-ολος πέρνει ὅλους ἐκεῖνους πού σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ δὲν κάνουν τὸ χρέος τους.

—Καὶ τοῦ λόγου σου λοιπὸν γιατί δὲν κάνεις τὸ χρέος σου; Γρηά πεισματάρη γιατί δὲν κάνεις δια-θήκη; Θὰ τὸ ἰδεῖς, ἡ μάλλον δὲν θὰ τὸ ἰδεῖς: μὲ τὴν πεθάνεις, ὅλα αὐτὰ τὰ ὄνια, —κ' ἐδειχτε τὰμάξια πού ἀκολουθοῦσαν, θὰ πέσουν πάνω στὸ βιός σου και θὰ τὸ χάψουν σὲ μιὰ στιγμή: κ' ἡ Ρόζα πού θυ-σιάζει γιὰ σένα τὴ νιότη τῆς, ἡ Ρόζα, δὲ θὰ τῆς ἀπομείνουν παρὰ τὰ μάτια τῆς γιὰ νὰ κλαίει. Κάμε τὴ διαθήκη σου, γρηά πεισματάρη! λένε πὼς ἐδῶ στὰ λουτρά εἶνε ἑνας συμβολαιογράφος....

—Ἄν εἶνε συμβολαιογράφος, ἔς τον νὰ λούζεται! Δὲν σκέφτομαι νὰ πεθάνω. Βαρέθηκα τις συμβου-λές σου. Ὁ θάνατός μας εἶνε στοῦ Θεοῦ τὰ χέρια και γὼ θὰ κάνω τὸ χρέος μου, πὲς και τόκανα κι ὅλα, χωρίς ἑνα κουτάβι σὰν και σένα νὰ μοῦ τ' ὀρ-μηνέψι!

—Συχώρα με, —ἀποκρίθηκε ὁ Ἀντώνιο-Μαρία, σὰ νὰ μετάνιωσε γιὰ τὰ λόγια του. —μὴ θυμόνεις πού σοῦ μιλάω ἔτσι γιὰ τὸ καλὸ σου. Οἱ συγγενί-δες σου, σὲ ἐκίνησαν γιατί θέλουν τὸ θάνατό σου; και μάλιστα σοῦ λέω νᾶχεις τὸ νοῦ σου, σὰ θὰ σὲ βάλουν στὴ θάλασσα. Κάνεις δὲν ξέρει!

—Ἡ Ρόζα θὰ με βάλει, μὴ φοβᾶσαι.

—Ναί, ἀλλὰ πρόσχε ἀκόμη και με τὴ Ρόζα. Ἡ θάλασσα εἶνε ἀπιστὴ: ἔρχεται ἑνα κύμα και σὲ πέρ-νει. Σάμπως νᾶταν ὁ διάολος.

—Ἄς πούμε πὼς εἶνε ὁ διάολος· μόνο, ἄφησέ με ἡσυχη. Δὲ βάνω τὸ διάολο στὸ νοῦ μου ἐγὼ.

—Γρηά πεισματάρη!

Τ' ἀμάξια ἔακολουθοῦσαν τὴν ἀργὴ και μονό-τονη πορεία τους· κάποιος σκύλος γαύγιζε στὴ σιωπῇ τῆς νύχτας· μιὰ φωτιά ἔλαμπε και κατόπι χανόταν μακριὰ· τὸ τεῖχος τῶν βουνῶν πού κρύβαν τὴ θάλασσα ζύγωνε λίγο—λίγο.

Ὁ Ἀντώνιο-Μαρία σήκωνε πότε-πότε τὸν μεπεν-τὲ παραμονεύοντας ἀν κοιμόταν ἡ θειά Ρέκα· ἀλλὰ ἡ γρηά προσευχόταν, ἀναστέναζε, σκεπτόταν τὰ ἐβδόμηττα γελᾶδια τῆς και τὴν ἐγκυὸ φοράδα τῆς.

—Σὰν ξαναγυρίσουμε ἀπὸ τὰ μπάνια θὰ βρούμε τὸ πουλάρι, —ἔλεγε. —Τί λογῆς ἔθνε το; Κοκκινό-μαυρο; Σὰ γίνει τρία χρονῶν, θὰ τὸ πουλήσω τρι-άντα τάληρα. Ἀγία Γκερέκα, μὰ πούνε λοιπὸν ἡ θάλασσα;

Τέλος τὸ χάραγμα, ἀποκαρώθηκε· μὰ κ' ἔτσι ἀκόμη ἄκουε τὸ θόρυβο ἀπὸ τις ρόδες, τὸ γαύγι-σμα τῶν σκυλιῶν κ' ἐνοιθε κάποιες δυνατότερες πνοές ἀνέμου πού κουνοῦσαν τὸν μεπεντέ· ἐν τού-τοις ἔβλεπε τὸ κοκκινόμαυρο πουλάρι και ὄνειρευ-όταν πὼς εἶταν στὰ μπάνια.

Ἐξαφνα τῆς φάνηκε πὼς ἄκουε πνιχτὸ γέλιο, ἔπειτα κάποιον ἀπὸ φιλημάτος πίσω ἀπὸ τὸν μεπεν-τὲ στὰ πόδια τῆς.

—Νᾶνε ἡ Ρόζα με τὸν Ἀντώνιο-Μαρία; Μοῦ τᾶ-χουν εἰπωμένα κάποιον, πὼς ἀγαπιούνται. Καὶ γὼ μιὰ φορά, σὰν εἶμουν εἰκοστὶ χρονῶν, κρυβόμουν με τὸν Πράντου-Μαρία πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο τῆς αὐλῆς... Ἀγία Γκερέκα συχώρα τὴ νιότη. Τὰ γέλια ἔσβυναν ἀλλὰ τὰ φιλιὰ διπλάσαν.

Ἡ θειά Ρέκα θύμωσε στ' ἀλήθεια.

—Θὰ κάλεσε αὐτὸς τὴ Ρόζα με τὴν πρόφαση πὼς τὴ χρειάζομαι. Καὶ τότε εἶνε κεί—πίσω πᾶ στ' ἀ-μάξι οἱ ντροπιασμένοι! Δὲ σκέφτονται τὸ θανάσιμο ἀμάρτημα, δὲ σκέφτονται τὴν ὥρα τοῦ θανάτου. Μὰ ἀν ξαναγερέψω θὰ τοὺς τιμωρήσω σὰν παιδιὰ...

Τέλος τὸ καραβάνι ἔφτασε στὸ παραθαλάσσιο, πίσω ἀπ' τὸ βουνό.

Βρισκόνταν ἐκεῖ ἑνα ξενοδοχεῖο, πού ὅλα τὰ δω-μάτια του εἶταν πιασμένα ἀπὸ πλούσιους· και σὲ μιὰ σειρά καλύβες παραπέρα μέναν οἱ χωριάτες, σχεδὸν ὅλοι ἄρρωστοι.

Λοῦζονταν ὅλοι στ' ἀνοιχτά, οἱ γυναῖκες ἀπὸ μιὰ μεριά, οἱ ἄντρες ἀπὸ τὴν ἄλλη. Τοῦ βουνοῦ ὁ ἴσκιος ἀπλόντανε πάνω στ' ὠραιότατο ἀκρογιάλι, τὸ κα-τάσπαρτο ἀπὸ βράχους μπλέ· ἡ θάλασσα κάθε στιγμή ἄλλαζε χρῶμα.

Σὲ λίγη ὥρα μέσα, τὸ συγγενολοῖ τῆς θειάς Ἀ-ρέκας ἐφτᾶσε ἐφτά καλύβες· οἱ γυναῖκες ξεφόρτωσαν τὰ κουζίνα και τὰ σκεπάσματα κ' ἡ κατασκήνωσις σὲ λίγο νοικοκυρεύτηκε. Ἡ θειά Ἀρέκα ἤθελε νὰ τὴ βάλουν ἀμέσως στὴ θάλασσα.

—Ποῦ εἶνε τὰ μεγάλα κύματα, —οἱ διάλογοι τῆς θάλασσας; —ἔλεγε περιγελαστικά στὸν ὑπὲρ τῆς. —Κύττα τὸ πέλαγο μοιάζει με κουβέρτα μπλέ βε-λουδένια.

—Ὡ! θὰν τὰ ἰδεῖς ὅπου νᾶνε τὰ μεγάλα κύματα: θὰ σὲ καταπιοῦν ζωντανή, ἔτσι νά! —Κι ὁ Ἀντώνιο-Μαρία ἄνοιγε τὸ στόμα σὰ γιὰ νὰ χάψει.

Ἡ Ρόζα, πού μόλις ἔφτανε στὸν ὄμο του, σή-κωνε τὸ λαδί, ὀλόζεστο πρόσωπό τῆς· τὸν κυττοῦσε με τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια τῆς, πού τὸ ἑνα ἄλλοι-θώριζε λίγο κι ὀλοένα γελοῦσε.

—Διακολόπαιδο, καρτέρα λίγο νὰ γινᾶν και θὰ λογαριαστοῦμε—φοβέριζε ἡ γρηά θυμόνοντας κω-μικά. Τώρα βάλτε με νὰ κάνω τὸ μπάνιο μου.

—Μὰ εἶσαι κουρασμένη. Θὰ σκάσεις ἀμέσως, γρηά πεισματάρη.

—Ἄν σκάσω, ἄσε με νὰ σκάσω, εἶνε δουλειὰ δική μου, —ἀποκρινόταν.

Κι ἀμέσως μετὰ τὸ πρῶτο μπάνιο ἐδῆλωνε πὼς αἰσθανόταν τὸν ἑαυτὸ τῆς καλύτερα. Τῆς ἔδωκαν τὴν πιὸ ἀναπαυτικὴ καλύβα. Ἀπὸ τὴν ὀλάνοιχτη πόρτα ἔβλεπε τὴ θάλασσα.

Ὁ Ἀντώνιο-Μαρία θὰ γύριζε στὸ χωριὸ με τοὺς ἄλλους ἀγωγιάτες.

—Προβατάκι μου—εἶπε τῆς Ρόζας—γνοιᾶσου νὰ τῆς θυμᾷς τὸ θάνατο· εἰδαλλῶς θὰ ἰδεῖς· ἑνα πρῶ! θὰ τὴν βρεῖς νεκρή, σκληρὴ σὰν ἀγλάδι πρά-σινο, χωρίς νᾶχει κάμει διαθήκη. Καὶ τί θὰ κάνουμε τότε; Ἡ ζωὴ ἔχει μάρκος και γιὰ νὰ ζήσει κανεὶς χρειάζεται παρὰδες.

Ἐπειτα ἔφυγε· οἱ γυναῖκες μέινανε μονάχες με τὰ παιδιὰ κ' ἑνα γέρο. Οἱ γεροὶ ἄντρες δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ λουτρό, οὔτε και γιὰ νὰ πλυθοῦν!

Μετὰ δέκα μέρες ὁ Ἀντώνιο-Μαρία ξανάρθε καβαλλάρης φέρνοντας προμήθειες. Βλέποντας τὴ γρηά τᾶχσε: τὰ μάτια τῆς θειάς Ἀρέκας, πούχαν πρὶν τσιμπλες, εἶτανε τώρα ὀλοκάθαρα, ζωηρά· τὸ πρόσωπο τῆς ἀπὸ μελαχρινὸ γέννηκε μαῦρο, ἀλλὰ εἶχε λιγώτερες ζᾶρες.

—Πὼς τὰ πᾶς, θειά Ἀρέκα;

—Καλύτερα, εἶπε χαμογελώντας πονηρά. Βλέπεις οἱ διάλογοι τῆς θάλασσας δὲ θένε νὰ με πάρουν.

—Ρόζα, προβατάκι μου—εἶπε ὁ νέος στὴν ἀγα-πητικιά του σὰ βρέθηκαν μονάχοι, —δὲν θαρρεῖς και σὺ πὼς ἡ γρηά πεισματάρη δὲν τᾶχει στὸ νοῦ τῆς νὰ πεθάνει;

—Εἶνε ἡ στερνὴ ἀναλαμπή, —εἶπε ἡ Ρόζα, πού δὲν ἀγαποῦσε τὴ θειά Ἀρέκα, γιατί λάτρευε τὸ νέο. Θὰν τὸ ἰδεῖς· θὰ πεθάνει ἀναπάντεχα....

—Ὁ λόγος μου εἶνε πὼς δὲν μπορῶ νὰ καρτερᾶω πιά, εἰπ' ἐκεῖνος ἀγκαλιάζοντας τὴν. Ἄν ἡμουν βέβαιος πὼς εἶχε κάμει διαθήκη γιὰ σένα, δὲν ἔρω τί μποροῦσα νὰ κάμω... Γιατί ἔτσι νὰ πού εἵμαστε κ' οἱ δυὸ μας φτωγοὶ, πὼς θὰ ζήσουμε;

—Δίχρη ἔχεις, εἶπε ἡ Ρόζα.

—Θάρρεις ἀπὸ πᾶς πᾶς στὸν βράχο;

—Δὲν ξέρω. Ἡ θειά Ἀρέκα δὲν κοιμάται, πὲς, διόλου· και μ' ὅλο πούμαι μόνη μ' αὐτὴν στὴν κα-λύβα δὲν ξέρω ἀν θὰ μπορέσω νὰ βγῶ.

Τὴ νύχτα ἐν τούτοις, περιπὸν στὶς ἔνεκα, πού ὅλοι κοιμόνταν και μόνο ἡ θάλασσα ἀχολογοῦσε, ἡ θειά Ἀρέκα ἔπαψε ἔαφνου νὰ παραπονιέται κ' ἐκλείσε τὰ μάτια.

Ἡ Ρόζα, πούκανε πὼς κοιμάται, ἐνοιωσε χτυπο-κάρδι, ἀλλὰ πρόσμενε ἀκόμη. Ἡ γρηά δὲν εἶχε πνοή.

—Μήπως και πέθανε, —στοχάστηκε ἡ Ρόζα. Ἀπὸψε μοῦ κουβέντιασε τρυφερώτερα παρὰ τὸ συνηθεῖο τῆς: «Ρόζα, μούπε, κάνε ὑπομονή· θυ-σιάζεσαι νύχτα και μέρα γιὰ μέ, ἀλλὰ θάχεις τὴν ἀνταμοιβή σου σὲ τοῦτο και στὸν ἄλλο κόσμο. Σ' ἔχω γνοιαστεῖ ἐγὼ, ἀπ' ὅταν ἤσουν μικρούλα».

Τὰ λόγια κείνα ἔκαναν τὴ Ρόζα καταχαρούμενη.

Πρόσμενε άνωπόμωνα την ώρα να τὰ ξαναπεί τοῦ Ἀντώνιο-Μαρία.

Ἀλλὰ μέσ' στη χαρά της αἰσθάνθηκε ξάφνου μιὰ ορίκη.

—Κι ἂν εἶνε πεθαμένη; Πρέπει νὰ φωνάξω;.....

Ἀλλὰ... ἂν ξυπνήσει!

Βγήκε προφυλακτικά, κατέβηκε ὡς τὸ βράχο καὶ βρέθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἀντώνιο-Μαρία.

—Ἀκουσε, —τοῦπε τρέμοντας ἀπὸ χαρὰ καὶ φόβο— ἡ θειά Ἀρέκα δὲν πικρεῖ πιά, δὲν ἀνασαίνει, ποτέ μου δὲν τὴν εἶδα ἔτσι. Κ' ἔπειτα ἄκου τί μοῦπε ἀπόψε... Πιστεύω πὼς ἔκαμε διαθήκη γιὰ μένα.

Ὁ νέος ἄκουε, βάνοντας τὸ χέρι στὸ στόμα σὰ γινὰ νὰ κρατήσει κραυγὴ χαρᾶς. Ἐπειτα θέλησε νὰ πάει νὰ ἰδεῖ τὴ γοργά. Στὴν καλύβα, στὸ τρεμουλιασμένο φῶς μιᾶς λαδοκαντύλας, ἡ θειά Ἀρέκα φαινόταν ἀκίνητη, μὲ τὸ στόμα καὶ τὰ μάτια κλεισμένα, τὰ κατάξερα χέρια της ἀπλωμένα πάνω στὴ χοντρή κουβέρτα. Φαινόταν νεκρή, πετρωμένη, μουμισμένη ἀπὸ αἰῶνες.

—Βέβαια, εἶνε πεθαμένη, μουρμούρισε ὁ νέος χωρίς ν'ἔνε βέβαιος. Καὶ δὲν ἀποκόπησε νὰ τὴν ἀγγίξει, φοβόμενος μὴ τὴν ξυπνήσει.

—Ἀγία Γκερέκα! πρέπει νὰ δώσουμε εἰδηση στὴ μύνα μου...

—Εἶσαι τρελή! Ἀς μείνουμε πρῶτα λίγο μονάχοι. Πότε θὰ ξαναβρεθοῦμε ἔτσι μονάχοι;

Ἐμειναν, μὰ οὔτε κ'ἂν ἐφιλήθηκαν. Ἡ παρουσία τῆς γοργᾶς, ὁλόμαυρης μέσα στὸ ἀόριστο κίτρινο φῶς, ἡ σκέψη πὼς μποροῦσε νὰ ξυπνήσει ἡ πὼς εἶταν πεθαμένη τοὺς χώριζε ἀδυσώπητα. Τέλος ὁ νέος δὲν κρατήθηκε, πήρε τὴ Ρόζα καὶ τὴν παράσχεσε πίσω ἀπὸ τὸ βράχο. Τὸ φεγγάρι χαμήλωνε πάνω στὸ βουνὸ κάτω ἀπὸ μαβιά σύννεφα· ἡ θάλασσα ἔμοιαζε σὰν ἀπὸ γάλα καὶ ἀπὸ μελάνι· μεγάλα σύννεφα ἀνέβαιναν στὸν ὀρίζοντα ἀπὸ τὴ θάλασσα πρὸς τὸν οὐρανὸ. Ὅλα σάπιναν.

Οἱ ὥρες περνοῦσαν. Οἱ δύο τοὺς ἐκείνοι ζοῦσαν πένθιμο εἰδύλλιο, τραγικὸ, μέσα σὲ μιὰν ἄγρια μέθη. Στοχαζόντανε πὼς ἡ γοργά θά'χε στ' ἀλήθεια πεθάνει καὶ ζοῦσαν ἀπὸ τὸ δικό της τὸ θάνατο, κυριευμένοι ἀπὸ τρέλλα ζωῆς, νιότης καὶ πάθος.

Πολλὲς φορές ὁ νέος εἶπε σιμῶνοντας στριμωχτὰ πάνω στὸ νέο:

—Δουλοῦδάκι μου, φοβᾶμαι. Θαρρὼ νὰ βλέπω τὸ θάνατο νὰ μᾶς τριγυρνᾷ...

—Ἀς τον νὰ τριγυρνᾷ τὸ θάνατο, ἀποκρινόταν, —δὲν θὰ μᾶς πάρει ἐμᾶς, βέβαια.

Ποῦ καὶ πότε ὁ Ἀντώνιο-Μαρία πλησίαζε στὴν καλύβα νὰ κατασκοπεύει. Πάντα σιωπῇ. Δίχως ἀμφιβολία ὁ θάνατος ἔκαμε τὴ γοργά. Πρὸς τὰ χαράμματα νοιώθοντας ἐξάντληση μῆλκε ἴσια στὴν καλύβα, πήρε τὸ καλὸν μὲ τὰ τρόφιμα καὶ μιὰ μπου-

κάλα κρασί καὶ ξαναπῆγε πίσω ἀπὸ τὸ βράχο. Ἡ Ρόζα δὲ θέλησε νὰ φάει τίποτε, ἀλλ' αὐτὸς ἔφαγε κ' ἔπινε ὡς ποὺ μέθαισε.

Ἡ αὐγὴ τοὺς βρῆκε ἐκεῖ καὶ ἡ Ρόζα ἀποφάσισε νὰ φύγει· πήρε τὸ καλὸν καὶ τὴν ἄδεια μπουκάλα καὶ ξαναγύρισε στὴν καλύβα. Ὁ οὐρανὸς εἶταν συννεφιασμένος, ἡ θάλασσα μαύρη καὶ κίτρινη ὅπως δὲν τὴν εἶχε ἰδωμένα ποτέ. Ἡ θειά Ἀρέκα εἶταν πάντα ἀκίνητη στὸ κλινάρι της, ἀλλὰ εἶχε ξαναβάλει κάτω ἀπὸ τὴν κουβέρτα τὸ ἓνα της χέρι. Ἡ Ρόζα αἰσθάνθηκε τρομερὸ φόβο μὴ βλέποντας πιά ἐκεῖνο τὸ χέρι. Κρύος ἰδρώς τὴν περιχύσε, ἀλλὰ λίγο λίγο συνήρθε.

—Κάλλιο νὰ ζεῖ! Ἀ! θὰ τόχα σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ βάρος θυμάμενη πὼς τὴ νύχτα ἐγὼ διασκέδαζα ἐνῶ αὐτὴ πέθαινε!

Σκέφτηκε νὰ δώσει εἰδηση στὸν Ἀντώνιο-Μαρία καὶ πῆγε ὡς τὴν πόρτα, ἀλλὰ στὸ ἀχνὸ φῶς τῆς θλιβερῆς αὐγῆς εἶδε τὴ σιλουέτα τοῦ νέου ν' ἀπομακρύνεται πρὸς τὰ μ'ἄνια τῶν ἀνδρῶν καὶ δὲν τόλμησε νὰ τοῦ γνέψει. Ξαναμῆκε καὶ ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζει τὸν καφέ. Ξάφνου ὁρμητικὸς ἀγέρας σηκώθηκε καὶ τὰ κύματα ξαπολύθηκαν· οἱ καλύβες σείονταν· ἡ γοργά ξυπνήσε καὶ κύτταξε πρὸς τὰ ἔξω σαστισμένη:

—Ρόζα, μοῦ φαίνεται σὰ νὰ ξανάρθα ἀπὸ ἄλλου κόσμου, —εἶπε. Ἀγία Γκερέκα, εὐλογημένη ἡ χάρη σου, χρόνια εἶχα νὰ κοιμηθῶ ἔτσι καλὰ! Μὰ κύττα λίγο, κύτταξε τὴ θάλασσα! Ἴδιος Ἀδης· ἀλήθεια, κύτταξε· τὰ κύματα μοιάζουν σὰ διαόλοι ποὺ φαρμανοῦν. Ἀ! τὴ φορὰ τοῦτη κάποιον θὰ πάρουν.

Πῆρνε τὸν Ἀντώνιο-Μαρία, ποὺ σὰν ἔφαγε κ' ἔπινε πολὺ, πῆε νὰ κολυμπήσει. Σὰν ἡ θάλασσα ἠσύχασε εἶδαν τὸ πτώμα τοῦ ὁλόγουμο, ποὺ λαφροσάλευε ἀπόμακρα καὶ φαινόταν κοιμάμενο «πάνω στὴν μπλὲ βελουδένια κουβέρτα».

Ἡ Ρόζα ἔπαθε νευρικὴ κρίση, θυμότανε τὸ ποῦ τῆς εἶχε πεί ὁ νέος τὴ νύχτα:

—Ἀς τον νὰ τριγυρνᾷ τὸ θάνατο, δὲ θὰ μᾶς πάρει ἐμᾶς βέβαια.

Κι ὁμῶς τὸν ἐπῆρε αὐτόν.

—Ἀγία Γκερέκα, πόσο στραβὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος; —ἔλεγε ἡ γοργά πίνοντας τὸν καφέ της. —Ὁ Ἀντώνιο-Μαρία μοῦ ψάλνε πάντα: «Θειά Ἀρέκα σκέψου τὸ θάνατο. Θειά Ἀρέκα ὁ θάνατος σοῦ κάνει καρτέρει!» Καὶ νὰ ποῦ διαβαίνει καὶ χωρατεύει: ἀντὶ νὰ πάρει τὴ γοργά, πήρε τὸ νέο! Ναί! κάποτε λὲς καὶ κάνει χωρατὰ ὁ θάνατος. Μαρία Ἰτρία, κόρη μου, θὰ κάνεις καλὰ νᾶχεις ἔγνοια τῆς θυγατέρας σου τῆς Ρόζας; καὶ νὰ, πάρε τὸ φλυτζάνι: ὁ καφὲς αὐτὸς εἶτανε κρύος.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ πρωτότυπο).

ΚΕΡΔΙΖΕΤΕ ΜΕΧΡΙ 45 %

ἐγγεγραφομένοι συνδρομηταὶ εἰς τὰς νέας ἐκδόσεις **ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ**

ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ

25 Ἐκλεκτὰ Ἔργα εἰς 30 τόμους διὰ μεγάλους
40 τόμοι Παιδικῆς Βιβλιοθήκης
16 τόμοι Λεξικά καὶ Μέθοδοι Ἑένων γλωσσῶν
5 τόμοι Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης

ΕΓΓΡΑΦΑΙ γίνονται εἰς τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον **Δημητράκου** καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἱστορία τοῦ Διδακτικοῦ Βιβλίου καὶ τῆς Ἑκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι σήμερον.

(Συνέχεια 3.)

Ἰω. ΖΕΡΒΟΥ

Θ'. ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΝΗΣΟΥΣ

Πολλοὶ ἀξιωμακροὶ συγγραφεῖς καὶ διδάσκαλοι ἀναφέρονται καὶ ἐκ Ρόδου ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ'. ἡδὴ αἰῶνος καὶ μέχρι τοῦ ΙΗ'. — ἀσφαλὲς δὲ τοῦτο τεκμήριον ὅτι καὶ ἐκεῖ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους δουλείας ἐκαλλιεργοῦντο μετὰ ζήλου τὰ γράμματα. Ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεστέρους Ροδίους ὁ συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς Γεώργιος Λογοθέτης (1580) καὶ μετ' αὐτὸν Νικόλαος ὁ Ρόδιος, ἀργότερον δὲ ὁ Θωμᾶς (1770), ὁ Ἰωάννης Λίνδιος (1780) ὁ Παναγιώτης Γεωργίου κ. ἄ. Καὶ σχολὴ δὲ σημαντικὴ ἀναφέρεται λειτουργοῦσα εἰς τὴν Ρόδον ἀπὸ τοῦ 1757.

Εἰς τὴν Σύμην ἐπίσης περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος ὑφίστατο σχολὴ ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἄλλη δὲ παλαιότερα εἰς τὴν Σκόπελον καὶ ἑτέρα διάσχιμος διὰ τοὺς διδασκάλους τῆς εἰς τὴν Σίφνον, ἰδρυθεῖσα τὸ 1687. — Πρὸς τοῦτοις, καὶ δὴ παλαιότερον ἰδρυθεῖσα, ὑφίσταντο σχολαὶ εἰς τὴν Λέσβον, ὧν ἡ ἀρτιωτέρα εἰς τὴν πρωτεύουσιν Μυτιλήνην, ἔκτοτε διατηρηθεῖσα καὶ ἀργότερον εἰς Γυμνάσιον μεταβληθεῖσα, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὴν Σάμον, ἡ ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Σαμιακῆς Ἡγεμονίας ἐπικληθεῖσα Πυθαγόρειον Γυμνάσιον. Πολλοὶ δὲ λόγιοι ἐκ Λέσβου ἀνεδείχθησαν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἑκατονταετίαν, ἐν οἷς ὁ ἱερομόναχος Σεραφεῖμ (1793) διορθώσας τὴν πρώτην εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ διασχήμου Μαξίμου, ὁ Δωρόθεος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Τζανῆς, σχολάρχαι τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς (1726—44), ὁ Ἀντώνιος Παλλαδοκλῆς (1770) κ. ἄ.

Ζωηροτάτη πρὸς τοῦτοις λήγοντος τοῦ ΙΖ'. καὶ ἀρχομένου τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος ἐξεδηλώθη ἐκπαιδευτικὴ κίνησις καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου. Οὕτω σχολαὶ συνεστήθησαν τότε εἰς τὴν Νάξον, εἰς τὴν Πάρον, εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ τρεῖς εἰς τὴν Ἄνδρον, ὧν ἡ μία παλαιοτέρα εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς νήσου καὶ αἱ δύο ἄλλαι εἰς

τὸν δῆμον Κορριού. Πλείας δὲ ἐπιφανῶν λογίων, εἰς τὰς σχολὰς ἐκείνας προπαίδευθέντων, ἐν οἷς ὁ Πατριάρχης Διονύσιος Γ', Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ὁ Γεώργιος Χρυσόφους, ὁ Θεόφιλος Καίρης διεκρίθησαν ὡς διδάσκαλοι καὶ ὡς συγγραφεῖς εἰς τοὺς πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ εἰς τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν χρόνους.

Ι'. ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΑΡΙΣΤΡΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος εἶχον, ὡς γνωστὸν, ἐγκατασταθῇ εἰς Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν πολλοὶ ἐκ Πόντου, ἐκ Θράκης, ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου καὶ ἀλλαχόθεν Ἕλληνες, ἐπιδοθέντες ἰδίως εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις. Οὗτοι βαθμηδὸν εἰς τὰ κυριώτερα κέντρα ἀπετέλεσαν παροικίας, προαχθεῖσας εἰς πλοῦτον, ἐπιδρασάσας δὲ εὐεργετικῶς εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ εἰς τὴν ὕλικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ. Ὅτε δὲ Φαναριῶται, ἔγιναν ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βλαχίας, διὰ τῆς μερίμνης καὶ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτῶν διεδόθη ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία καὶ μετὰ τῶν ἐπισήμων ἐντοπίων. Πολλοὶ Ἕλληνες λόγιοι μετεκλήθησαν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων ἐκείνων ἢ ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν παροικιῶν, ἄλλοι δὲ καὶ αὐθορμήτως μετέβησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς κυριώτερας τῆς Μολδαβίας πόλεις, ὡς διδάσκαλοι, ὥστε πολλοὶ ἐκεῖ ἐλειτούργησαν ἀπὸ τοῦ τέλους ἰδίως τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος σχολαί. Αἱ κυριώτεραι δὲ καὶ παλαιότεραι εἶνε ἡ τοῦ Ἰασιίου μετὰ πλήρες πρόγραμμα ἐγκυκλίου διδασκαλίας καὶ ἡ τοῦ Βουκουρεστίου ἐπισημοτέρα, ἐπικληθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Ἀκαδημία. Καὶ εἰς τὰς αὐτὰς τῶν Φαναριωτῶν ἡγεμόνων ἐξ ἄλλου ἐξαίρετως ἐκαλλιεργοῦντο τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, πολλὰ δὲ βιβλία διδασκτικὰ καὶ ἄλλα μετὰ δαπάνην τῶν ἡγεμόνων ἢ ἄλλων πλουσίων ἐξεδόθησαν κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἰς τὴν Βενετίαν, εἰς τὴν Βιέννην, εἰς τὴν Λειψίαν καὶ ἀλλαχοῦ. Εἰς ὅλα τὰ ἐλ-

ληνικά κέντρα, και μάλιστα όπου ήταν σχολεία, διαδεδομένοι αι εκδόσεις εκείνων με-γάλως συνετέλεσαν εις την κατά τους προ-επαναστατικούς χρόνους έντονώτερον εκδη-λωθείσαν πνευματικήν αναγέννησιν του Έθνους.

ΙΑ. ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΛΛΑΧΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ.

Κατά τας αρχάς της ΙΣΤ'. εκατοντα-ετίας ο Έξ "Αρτης σοφός λόγιος Μάξιμος (1518) εγκατασταθείς εις την Ρωσσίαν, μεγάλως επέδρασεν εις την διάδοσιν της ελληνικής θεολογίας και γενικώτερον των ελληνικών σπουδών μεταξύ του ανωτέρου ρωσικού κλήρου. "Εκτοτε πολλοί πεπαι-δευμένοι "Ελληνες διέμειναν και έδίδασαν ή και ελληνικά έργα των εξέδωκαν εις την Ρωσσίαν, ιδίως εις την Μόσχαν, εκ τούτων δε αξιολογώτεροι Σίμων ο Σιμωνίδης (1595), Παΐσιος ο Λιγαρίδης (1660), οι άδελφοί Λειχοῦδαι (1685), "Αθανάσιος ο Σκιαδάς, ο κορυφαίος Εὐγένιος ο Βούλγαρης κ. ά. Καί παραλλήλως πρὸς την τοιαύτην της ελληνικής παιδείας διείσδυσιν εις τὰ ανώτερα ρωσικά εκπαιδευτήρια ιδρύθησαν ελληνικά σχολεία εις τας εκτοτε βαθμηδόν αναπτυ-χθείσας παροικίας "Ελλήνων εις την "Οδησόν, εις την Θεοδοσίαν, εις τὸ Νίζνη Νοβ-γορόδ και άλλαχου. Πολλοί δε των έν Ρωσ-σίᾳ αναδειχθέντων εις πλοῦτον όμογενών συνεισέφεραν εις εκδόσεις βιβλίων, εις σύ-στασιν σχολείων και βιβλιοθηκῶν, εις υπο-στήριξιν λογίων, μεγάλως συνετέλεσαντες πρὸς αναζωπύρησιν της παιδείας εις τὰς έλλη-νικάς χώρας.

Σχολεία, τέλος, ελληνικά αναφέρονται από των αρχών του ΙΗ'. αιώνος εις την Φιλιπ-πούπολιν και ένα αιώνα πρότερον (1630) εις την "Αλεξάνδρειαν της Αιγύπτου.

ΙΒ'. ΠΑΠΑΔΟΣΧΟΛΕΙΑ

"Η ανωτέρω συνοπτική μνεία των κοινο-συντηρήτων σχολῶν δέν παρέχει πλήρη ι-δέαν της εκτάσεως, ην έλαβεν ή εθνική μας εκπαιδευτική κίνησις, άρξαμένη μετά την πτώσιν του Βυζαντίου και βαθμηδόν ανα-πτυχθεῖσα και προαχθεῖσα μέχρι των χρό-νων του "Αγώνος της "Ανεξαρτησίας. Πα-ραλλήλως με την επίσημον, οὕτως είπειν, εκείνην εκπαιδευσιν πρέπει νά συνυπολο-γισθοῦν πολυάριθμα άλλα μικροσχολεῖα λει-τουργοῦντα περιστατικῶς εις διάφορους πό-λεις, κωμοπόλεις και χωρία.—"Ο κατά τας αρχάς του ΙΗ'. αιώνος άκμάσας σοφός

Θεσσαλός "Αλέξανδρος "Ελλάδιος εις τὸ περίφημον κατά την εποχήν εκείνην, σύγ-γραμμά του «Status praesens ecclesiae Graecae... κλ.» (1714), εις τὸ όποιον βα-σίμως υπερησπίζετο τὸν ελληνικὸν κλήρον, αλλά και την ὅλην πνευματικήν επίδοσιν του Έθνους έναντίον συκοφαντικῶν τότε δημοσιευμάτων, δίδει κάπου εις τὸ έργον του αὐτὸ ωραίαν σύντομον περιγραφὴν του τρόπου και του ποιου διδασκαλίας εις τὰ μικρὰ εκείνα σχολεία, τὰ καθ' ὅλην την "Ελληνικήν χώραν κατεσπαρμένα: «"Ιερεῖς —γράφει— και καλόγηροι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐδίδασκον τοὺς νέους μέσα εις τὰς ἐκκλη-σίας ή εις τὴν κατοικίαν τους. Βιβλία (χει-ρόγραφα) ποὺ μετεχειρίζοντο ἦσαν τὰ Πι-νακίδια ή Πίνακες ἐκ χάρτου εις μικρὸν σχῆμα και τυλιγμένα με δέσμα· εις αὐτὰ ἐγράφοντο τὸ ἀλφάβητον, αἱ συλλαβαὶ και λέξεις· ἀκολουθῶς ή "Οκτάηχος του Δαμα-σκηνοῦ, τὸ "Ψαλτήριον, ὁ "Απόστολος, τὰ Μηνιαία. "Αργότερα, μετά την άσκησιν εις τὴν ἀνάγνωσιν ἤρχιζεν ή γραφή ὑπὸ την ἐπιτηγείμην και ή πρακτική ἀρι-θμητική (λογαριασμός). Οἱ μαθηταὶ ἐκάθηντο χαμαὶ σταυροποδητεὶ και ὁ διδάσκαλος καθ' ὃν χρόνον ἐδίδασκε κατεγίνετο συνάμα και εις ἰδιαιτέραν ἐργασίαν του, ἔρραπτε δηλαδή ή ἐμελέτα. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἤκουε ἀπὸ ἑκαστον μαθητὴν τὸ μάθημα και ἔπειτα τοὺς ἀπέλυε. Συνήθως οἱ μαθηταὶ ἔφεραν μαζί τους τὸ πρόγευμά τους. Πρὶν ἀρχίσουν τὸ μάθημα καθῶς και ὅταν ἔτε-λείωναν ἔκαμναν προσευχήν».

Αἱ ὑπὸ ἄλλων, ἐν οἷς και ξένοι, περιγρα-φαὶ των ἀνεπισήμων ἐκείνων σχολείων κατά τοὺς μετέπειτα χρόνους δέν διαφέρουσι της τοῦ "Ελλάδιου, ὥστε βέβαιον φαίνεται ὅτι ὁ αὐτὸς περίπου τρόπος στοιχειώδους ἐκ-παιδεύσεως, ὅχι βεβαίως προγραμματικῆς, ἀλλ' ἄνετος και ὀλιγοδάπανος, διετηρήθη και δυνατόν είπειν ἠδδοκίμησεν εις ὅλας τὰς ελληνικάς χώρας, ὅπου δέν ὑπῆρχον ὠργανωμένα σχολικά ιδρύματα. Καὶ τὰ κ ο λ υ β ο γ ρ ά μ μ α τ α, ὡς ἀργότερον εἰρωνικῶς πως ἐκλήθη ή οὕτωςει παρεχο-μένη μικρὰ παιδευσίς, οὐχὶ ὀλίγον συνετέ-λεσαν εις τὴν παρά τῷ ελληνικῷ λαῷ διατή-ρησιν της θρησκευτικότητος εις ανώτερον ἐπίπεδον ἀλλὰ και μάλιστα εις διαμόρφω-σιν της ζωηρᾶς εθνικῆς συνειδήσεως, ποὺ ἔδωκε τοὺς τόσους ἀνδρείους αγωνιστάς και τοὺς θαυμαστοὺς ἥρωας του 21.

(Συνέχεια)

ΙΟΥΝΙΟΣ

Εσώνια Βιβλία και Παλαιά Χειρόγραφα

(Συνέχεια φυλ. 5)

Με περιλήψεις περιεχομένων, επεξηγηματικές σημειώσεις και δημοσιεύσεις παπομοιστύπων σελίδων.

17. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 8ον εκ φύλλων 14 αἰῶνος ἐν περιέχων τριακόσια τριάντα τέσσαρα οἰκό-σημα οἰκογενειῶν της Ζακύνθου τὰ πλείστα κε-χρωματισμένα, τὰ δὲ λοιπὰ φέροντα ὡς τὸ πλείστον δῆλωσιν των χρωμάτων αὐτῶν.

18. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 4ον φύλλων 18, συνοπτική περιγραφή της Σάμου χειρὶ Σ. Σταματιάδου.

19. ΚΩΔΙΕ περγαμ. εις 8ον δύο φύλλα γεγραμ-μένα κατά τὸν 18' αἰῶνα και περιέχοντα ἐκκλησια-στικήν μουσικήν μετὰ κειμένων.

20. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 8ον εκ φύλλων ἔξ ἀκέφαλος και κολοβὸς περιέχων τὴν ὑπὸ Νηφάκη περιγραφὴν της Μάνης 17' αἰῶνος συνοδεύεται ὑπὸ νεωτέρας μεταγραφῆς τοῦ ποιήματος.

21. ΚΩΔΙΕ εις 4ον χαρτ. 18' αἰῶνος Ν. Βουλ-γαρίδου τὰ Μοδεμοχωρικά ἐν σχεδῷ γεγραμμένα ἐν Λητιγκώβη 1878.

22. ΚΩΔΙΕ εις μέγα 8ον 18' αἰῶνος Ν. Βουλ-γαρίδου τὰ Μοδεμοχωρικά μετὰ προλόγου της ἀνατολής.

23. ΚΩΔΙΕ χαρτ. 4ον 18' αἰῶνος εκ φύλ. 7 πε-ριέχων 7) ποιήματα 1) στίχοι ἡρωικοὶ ὁμοιοκατά-ληκτοι πρὸς τὸν ἀρχιναύαρχον και λοιποὺς και γεν-ναίους ναύτας του "Ελλην. Στόλου εις ἦγον βαρὺν 2) ὁποῖους ἀν είπεν λόγους Σουλτὰν Μαχμούτης κατά των ἀποστησάντων "Ελλήνων, 3) "Ασμα ἐπινίκιον εις τὴν ναυμαχίαν τὴν γενομένην τὴν 14 7Βρίου κατά τὸ 1824 μεταξύ "Αγίου ὄρους και με-γάλης λίμνου, 4) περιγραφή της ἐκστρατείας του "Ελληνικοῦ στόλου και των νέων θριάμβων οὗς οἱ γενναῖοι "Ελληνες ἐθριάμβευσαν κατά του Βυζαν-τινοῦ και Αἰγυπτιακοῦ στόλου κατά τὸ 1824, 3) Πυρπολισμὸς του ἔχθρικοῦ στόλου εις τοὺς Ναυα-ρίνους παρά των τριῶν συμμάχων δυνάμεων, 9) Πυρπολισμὸς του καπετάν πασά μετὰ της Ναυαρ-χίδος εις τὸν λιμένα Χίου 7) Μηνόλογος ἐνὸς των δύο τυραννοκτόνων Μαυρομιχαλαίων.

24. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 8ον εκ φύλλων 12 17', αἰῶνος Μακαρίου ἀρχιμανδρίτου του Καβάδῃ λόγος κατά Οὐσταίου ή παρανεϊτικός.

25. ΚΩΔΙΕ χαρτ. του 17' αἰῶνος εκ φύλλων 15 ὁμιλία Οἰκονόμου ἐπιγεγραμμένοι ὑποταγῆς εις τὸ πάθος του Κυρίου. Οἱ παραπονεύμενοι ὁδὸν ἐπι-στρέψατε και ἴδετε εἰ ἐστὶν ἄλλος ὡς ἄλλος μου Θρηῖνος ἱερεμίου Κεφ. α. ἀρχή χαρεῖτε λοιπὸν εις τὴν θλιβεράν ταύτην ἡμέραν ὃ ἁμαρτωλοὶ της "Η-πεῖρου Χουσὴ πασᾶς.

26. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 4ον 18' αἰῶνος εκ φύλλων 6 ἀτελὲς τὰ "Ιωάννηνα και ή τρομοκρατία του σα-τράπου.

27. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εκ 16ον 18' αἰῶνος εκ φύλλων 36 εις ἅπασαν τὴν λογικήν του "Αριστοτέλους μέ-θοδον προδιόκησις ή εισαγωγή Γεωρ. Σουγδουρή του ἔξ "Ιωαννίνων.

28. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16ον 17' αἰῶνος Κατά-στιχον διαφόρων λογαριασμῶν του 17' αἰῶνος.

29. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16ον 17' αἰῶνος τὸ παρὸν δευτεράκι ἀρχή συν θεῷ, εἶναι του Σταματίου Μα-ξίμου.

30. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 4ον 18' αἰῶνος Κατάστιχον παλαιῶ Νοσοκομείου των εκ λοιμοῦ παθόντων τῷ 1820 (ἐπτὰ πύργων).

31. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16ον 18 αἰῶνος περιέχων 1) θέματα συντακτικὰ ἀρχαίου "Ελληνικοῦ κειμένου και κοινοῦ Δ 2) τοῦ σωφιστάτου και λογιωτάτου και πασῶν των ἐπιστημῶν διδασκάλου ἱατροῦτε ἀρίστου, "Αλεξάνδρου Δραγουμάνου 2) Περὶ γραμ-ματικῆς συντάξεως κατά τὰ ὀκτὼ μέρη του λόγου 3) Περὶ ἐπιστολικῶν χαρακτῆρων.

32. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16ον 18 αἰῶνος περιέχων 1) ὁμιλίαν κατά μεθυσάντων 2) "Ισοκράτης Νι-κοκλῆς ή συμβουλευτικοὶ (2=λόγοι) 3) του αὐτοῦ Πανηγυρικός ἐν τέλει του πανηγυρικοῦ γεγραπτέα δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ή σημειώσεις ἀτέλος του πανη-γυρικοῦ λόγου ἐν τῷ ἀπῆξ ἔτει "Οκτωβρίου 18'. "Εν Κωνσταντινουπόλει ἐγγράφως, παρά Κωνσταν-τίνου Φουρνάου 4) Πλουτάρχου. Πῶς ἂν τις δια-κρίνει τὸν κόλακα του φίλου. "Εν τέλει γέγραπται ἀφηδ βοηδρομιῶνος νομηνία 5) Διάφοροι ση-μειώσεις και βίος των Εὐαγγελιστῶν μετέπειτα ἀπολογητικὸς Σωφρονίου κ.τ.λ. "Εν τέλει "Εγγρα-φος διὰ χειρὸς Κωνστ. Φουρνάου ἐν ἔτει ἀψηβ., 6) Εἰς Βασιλεῖον ἐπίσκοπον Καισαρείας, Καπά-δοκίας λόγος ἐπιτάφιος ἐν τέλει ἐγγραφή παρά Κων-σταντίνου Παπαγεωργίου "Αγραφιῶτου Φουρ-ναίου ἐν τῷ ἀψηβ'. ἔτει Νοεμβρίου α') 7) Κατὰ "Ιουλιανῶ βασιλέως στηλιτικὸς λόγος πρώτος. "Εν τέλει ἐγγραφή παρά Κωνσταντίνου Φουρνάου "Α-γραφιῶτου ἐν τῷ ἀψηβ. Αὐγούστου πρώτῃ. "Επειτα δύο σελίδες ἐπιτυμβίων πονημάτων 8) Γρηγορίου Ναζιανζίνου του θεολόγου περὶ φιλοπρωχίας 9) Γρηγορίου του θεολόγου.

Πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιαντζοῦ 10) του αὐτοῦ πρὸς τοὺς καλέσαντας ἐν τῇ ἀρχῇ και μὴ ἀπαντήσαντας τὸν πρεσβύτερον 11) Γρηγορίου ἀρχιμ. Κωνσταντινουπόλεως λόγος εις Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπιστάντα κατά τὴν χειρο-τονίαν.

33. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16 18 αἰῶνος ἐγχειρίδιον της ἀναζήσεως φυσικῆς φιλοσοφίας φύλλα 93.

34. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16, 18 αἰῶνος περιέχει διαφόρους λόγους εις τὸν "Ισακ του Σύρου. "Εν τέλει περιέχει και πίνακα των περιεχομένων λό-γων.

35. ΚΩΔΙΕ χαρτ. εις 16 18ου αἰῶνος Περι-έχει 1) ποιήματα εκ στίχων δεκασυλλάβων ὁμοιο-καταληκτῶν ἐξιστόρων τὰ της διαδοχῆς των πα-θῶν 2) σημειώσεις εκ του περὶ παιδων ἀγωγῆς του Πλουτάρχου 3) λόγον εις Χριστοῦ ἀνάστασιν 4) Διαφόρους σημειώσεις και περιγραφὴν των αὐ-θεντίας ἐν Μολδοβλαχία, σημειώσεις ἀκινήτων κτη-μάτων και ἐπιστολὰς τινὰς. (Συνέχεια)

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΝ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΟΥΣ ΜΗΝΑΣ ΤΟΥ ΘΕΡΟΥΣ ΙΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙ ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

ΙΟΥΝΙΟΣ

191

Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ ἱατροῦ Πασαδάκη

(Συνέχεια φυλ. 5)

Φύλλον 8 (ὀπισθεν)

Χορίο Πηῶντες

Δημήτρις γεωργακάκης
δημήτρις κοκίνης
μυελής κοκίνης
Βρετῶς δημητροπούλος
μηχαλῆς μαρκάκης
γεροτρουλοκόλης
γιδοστοῦ διμήτρις
ἀντονης λαγάκης
δημῆτρις σουκαράκης
νυκόλας Βροτῶς
γιωργίς κηριακάκης
κοσταντῆς ἀντονόπουλος
μαυροδῆς κοσταντινόπουλος
πόθος ἀντρεόπουλος
πήτζουλας
νυκόλας ποθεπούλος.

Φύλλον 9

χοριο πίοτες

Αντρέας ληράκης
ἀδελφός του λεοῦτζης
λεοῦτζης μαρκάκης
λεοῦτζης ποθόπουλος
λεοῦτζης ἀντρεόπουλος
λεοῦτζης κοσταντινόπουλος
ἀντόνως διμακάκης
Διάκος

1763 μάρτη

χοριό καρβελάς

Νιωκῶλας μπιστηκάκης στο πόδι φαόσα

Φύλλον 9 (ὀπισθεν)

1763 μάης

μηνηκοβα νέα' καριόπολη
Εγγάτρεψα το λουμακῶταγιόργη.

Φύλλον 10

Χοριό πηῶντες 1716

Εγγάτρεψα τον Βρετὸ τον κρεκρακη μπαλοτηα
ἡς το ξιμηταδι. τοῦ μεριού τοῦ κόλου καὶ ἐμπενε
αναμεσης ἀζάληκους καὶ σάρκα καὶ εστάθι ἡς το
ναλομαζάληκα. πῆσο. Ελαβοθι. ὦ τρουλοκολάκεις
ὁ διμήτρις. ἡς στον μποτήκη του χαιριού στελετηά.
καίγιανε.

καὶ ἡ γυνή του στο μπράτσο μπαλοτηα ἡ μπαλα
μεσα καὶ εὔγαλε κόκαλα καίγιανε.

Φύλλον 10 (ὀπισθεν)

Εγγάτρεψα τὴ κηριακη τον τζηκιο μπαλοτηα
Εγγάτρεψα τὸν μπαρμα μου το μακαριτη τομάρ-
κο μπαλοτηα στο νομο ἡ πλάτη χαλασμένη.
Εγγάτρεψα τὸ σιχορεμένον. τοῦ μπαρμα μου τὸν
αντρέα μπαλοτηα στο κεφάλι ἀπανοστα παλὼν
ἡ μπαλα μέσα με τοκοκαλο καὶ γιάνε.
Εγγάτρεψα τὴ γινεκα του μπαλοτηα στο χαιρε
Εγγάτρεψα τὸ μακαριτη τὸ μπαρμαμου το γιοργο
μπαλοτηα στο τριγανὸ τοῦ σπιθου τὸ ξιμητο κοκάλι.
Εγγάτρεψα τὸ μπαρμαμου τὸν μποθο σπαθῆς
διὼ στο κουτελο ἡδὰ καὶ θαυματα αμὶ δεν τα γράφο.
Εγγάτρεψα τον ατρέα τὸ λιράκη μπαλοτια στο
νομο
Εγγανε ὁ διμος ὁ μαυροῦτζος στο κεφάλι πε-
τριά Εγγανε ὁ πετζίουλοΓκονος στο κεφάλι πε-
τριά
Εγγανε ὁ κοτζονουρώγγονος στο κεφάλι πετριά.

Πανομοιότυπον τοῦ φύλλου 11 βλέπε εἰς τὴν
ἐπομένην σελίδα).

Φύλλον 11 (ὀπισθεν)

Ελαβόθι ἡ διμητροῦ. ἡ χλεμπενα ἡς το κεφάλι
καὶ εὔγαλε κοκαλα μαλῆγα.
Ελαβόθι ὁ Γιορίακς ὁ κουτρομάνος στομάτι
Ελαβόθι ὁ λούκας ὁ Βασιλάκης στελετηά ἡς το
ναζάληκα καὶ ἐμπενε δάκτυλα 5.
Ελαβόθι πάλι ὁ λούκας ὁ κουτζιογιάνης στελετηά
στο χέρι.
Ελαβόθι ἡ τζουλουφατητῆα μπαλοτηα ἡς τοι να
μασκαλη δακτυλατρια ὅζου ἀπὸ τὴν ἐλέα ὀπρὸς
κατὰ τὸ Βιζι μπάλα μέσα
Ελαβόθι στελετῆα ἰς το Βιζι ἰλαμπρινῆτῆα
Ελαβόθι ὁ καλοπόθος ὁ τζανούλης ἡς το ματρο-
φιδὸ ἀπὸ ξίλο 1760 μάης—
Ελαβόθι ὁ καλοπόθος ῥόδης στο πόδι τουφεκιά
σπόρο
Εγγανε ὁ διμητράκης μπουβαλάκης εἰς τὸ πόδι
Εγγανε ἡ σπανόλενα στο μαγουλο πόνεμα
Εγγανε ἡ τουρόγγονη ὀλοτης το κορμὶ Βαρήματα

Φύλλον 12

1715 χωριο χημαρα ἡουνηου 17

Παναγιώτης καλκιντάκης
λούκας κουτζιογκανακης
Δρακούλης κουνεντάκης
Καπεταγιωργάκης
Παπὰ γιωργῆς
Ζερβὸς δημητροπούλος
καλοποθὸς τζανουλακης
πατρίκης λεκάκης
μαστροκοσταντῆς

Φύλλον 13

Χημάρα

πουλήκος κατζίωμαντάκης
γιόργις πανιωράκης
ζερβὸς καλκιντάκης
λήας γαλητῆακης
πήερος γηανακάκης
θαδοράκης καλκιντάκης
διμήτρις Βλασάκης
Ζερβὸς ἀμπελουργὸς
γιανακης θαδορακάκης
διμητρώζις Βογιανόννηφι
μυχαλῆς ροδακης
στράτης μπαλητῆαρης
φίλοιπος
γεροκομηνὸς γουράκης
λούκας Βασιλάκης

γιάνης στραβουλάκης
μουγάκης τουράκης
νικολῶς μανετάκης
μειχάλης γεωργακανός.

Φύλλον 12 (ὀπισθεν)

χοριο

Εξάρχος γηανακάκης
νηκολὸς θαδορακάκης
γιωργὸς γαρδάσης
γιάνως θαδορακακοις
γιωργάκης θαδορακάκοις
Βρετὸς μαχαμοῦτης
γιωργάκης κουτρομάνως
τζανetos ζερβογιάνης
λέκας Πετράκης
οἰκὸς Νικωλουδάκης
Πέτρος τουράκης
διμητρίς θαδορακάκεις
νηκολὸς κότζος
στράτης λουκάκης

Πανομοιότυπον τοῦ φύλλου 11

χοριό χημάρα

1715 Εγγάτρεψα τὸν λούκα
τρικουτζίογιανη μπαλοτηα
ἡς το Γουρούνη του ποδιοῦ
παντα πρὸς πάντα
1719 Εγγάτρεψα τὸν
τριμαλιτῆα μπαλοτηα εἰς
τὴν Βεδρά ἀπανον εἰς τον
λάλουδα καὶ ἐπιεγεμέσα σι
Βαρέλα.
Ελαβόθι, ὁ τζανέτος ὁ
κουλουμνηατης. μπαλοτηα ἡς
το ναμήληκα καὶ ἐπιγεγε
κατὰ ταυτὴ καὶ ἐμινε μέσα
καὶ ἐγίανε.
Ελαβόθι ὁ γιοργακης ὁ
κουτζιογιανης μία πετριά ἰς
το καιφαλι καὶ εὔγαλε πολὰ
κόκαλα
Ελαβόθι τοῦ κουμαρουμία
κοπέλα ἰς τὸ κεφάλι ἀπὸ
γκρεμισμα καὶ εὔγαλε κό-
καλα.
Ελαβόθι ὁ γιόργις ὁ
σπαλουκότης στο στραγκαλη
μπαλοτηα ἀπανου ἡς τὸ αρ-
μό. καὶ δεν εκουτσέφτη
Εγγανε ἡ παρασχηλαμπρη-
νήτῆα στελετῆα στή μέση
(Συνέχεια)

Φύλλον 11

χοριό χημάρα

Ελαβόθι ὁ τζανέτος ὁ
κουλουμνηατης. μπαλοτηα ἡς
το ναμήληκα καὶ ἐπιγεγε
κατὰ ταυτὴ καὶ ἐμινε μέσα
καὶ ἐγίανε.
Ελαβόθι ὁ γιοργακης ὁ
κουτζιογιανης μία πετριά ἰς
το καιφαλι καὶ εὔγαλε πολὰ
κόκαλα
Ελαβόθι τοῦ κουμαρουμία
κοπέλα ἰς τὸ κεφάλι ἀπὸ
γκρεμισμα καὶ εὔγαλε κό-
καλα.
Ελαβόθι ὁ γιόργις ὁ
σπαλουκότης στο στραγκαλη
μπαλοτηα ἀπανου ἡς τὸ αρ-
μό. καὶ δεν εκουτσέφτη
Εγγανε ἡ παρασχηλαμπρη-
νήτῆα στελετῆα στή μέση
(Συνέχεια)

Ο "Ανθρωπος ἐπὶ τῆς Γῆς

Ἀπὸ τὸ ἔργον
Παγκόσμιος Ἱστορία

H. G. WELLS

(Συνέχεια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Οἱ νεώτεροι μεταπαγετώδεις παλαιολιθικοὶ ἄνθρωποι. Οἱ πρώτοι ἀληθινοὶ ἄνθρωποι (νεωτέρα παλαιολιθικὴ ἐποχὴ).

1. Ἡ ἐμφάνισις ἀνθρώπου ὁμοίου με' ἡμᾶς.
2. Ἡ Γεωγραφία τοῦ παλαιολιθικοῦ κόσμου.
3. Τὸ τέλος τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς.
4. Δὲν ὑπάρχουν ὑπ'ἀνθρώποι εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Ὁ τύπος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Neanderthal ἐπακράτησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐπὶ δεκάδας χιλιάδων ἐτῶν. Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν αἰώνων, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ὁποίους ὅλη ἡ ἱστορικὴ περίοδος τοῦ ἀνθρώπου φαίνεται ὡς χθές, τὰ σχεδὸν ἀνθρώπινα αὐτὰ πλάσματα ἐκυριάρχουν ἀνευ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐὰν ἡ σιαγὼν τῆς Ἀϊδελβέργης ἀνῆκεν εἰς ἄνθρωπον τοῦ Neanderthal καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχη λάθος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἡλικίας αὐτῆς τῆς σιαγόνος, τότε ἡ φυλὴ τοῦ Neanderthal διήρκεσε πλέον τῶν 200,000 ἐτῶν. Ἐπὶ τέλους πρὸ τεσσαράκοντα ἔως εἴκοσι πέντε χιλιάδων ἐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ τετάρτη περίοδος τῶν παγετῶνων ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ εἰς συνθήκας μᾶλλον εὐκράτους, ἕνας διαφορετικὸς τύπος ἀνθρώπων ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς σκηνῆς καί, καθ' ἣν φαίνεται, ἐξωλόθρευσε τὸν Homo Neanderthalensis. Ὁ νέος αὐτὸς τύπος ἀνεπτύχθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὴν Νότιον Ἀσίαν ἢ εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἢ εἰς χώρας τῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται τῶρα ὑπὸ τὸ ὕδωρ καί, ἐφ' ὅσον συλλέγονται περισσότερα λείψανα καὶ συσσωρεύονται μαρτυρία, οἱ ἄνθρωποι θὰ μάθουν περισσότερα περὶ τῶν πρώτων σταδίων τῆς ἱστορίας των. Ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον ὑποθέσεις δυνάμεθα νὰ κάμωμεν ποῦ καὶ πῶς οἱ πρώτοι αὐτοὶ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι ἐξελίχθησαν ἀπὸ κάποιον μᾶλλον πιθηκοειδῆ προπάτορα, παραλλήλως πρὸς τοὺς ἐξαδέλφους των τοῦ Neanderthal. Ἐπὶ ἑκατοντάδας αἰώνων ἡ δεξιότης των περὶ τὴν χρῆσιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν μελῶν ἐν γένει ὁλονεν ἀνεπτύσσετο καὶ ἡ δύναμις καὶ ὁ ὄγκος τοῦ ἐγκεφάλου ὁλονεν ἠύξανε μέσα εἰς τὸ ἀκόμη ἄγνωστον αὐτὸ περιβάλλον. Εὐρίσκοντο δὲ αὐτοὶ ἤδη εἰς ἐπίπεδον πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Neanderthal, ὑπὸ ἔποψιν ἱκανότητος καὶ διανοητικότητος, ὅταν τὸ πρῶτον τοὺς ἐγνωρίσαμεν καὶ εἶχον ἤδη χωρισθῇ εἰς δύο ἢ περισσότερας πολὺ διακεκριμένας φυλάς.

Οἱ νεώτεροι οὗτοι δὲν μετῆνάντευσαν εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τὴν στενὴν τῆς λέξεως σημασίαν, ἀλλὰ μᾶλλον παρηκολούθησαν τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, μετὰ ὁποῖα ἐτρέφοντο, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον συνήθειαν, εἰς τὰ νέα ἐδάφη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκείνα φυσικῶς ἐξηπλοῦντο, βελτιουμένου ὁλονεν σὺν τῷ χρόνῳ τοῦ κλίματος. Οἱ πάγοι ὁλονεν ὑπεχώρουν, ἡ βλάστησις ἠύξανε, τὰ μεγάλα θηράματα παντὸς εἶδους ἐγίνοντο ἀφθονώτερα. Στέππαι, βοσκαὶ καὶ θάμνοι εἶχον

ὡς ἐπακολούθημα μεγάλας ἀγέλας ἀγρίων ἵππων. Οἱ ἐθνολόγοι κατατάσσουν τὰς νέας ταύτας ἀνθρωπίνας φυλάς εἰς τὸ αὐτὸ ζωολογικὸν εἶδος με' ἡμᾶς, μαζὺ δὲ με' ὅλας τὰς φυλάς, αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν ὑπὸ τὸ κοινὸν εἰδικὸν ὄνομα Homo sapiens (ἄνθρωπος ὁ σοφός). Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἶχον ἐντελὲς ἀνθρωπίνην κοιλότητα τοῦ κρανίου καὶ ἀνθρωπίνας χεῖρας. Οἱ ὀδόντες καὶ οἱ τράχηλοι των ἦσαν ἀνατομικῶς, ὅπως οἱ ἰδιοὶ μας.

Γνωρίζομεν δύο εἶδη σκελετῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης τῶν μὲν ἀνηκόντων εἰς τὴν φυλὴν τὴν γνωστὴν ὡς φυλὴν τοῦ Cro-Magnon, τῶν δὲ εἰς τὴν λεγομένην φυλὴν τοῦ Grimaldi· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἀνθρωπίνων ἰγνῶν καὶ ἀντικειμένων ἀνθρωπίνης χρήσεως, τὰ ὁποῖα εὐρίσκομεν, συνοδεύονται τόσον ἀνεπαρκῶς ἀπὸ ἀνθρώπινα ὀστά, ὅσας καὶ ὑπάρχουν ἐν γένει τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὸν τύπον τοῦ σώματος, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκουν. Ἐνδέχεται νὰ ὑπῆρξαν πολὺ περισσότεραι διαφορετικαὶ φυλαὶ ἀπὸ αὐτάς τὰς δύο. Ἐνδέχεται νὰ ὑπῆρξαν διάμεσοι τύποι. Τέλειοι σκελετοὶ ἐνὸς κυρίου τύπου τῶν νεωτέρων αὐτῶν παλαιολιθικῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀληθινῶν ἀνθρώπων, εὐρέθησαν τὸ πρῶτον εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Cro-Magnon καὶ δι' αὐτὸ οὗτοι ἐκλήθησαν φυλὴ τοῦ Cro-Magnon.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Cro-Magnon ἦσαν ὕψηλοι ἀναστήματος με' πολὺ εὐρὺ πρόσωπον, προεξέχουσιν μύτην καὶ καταπληκτικῶς μεγάλον ἐγκέφαλον. Ἡ χωρητικότης τῆς κοιλότητος τοῦ κρανίου τῆς γυναικὸς, ποῦ εὐρέθη εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Cro-Magnon, ἦτο μεγαλύτερα τοῦ μέσου ὅρου σημερινοῦ ἄρρενος. Ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς εἶχε συντριβῇ με' ἓνα δυνατὸν κτύπημα. Μαζὺ με' αὐτὴν εὐρέθησαν εἰς τὸ αὐτὸ σπήλαιον ὁ πλήρης σκελετὸς ἐνὸς γεροντοτέρου ἀνθρώπου, ὅπως περίπου ἐξ ποδῶν, θραύσματα σκελετοῦ παιδίου καὶ οἱ σκελετοὶ δύο νέων. Ὑπῆρχον ἐπίσης ἐργαλεῖα ἐκ πυρίτου καὶ διάτρητα θαλάσσια ὄστρακα χρησιμοποιούμενα ἀναμφιβόλως ὡς κοσμήματα. Αὐτὰ εἶναι τὰ δείγματα τοῦ ἐνὸς εἶδους τῶν πρώτων ἀνθρώπων. Εἰς τὸ σπήλαιον ὅμως Grimaldi παρὰ τὸ Mentone ἀνεκαλύφθησαν ἐπίσης δύο σκελετοὶ τῆς νεωτέρας παλαιολιθικῆς περιόδου, ἀλλὰ πολὺ ἀντιθέτου τύπου, με' γνωρίσματα ὑποδεικνύοντα μᾶλλον τὸν νιγριτοειδῆ τύπον καὶ προσεγγίζοντες πρὸς τὴν φυλὴν Boskop τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἐκάμαμεν ἤδη λόγον. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὑπάρχουν τοῦλάχιστον δύο ἢ καὶ πιθανῶς περισσότεραι φυλαὶ ἀνθρώπων πολὺ δισταμέναι ἀπ' ἀλλήλων. Ἴσως ἡ μία, ἐμφανισθεῖσα βραδύτερον, νὰ διετηρήθη περισσότερον τῆς ἄλλης ἢ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Cro-Magnon νὰ διεδέχθησαν τὴν φυλὴν Grimaldi, καὶ ἡ ἑτέρα ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ αἱ δύο ἐνδέχεται νὰ ἦσαν σύγχρονοι με' τοὺς νεωτέρους ἀνθρώπους τοῦ Neanderthal. Διάφοροι εἰδικοὶ ἔχουν πολὺ διαφορετικὰς γνώμας περὶ τῶν ζητημάτων τούτων, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι τι πλέον τῶν ἀπλῶν γνῶμῶν.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν ἀληθῶς ἀνθρωπίνων τούτων παλαιολιθικῶν λαῶν τῆς μεταπαγετώδους ἐποχῆς

ἀπετέλεσε βεβαίως τεράστιον ἄλμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀμφότεραι αἱ κύριαὶ αὐταὶ φυλαὶ εἶχον ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον, ἀνθρωπίνην χεῖρα καὶ διανοητικότητα πολὺ ὁμοίαν με' τὴν ἰδικήν μας.

Ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὰ σπήλαιά του καὶ τὰ λατομεῖα τοῦ τὸν ἀνθρώπου τοῦ Neanderthal. Καὶ συνεφώνουν, ὡς φαίνεται, με' τοὺς νεωτέρους ἐθνολόγους θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἀποτελοῦντα διαφορετικὸν εἶδος. Ἀντιθέτως πρὸς πλείστους ἀγρίους κατακτητάς, οἱ ὁποῖοι ἀρπάζουν τὰς γυναῖκας τῶν ἡττηθέντων καὶ συζευγνύονται με' αὐτάς, φαίνεται ὅτι οἱ ἀληθινοὶ ἄνθρωποι ἀπέφυγον πᾶσαν ἐπιμιξίαν με' τὴν φυλὴν τοῦ Neanderthal ἀνδρας καὶ γυναῖκας. Δὲν ὑπάρχει κανὲν εἶδος ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης πυριτιολίθους καὶ αὐτοὶ, ἐνεκαθίσταντο εἰς τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς σημεῖα, τὰ ὁποῖα κατεῖχον πρῶτύτερα οἱ προκατόχοι των.

Οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐμφάνισως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Neanderthal· ἡ ἔλλειψις ὅμως πάσης μετ' αὐτῶν ἐπιμιξίας φαίνεται νὰ ὑπονοῇ ὅν παρὰ πολὺ τριχωτὸν καὶ δύσμορφον ἢ παραδόξως ἀποκρουστικὸν εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ἕνεκα τοῦ χαμηλοῦ μετώπου του, τῶν χονδρῶν ὀφρύνων του, τοῦ πιθηκομορφοῦ τραχήλου καὶ τοῦ κατωτέρου ἀναστήματος. Ἡ ἴσως ἀνδρὸς καὶ γυναικὲς ἐπίσης, ἕνεκα τῆς ἀγριότητός των νὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξημερωθῶν. Ὁ Harry Johnston ἐν εἰ-

δικῇ μελέτῃ περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ νεωτέρου ἀνθρώπου λέγει: «Ἴσως εἰς τὴν ἀμυδρὰν ἀνάμνησιν ἐκ μέρους τῆς φυλῆς μας τῶν γοριλλομορφῶν αὐτῶν τεράτων, με' τὸν πονηρὸν ἐγκέφαλον, τὸ δύσκολον βάδισμα, τὸ τριχωτὸν σῶμα, τοὺς θηριώδεις ὀδόντας καὶ πιθανὸν τὰς κανιβαλιστικὰς τάσεις, νὰ ὀφείλῃ τὴν πρώτην του ἀρχὴν ὁ δράκοντας τοῦ παραμυθοῦ.....»

Οἱ πρώτοι ἀληθινοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι τοῦ παλαιολιθικοῦ αἰῶνος, οἱ ὁποῖοι ἐξετέπισαν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Neanderthal ἤρχοντο εἰς ἡπιώτερον κλίμα καὶ μολονότι ἔκαμνον χρῆσιν τῶν σπηλαίων καὶ τῶν καταφυγίων τῶν προκατ' ἑκείνων των, ἔζων κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ ὑπαίθρον. Ἦσαν κυνηγετικοὶ πληθυσμοὶ καὶ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ὅλοι φαίνεται ὅτι ἐκυνήγουν τὸν μαμμοῦθ καὶ τὸν ἄγριον ἵππον, καθὼς καὶ τὸν ρέννον, τὸν βόνασσον καὶ τὸν μέγα βοῦν. Ἐτρωγον πολὺ τοὺς ἵππους. Καὶ εἰς μεγάλην ὑπαίθριον κατασκήνωσιν ἐν Solutré, ὅπου φαίνεται ὅτι ἐγένοντο ἐτήσια συγκεντρώσεις αὐτῶν ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας, ὑπολογίζεται ὅτι εὐρέθησαν ὀστὰ ἑκατὸν χιλιάδων ἵππων καὶ ἐπὶ πλέον ρέννων, μαμμοῦθ καὶ βονάσσων. Οἱ πρώτοι αὐτοὶ ἄνθρωποι ἤκολούθουν πιθανῶς τὰς ἀγέλας τῶν ἵππων, τῶν μικρῶν γενειοφόρων ἵππαριων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθὼς αὐτὰ μετετοπίζοντο εἰς ἀναζητήσιν βοσκῆς. Ἐμενον πάντοτε πλησίον τῆς ἀγέλης καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ μάθουν τὰς ἑξεις καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ζώων αὐτῶν.

Τυπικὴ οἰκιακὴ σκηνὴ τῶν κατοίκων σπηλαίων τῆς βορειοδυτικῆς Εὐρώπης, κατὰ τὴν τελευταίαν παλαιολιθικὴν περίοδον. Ἡ εἰκὼν βασίζεται εἰς ἀπεικονιστικὰ χαράγματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οἱ ἐνοικοὶ ἀσχολοῦνται εἰς διαφορὰς ἐργασίας ἐπεξεργαζόμενοι ὅστ' ἢ κατασκευάζοντες ξύλινα ἐργαλεῖα ἢ δέχνοντες βέλη.

Τὰ νέα διδακτικὰ βιβλία τῶν Γυμνασίων

Ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας αἱ κρίσεις τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς α' καὶ β' τάξεως τῶν ἑξισταξίων Γυμνασίων. Κατὰ ταύτας ἐνεκρίθησαν διὰ μίαν πενταετίαν τὰ κάτωθι 27 βιβλία:

- 1) Ἐκλογαὶ Εὐαγγελίου Β. Ἰωαννίδου Ἐκδότης Σιδέρης
- 2) » » Παπαϊωάννου » Κολλάρος
- 3) » » Ἀρ. Σακελλαρίου » Κοντομάρης
- 1) Ἀναγνωστικὸν Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γ. Ζούκη. Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 1) Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις Ἀλεξάνδ. καὶ Λουκιανὸς Ν. Δ' αὐτοὶ Κοσμά Ἐκδ. Ἰ. Κολλάρος.
- 2) » » » Ν. Ζαφειρίου Ἐκδότης Ζηκάκης
- 3) » » » Μ. Μιχαηλίδου-Νουάρου Ἐκδότης Σιδέρης
- 1) Ἐκλογαὶ Κύρου Ἀναβάσεως Κοσμά, Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 2) » » » Ν. Ζαφειρίου. Ἐκδ. Ζηκάκης
- 3) » » » Β. Φίρη. Ἐκδότης Ἰ. Σιδέρης.
- 1) Συντακτικὸν Ἀρ. Ἑλληνικῆς Ἀχ. Τζαρτζάνου. Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 2) » » » Ἐμ. Παντελάκη. Ἐκδότης Σιδέρης
- 1) Γραμματικὴ Ἀρχ. Ἑλληνικῆς Ἀχ. Τζαρτζάνου Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 2) » » » Β. Φάβη Ἐκδότης Ἰ. Σιδέρης
- 3) » » » Γ. Ἀναγνωστοπούλου καὶ Παντελάκης Ἐκδότης Σιδέρης
- 1) Ἱστορία Α' τάξεως Θεοδορίδου καὶ Λαζάρου Ἐκδότης. Ἐκδ. οἶκος Δημητράκου.
- 2) » Α' » Ἀντ. Χωραφᾶ » Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία
- 1) » Β' » Θεοδορίδου καὶ Λαζάρου » Ἐκδ. οἶκος Δημητράκου.
- 2) » Β' » Ἀντ. Χωραφᾶ » Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 1) Νεοελληνικὰ Ζ. Παπαντωνίου καὶ Ἐμ. Τρουλινῶ Ἐκδότης. Ἐκδ. οἶκος Δημητράκου.
- 2) » Α' τάξεως Μ. Οἰκονόμου Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 3) Ἑλένη Οὐράνη Ἐλίζα Κόττου, Εὐδ. Ἀθανασούλα Ἐκδ. Ἰ. Σιδέρης.
- 1) Νεοελληνικὰ Β' τάξεως Μ. Οἰκονόμου Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 2) » Β' » Μ. Μπαντούνα καὶ Ν. Ἐλαίου Ἐκδότης Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 3) » Β' » Ἡλ. Βουτιερῶδη Ἐκδότης Μ. Ζηκάκης.
- 1) Φυσικὴ χημεῖα Β. Νεοάντζη Ἐκδότης. Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία.
- 2) Φυτολογία Π. Τσίληθρα Ἐκδότης Τζάκας καὶ Δελαγραμμάτικας.

43 διδακτικῶν βιβλίων, τῶν ὁποίων ἡ ἐγκρίσις ἐλήθε κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1930—31 ἐπετραῖνη ἢ κυκλοφορεῖ καὶ κατὰ τὸ σχολ. ἔτος 1931—32.

Διὰ τὰ θεοσκευτικὰ τῆς πρώτης τοῦ Γυμνασίου, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἐνεκρίθησαν ἐπίσης νέα βιβλία, θὰ ἀποφασίσῃ τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολ. ἔτους, ἂν θὰ ἰσχύουν παλαιὰ βιβλία καὶ ποῖα, δεδομένου ὅτι τὸ πρόγραμμα τῆς πρώτης τάξεως τοῦ γυμνασίου δὲν ἐξυπηρετῆται μὲν ἐκ τῶν παλαιῶν Παλαιᾶς ἢ Καινῆς Διαθήκης ἢ τῆς Κατηχήσεως.

Δὲν ἐδόθησαν εἰς τὰς κριτικὰς ἐπιτροπὰς πρὸς κρίσιν αἱ ὑποβληθεῖσαι Πρακτικαὶ Ἀριθμητικαὶ καὶ Πρακτικαὶ Γεωμετρικαὶ. Τῶν βιβλίων τούτων θὰ γίνῃ ἀναστολὴ τῆς κρίσεως ἐντὸς τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, ἀφοῦ ἐδημοσιεύθῃ ὁ νέος νόμος ὑπ' ἀριθμὸν 5045, ὁ ὁποῖος περιέχει εἰδικὴν διάταξιν ἀναστολῆς ἢ ματαιώσεως τοῦ διζωνισμοῦ τούτων σχολικῶν βιβλίων.

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν τούτον εἶχον ὑποβληθῇ ἐν ὅλῳ βιβλία 119 τὰ ἑξῆς:

17 Νεοελληνικὰ Α'	10 Ἐκλογαὶ Εὐαγγελίου
16 Β'	3 Κοσμογραφίαι
5 Ἱστορίαι Α'	5 Θεωρητ. Ἀριθμητικαὶ
4 Β'	4 Τριγωνομετρικαὶ
6 Φυσικὴ Χημεῖα Α'	4 Γεωμετρικαὶ Θεωρ.
6 Φυτολογίαι Β'	6 Ἀλγεβραὶ
7 Συντακτικὰ	4 Φυσ. καὶ Χημεῖα Β' τάξεως
5 Ἀναγνωστικὰ Ἀρχ. Ἑλλ. Γλώσσης	3 » » »
5 Ἐκλογαὶ Ἀρριανοῦ καὶ Λουκιανῶ	4 Γεωλογίαι καὶ Ὁρυκτολογίαι
7 Κύρου Ἀνάβασις	3 Φυτολογίαι Ἀνωτέρων
6 Γραμματικαὶ	3 Ζωολογίαι] τάξεων
6 Ἐκλογαὶ Παλαιᾶς Διαθήκης	

Εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς τε Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαίδευσως ἀπεστάλη ἡ ὑπ' ἀριθ. 75 ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἡ ὁποία περιέχει πάντα τὰ ἐγκριμμένα βιβλία τοῦ σχολικοῦ 1931—1932.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Οἱ ἑφτά Μικρὲς Ἀδελφές

Ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ἔργον τῆς
J. ANDREWS

Παιδικὴ Βιβλιοθήκη
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

—«Νὰ τὸ παιδί μου, σοῦ τὸ ἔφερα!» Δὲν εἶπε. «Νὰ, ὁ Λύν, τὸ παιδί μου.» Γιατί σήμερον ὁ Λύν θὰ πάρῃ καινούργιο ὄνομα, τ' ὄνομα ποῦ θὰ γῇ τὸ βιβλίο του. Πάει πιά θὰ τὸν ξεχάσωμε γιὰ Λύν, οὔτε θὰ τὸν ξαναποῦμε ἔτσι! Τώρα θὰ τὸν λέμε Λι Χού!! Ἀκούτε, Λι Χού! Εἶναι λίγο, θαρρῶ, ἀστεῖο!

Ὁ Λι Χού λοιπὸν μῆλκε μέσα στὸ σχολεῖο κρατώντας ὅτι τοῦ ἀγόρασε ὁ πατερούλης του. Ὁ δάσκαλός του παίρνοντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι τὸν ἔσυρε μπροστὰ σ' ἕνα τραπέζι.

—«Ἐκεῖ βάλε, τοῦ εἶπε, τὰ πράματά σου.»

Καὶ μονομιᾶς στήνοντάς τὰ κεριά τὰ ἀνάψαν. Ἐπειτα τοῦ ἔδειξε ἀκόμη τοῦ Λύν—ὄχι!—τοῦ Λι Χού πῶς νὰ κάψῃ τὰ μοσχοαρτισμένα ξυλαράκια καὶ τὰ ψεύτικα νομίσματα.

«Ὅλα αὐτὰ γίνονταν γιὰ τιμὴ σ' ἕνα μεγάλο σοφὸ δάσκαλο, ποῦ στὴ χώρα αὕτη, πρὶν ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, πρωτοδίδαξε τὰ γράμματα.

Ἔτσι ὁ Λι Χού θὰ μπορούσε μὲ τὸ δικίον του νὰ διαβάσῃ τὰ βιβλία τοῦ δασκάλου αὐτοῦ, μὰ καὶ τοῦ χάρισε τὰ δῶρα του, καὶ τὸν θυμήθηκε πρωτομπαίνοντας στὸ σχολεῖο.

Κανεῖς μας δὲν πιστεύει νὰ γελᾷ μετ' αὐτῇ τοῦ Λι—Χού. Γιατί ἂν φαίνεται σὲ μᾶς παράξενο, ὅμως αὐτὸς χάρηκε, ποῦ τόσο ὁ σοφὸς αὐτὸς δάσκαλος θὰ εὐχαριστήθῃ.

Ὁ Λι Χού τότε ἄρχισε νὰ μαθαίνει γράμματα. Καταπιάστηκε τὴν ἀλφαβῆτα, ὅπως καὶ σεῖς μὴ φορὰ μαθαίνοντας «τὴν πρώτη ἀνάγνωσις.» Κι ἂν σεῖς κοπιᾶσατε νὰ ξεχωρίσετε τὸν πρώτον καιρὸ τὰ εἰκοσιτέσσερά μας γράμματα, ὁ μικρὸς Λι Χού πάει! βούλιαξε μέσα στὸ ἀλφαβητάρι του. Τὸ κακόμοιρο παιδί! Πῶς τὸν λυπᾶμαι, ποῦ ἔχει νὰ μάθῃ, οὔτε λίγα οὔτε πολλά, μόνο τριάντα χιλιάδες γράμματα!!

Μὰ πολὺ πρὶν τὰ μάθῃ ὅλα, θὰ μπόρῃ σὲ λιγάκι νὰ διαβάσῃ λέξεις κοινὰ καὶ μικρὰς ἱστορίας. Κι αὐτὸ, γιατί τὰ περισσότερα γράμματα εἶνε σωστὲς ὁλόκληρες λέξεις, ποῦ δὲν ἔχουν συλλαβὰς, ὅπως οἱ

δικές μας, μὰ εἶναι ἕνα εἶδος γραφῆς μὲ εἰκόνες. Σὲ λίγες μέρες θὰ μάθῃ πῶς τὸ γράμμα α σημαίνει τὸν ἥλιο. Ἄν πάλι τὸ σχῆμα αὐτὸ εἶναι καμωμένο πάνω σὲ μιὰ μικρὴ ἴσια γραμμούλα δηλαδὴ α

αὐτὸ σημαίνει τὸ πρῶτον ὡρὶς, γιατί ὁ ἥλιος τότε ἀκριβῶς βρίσκεται ἐπάνω στὸν ὀρίζοντα. Μὰ ὅσο κιὰν μερικὰ ἀπὸ τὰ σημάδια αὐτὰ εἶναι ἔτσι ἀπλά κι ἐννοιομάθευτα, πολλὰ ὅμως εἶναι δύσκολα γιὰ νὰ τὰ μάθῃ κανεὶς καὶ νὰ τὰ θυμῇ.

Ἀμὰ τέλειωσε τὸ μάθημα τοῦ Λι Χού κι ἔγραψε καὶ διάβασε γιὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἔπειτα ἔμαθε

ἀπέξω ένα γνωμικό από το βιβλίο του σοφού δασκάλου, που έζησε σε τόσο παλιά εποχή:

«Τό πορτραίτο του πατέρα σου είναι ένα βιβλίο, που πάντα θα σε διδάσκει τα χρέη σου.»

Θαρρώ πως το καταλαβαίνει αυτό το γνωμικό. Γιατί ξέρω μερικά μικρά παιδιά, που τους αρέσει να παίζουν στο δαμάτιο, που κρέμεται στον τοίχο το πορτραίτο του πατέρα τους. Πόσο ευχάριστα τους χαμογελά το πρόσωπό του και τους βοηθά να είναι καλά και υπομονητικά στις μικρές δυσκολίες τους και το ένα να συντρέχει το άλλο! «Ισως αυτό το δοκίμασε ο Λι Χού, όταν έμαθε αυτή τη φράση και στεκόμενος με τη χάρη του στο δάσκαλό του—έτσι είναι σωστό στην Κίνα—να λέγει και να ξαναλέγει με προσοχή πολλή τη φράση λέξη λέξη. Τώρα τα παιδιά σκόλασαν κι ο Λι Χού ξανάγινε Λύν και τρεχάτος έφτασε στο σπίτι τους να πη της αδερφής του πόσα καινούργια πράγματα έμαθε στο σχολείο!

«Η Πέν Σέ ακούοντας τον Λύν, ποιός ξέρει τι να δοκίμασε μέσα της. Ίσως κι αυτή να λαχτάρισε να πάγει στο σχολείο. Μα κι αν δοκίμασε τη λαχτάρα αυτή, τίποτε δεν είπε. Δεν άκουσε ένα τέτοιο πράγμα ποτέ της, πως ένα κορίτσι πήγε στο σχολείο. Όμως έσεις θα την δεχόσαστε με ανοιχτή καρδιά, αν θα έρχόταν και γύρευε μαζί σας να καθήσει στα θρανία.»

Μια μέρα, τέλη του καλοκαιριού, ο Λύν, αδερφός της, έφτασε στο σπίτι πολύ χαρούμενος. Για πρώτη φορά διάβασε μονάχος του ένα δάκρυο διήγημα.

—«Πέ μου το Λύν,» του είπε η αδερφούλα του. —«Μετά χαράς να σου το πω». Κι ο Λι Χού του σχολείου άρχισε:

«Ήταν μια φορά κι έναν καιρό ένα παιδί. Ο πατέρας του όχι μόνο δεν μπόρεσε να το στείλει στο σχολείο από τη φτώχεια του μα βρισκόταν καμιά φορά και στην ανάγκη να το βάζει στη δουλειά. Δούλευε το κακόμοιρο το παιδί στα χωράφια για να βοηθά το σπίτι.»

«Όμως το παιδί αυτό είχε όρεξη μεγάλη και τις νύχτες να διαβάζει, για να μάθει γράμματα. Κι η μανούλα του ή φτωχή δεν είχε λάμπα να τον φωτίσει την ώρα, που διάβαζε.

«Τί λοιπόν να κάνει; Σοφίστηκε κάτι από τη μεγάλη συλλογή... Κάθε βράδυ γυρίζοντας στο σπίτι έφερε μαζί του από μια πυγολαμπίδα κι αφού την τύλιγε σ' ένα ψιλό κομμάτι γάλα, την περπατούσε επάνω στις γραμμές του βιβλίου του και διάβαζε με το παράξενό της φως.

«Έτσι με κόπο και κόπο απόκτησε γνώσεις πολλές, τόσες που με τον καιρό έγινε μεγάλος και τρανός στο βασίλειο μέσα. Τότε πια μπορούσε να συντηρή το σπίτι του και τους φτωχούς γονείς του στα γερατειά τους αναπαιντικά.»

«Η Πέν Σέ άκουσε το παραμύθι αυτό με στόμα ανοιχτό. Και μια κοίταζε θαμπωμένη τον αδερφό της Λύν και μια ο νους της πήγαινε στο παιδί του παραμυθιού. «Ίσως, έλεγε μέσα της, κι ο Λύν μια μέρα να γίνει όμοιος!»

«Κι αλλήθινα ο Λύν άγαπούσε το σχολείο και με όρεξη μεγάλη μάθαινε γράμματα σπουδάματα. Πίστευε κι αυτός πως μπορεί να γίνει σαν το παιδί του παραμυθιού. Όνειρευόταν πως θα μπορούσε στα γερατειά τους να σταθή ωφέλιμος στους γονείς του.

«Ας δούμε τώρα τι έγινε ο Κάγκ Χύ. Ένω οι άλλοι δούλευαν στα μεταξοπούλια, ο Κάγκ Χύ πήγαινε καθεμέρα άργα και με πολλή κούραση δουλεύοντας στο μάζωμα του κεριού από τα κερόδεντρα.

Και τί να είναι άραγε αυτά, που κάνουν το κεριό; Θαρρώ πως άκουσε την Άννούλα ν' απαντά: «Οι μέλισσες!»—«Όχι, όχι, λέγω εγώ!» Τέ κεριό το κάνουν κάποια μικρά μικρούτσικα μαμούδια καφεδιά, που βόσκουν πάνω στα δέντρα. Τα δέντρ' αυτά τα λέν κερόδεντρα. Τα μαμούδια σκεπάζουν τον έαυτό τους και μαζί τους το δέντρο μ'ένα κερύ ασπρο και λεπτό. Και τώρα να ο καιρός για να γεννήσουν τα μικρά τα έντομα του κεριού τ' αγγουλάκια τους. Αυτά τα μικρά ζωύφια όταν είναι νήπια ευδοκίμουν πολύ. Και αρχίζοντας να φτιάχνουν το κεριό τους αλλάζουν τόπο, ταξιδεύουν σ' άλλες χώρες μακρινές.

Κι έτσι οι άντρες που δουλεύουν, συνάχοντας πολλά πακέτα αυγά, ξεκινούν να πάν αυτό, που είναι τα κερόδεντρα κι όπου τ' αυγά θα γίνουν πεταλούδες. Και θέλουν ως δυό εβδομάδες για να φτάσουν. Και γι' αυτό να μην γίνει αυτό το βγάσιμο της πεταλούδας από τ' αυγό πιδ γρήγορα με την κάψα του ήλιου, οι άνθρωποι προτιμούν να ταξιδεύουν νύχτα, όταν το φεγγάρι όλοστρόγγυλο φωτίζει στο ταξί διώρατα. Δεκαπέντε μέρες έτσι κοιμούνται την ημέρα οι ταξιδιώτες ενώ τη νύχτα περπατούν.

Πόσο όμως ευχάριστο ταξίδι κάνουν! Περνούν από όμορφα και χλοερά δάση και λιβάδια, όπου οι κάλλιες και οι άγριες άλκυες προβάλλουν τα κάτασπρά τους πρόσωπα στο φως του φεγγαριού, και σπιθβολούν οι πυγολαμπίδες ανάμεσα στις σκιερές φυλλωσιές.

«Ο Κάγκ Χύ είναι καλός δουλευτής! Τώρα κερδίζει όσο μπορεί περισσότερα, γιατί δουλεύει διπλά και τριδίπλα.

Και πώς να κάνει αλλιώς; Τώρα ο Θεός του έστειλε κι έν άλλο αγοράκι. Κι ο πατέρας, που έχει τέσσερα παιδιά, πρέπει να δουλεύει πιδ βαριά, και να κερδίζει πιδ πολλά άπ' άλλοτε, που είχε τρία.

Με τί χαρά έφτασε στη ζωή το μικρό αγοράκι του Χάγκ Χύ! Έν' αγοράκι κι όχι ένα κορίτσι. Πολύ σπουδαίο πράμα, γιατί στην Κίνα δεν αγαπούν τα κορίτσια. Και σαν άνοιξε τα ματούδια του το μωρουδάκι κι άφηκε το πρώτο κλάμα, ή χαρά πλημμύρισε το σπίτι. Κι όταν πια πέρασαν λίγες μέρες ο Κάγκ Χύ προσέκλεσε όλους τους φίλους του στο τραπέζι. Και παίρνοντας το νεογέννητο στην αγκαλιά του από της μάνας τα χέρια, το σήκωσε μπροστά στους καλεσμένους και του έδωσε τ' όνομά του.

Και πρώτα το κάλεσε ν ο υ μ ε ρ ο τ έ σ σ ε ρ α γιατί ένας αριθμός είναι το ίδιο μ' ένα όνομα. Έστερα τ' όνόμασε Τσάγκ Φού.

Μ' αυτό το χαδιάρικο όνομα πια θα τον καλούν το μικρό κινεζάκο, όπου μια μέρα, που θα τον πάνε στο σχολείο, σαν τον Λύν, θα τον ξαναβαφτίσουν.

«Η μάνα του πάλι έδωσε μ' ένα κόκκινο σκονιλι τους καρπούς των χειρών του. Μ' αυτόν τον τρόπο πιστεύει πως θα τον κρατά καλό κι υπάκουο. Γιατί όταν μεγαλώσει αρκετά, που να καταλαβαίνει, κι είναι ανυπόταχτος, κάποιος θα του πη: «Μα πως; μήπως και έξεχσε ή μάνα σου να σου δέσει τα χέρια;» Αυτά θα του πη, κι όχι άδικα, θαρρώ.

Και τώρα φανταστήτε τη μικρή Πέν Σέ, να παίζει με το μωρό. Τί χαρά! Δέ βλέπει πως, κλέβοντας μια στιγμή από τη δουλειά της, να βγάλει το μωρό λίγο

παρά έξω, όπου οι πάπιες κολυμπούν και τα παγώνια με τα χρυσά και τ' ασημένια τους φτερά περιδιαβάζουν, και τα ζωηρά πουλιά του ρυζιού τσιτσιρίζουν και τα παιγνιδάρικα κουτάβια, που τα τρέφει νυχταμέρα με ρύζι και τ' αγαπά και τα παίζει σά μητρούλα, παιγνιδίζουν ακούραστα μες στην αυλή.

Τα κουτάβια αυτά, άμα φάνε καλά και παχύνουν ή Πέν Σέ θα πάη να τα πουλήσει, όπως είδε να πουλούν παχιά σκυλάκια στην αγορά της μεγάλης πολιτείας, που άπλώνεται σιμά στο ποτάμι. Τα όσα θα κερδίσει με χαρά θα τα πάη της μανούλας της, που τόσα ζοδεύει την ημέρα για το σπίτι.

«Ο Κάγκ Χύ έχει στη δουλειά του επάνω ένα όνειρο. Δουλεύει για να θρέψη την οικογένειά του, που άβγάτισε, μα δουλεύει και μ' ένα άλλο σκοπό, πέρα από τον ώκεανό. Άκουσε για μια χώρα, που είναι πολύ μακρινή. Μια χώρα που οι λόφοι της και τα ποτάμια είναι γεμάτα χρυσάφι κι όπου λευκοί άνθρωποι, σαν και αυτούς που έβλεπε στα Άμερικάνικα καράβια στην Καντόνα, έχουν τα σπίτια τους. Πολλά άπ' όσα άκουσε, φοβούμαι, πως δεν είναι αληθινά όλότεια, μα είναι βέβαιος πως ένας άντρας κι ένα παιδί άκόμη, μπορεί να κερδίσουν δέκα φορές πιότερα χρήματα, στη μακρινή εκείνη χώρα, που την ονομάζουν Καλλιφορνια; άπ' ό,τι μπορεί να κερδίσει στα χωράφια του ρυζιού ή τα μεταξοτροφεία της Κίνας.

Φυσικά ο Κάγκ Χύ δεν μπορεί πια τώρα να πάη αφήνοντας την οικογένειά του. Μα ο Λύν είναι δεκατεσσάρων χρονών και πολύ καλά αυτός θα μπορούσε να σταλάη, αν θα μάθαιναν τα χρήματα για τα ναύλα, που θέλει το μεγάλο καράβι, που σίχζει τον Όκεανό.

Και γι' αυτό ο Κάγκ Χύ δουλεύει τόσο βαριά, κι ή Πέν Σέ φυλάγει τα λεφτά, που πιάνει από το μεταξί κι από τα κουτάβια, κι ή μάνα της ετοιμάζει μικρά κεράκια και τα βάφει κόκκινα και τα πηγαίνει στην αγορά για πουλημα.

Δέξα τ' ό Θεώ, που τέλος τα κατάφεραν με το στανιδ να μαζέψουν όλα όσα δέκα δολάρια. Μ' αυτά στο χέρι πήγαν στο μανταρίνο του χωριού παρακαλώντας:

—«Κάνε μας τη χάρη να μās στείλεις το Λύν στην Άμερική.»

Κι ο μανταρίνος παίρνοντάς τον πήγε στον πλοίαρχο του καραβιού και δείχνοντας τα δολάρια και το παιδί του είπε:

—«Γίνεται ή δέ γίνεται;» Κι ο καπετάνιος του άπάντησε:

—«Δέ γίνεται.» Έτσι ο κακόμοιρος ο Λύν γύρισε πίσω πικραμένος.

Όμως ο Λύν θα πάη. Ναί, θα πάη, γιατί στην πολιτεία βρίσκεται μια εταιρεία από εμπόρους, που ναύλωσαν ένα βαπόρι για να φορτώσει έφτακόσιους άντρες και παιδιά, που λαχταρούν να πάν στη χώρα αυτή των δολλαρίων. Αυτοί είπαν και στο Λύν:

—«Έννοια σου και θα σε πάρουμε, μόνο δώσε μας τα δέκα δολάρια μπροστά κι άλλα τριάντα θα μās δώσης στην Άμερική από τη δουλειά σου.»

Κι ο Λύν πέταξε από τη χαρά του. Είναι εύκολο τόσο να βγάλει τριάντα δολάρια σ' έναν τόπο, που ή δουλειά πληρώνεται μισό δολάριο τη μέρα!

Μα του χρειάζεται και κάτι άλλο άκόμη. Είναι ανάγκη ο πατέρας του ο Κάγκ Χύ να υπογράψη ένα χαρτί, πως αν το παιδί του δεν μπόρεση να πληρώσει το ποσό αυτό, θα το πληρώσει ο ίδιος. Αυτό είναι

πολύ βαρύ για τον Κάγκ Χύ. Με τόσα βάσανα μόλις μπόρεσε να βγάλει δέκα δολάρια, πως θα μπόρεση να οικονομήσει τα τριάντα; Και όμως έδωσε την υπόσχεση κι είπε:—«Θά πουλήσω στην ανάγκη τ' άλλα μου παιδιά για να κρατήσω το λόγο, που έδωσα.»

Κι έτσι ο μικρός Λύν πάλι πια, θ' αφήσει τον πατέρα του, τη μάνα του, τις αδερφούλες του και το μωρουδάκι τους για να πάη μόνος του σε μια χώρα ξένη, όπου οι άνθρωποι μιλούν διαφορετικά, όπου δεν τρών το ρύζι με τα ξυλαράκια, ούτε δένουν τα μαλλιά τους κοτσίδες, όπου τα παιδιά δέ λέν το μάθημά τους με τη ράχη γυρισμένη στο δάσκαλο και το πιδ εκπληχτικό άπ' όλα, όπου και τα μικρά κορίτσια, όπως και τ' αγοράκια, μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν!

Πώς να σ' έιστορήσω το ταξίδι του Λύν έως τον Άγιο Φραγκίσκο; Φοβούμαι, γιατί ήταν πολύ πολύ στενόχωρο. Τα παιδιά τα στοίβαξαν όλα μαζί. Η θάλασσα τα έπιασε δυνατά και τα κυρίεψε μια νοσταλγία, μια λαχτάρα γυρισμού.

Όμως πέρασαν οι κακές αυτές ώρες κι άνάτειλε μια μέρα ηλιόλουστη. Πρωί μπήκαν στο ωραίο λιμάνι, το λιμάνι της «χρυσής πύλης» όπως λέγεται.

Ο Λύν κοιτάζει έξω μια μακρινή στεριά από χαμηλούς λόφους, βλέπει τους φάρους, που είναι στημένοι επάνω εκεί, θαυμάζει την ωραία πολιτεία ν' άπλώνεται μπροστά του, και άπορεί γιατί δέ βλέπει πλοία σαν τις κινέζικες τάγιες, και δέ βλέπει ανθρώπους, που μένουν σαν τα παπιά μες στα καράβια. Και έπειτα δεν έχει καιρό να χαζεύη πιότερο, γιατί σε λίγο βρέθηκε στην προκυμλία, άπ' όπου γρήγορα-γρήγορα όλους μαζί τους πήγαν στα σπίτια της εταιρείας. Έκει ή μένουν όλοι ώσπου να βρεθ ή δουλειά κι αυτούς. Κι ο Λύν ή μείνει εκεί, ώσπου να πιάσει κι αυτός δουλειά.

—«Τί είδους δουλειά;» θ' ρωτήσετε. Είναι δουλειές πολλών λογών κανείς για να διαλέξη. Μπορεί να σκάβη στα χρυσωρυχεία! Μα ή δουλειά αυτή είναι τόσο βαριά για ένα παιδί τόσο μικρό! Μα κι ή δουλειά στα τραίνα, επάνω στη γραμμή, κι αυτή είναι σκληρή για το Λύν. Μπορεί να πάη στα μεγάλα πλουταρέα να πλένη, κι αν προτιμά, μπορεί να πάη υπηρέτης σε καμιά οικογένεια. Κακόμοιρο παιδί!

Τόση νοσταλγία δοκίμασε, που είπε ότι προτιμά μια οικογένεια. Μέσα εκεί θαρρούσε πως θά βρίσκεται στο σπίτι του πατέρα του.

Έτσι τον έστειλαν στο ν. Λάιτον, που χτές πέρασε από τα πλουταρέα να δη μην είναι κανένα παιδί να πάρη για το σπίτι του.

Όταν ή κ. Λάιτον τον είδε—«Ω είσαι, παιδί μου, πολύ μικρός!» του είπε. Τί δουλειά μπορείς έσύ να κάνης;» ο Λύν μισοκατάλαβε τα λόγια της κυρίας και της έδωσε μιάν άπάντηση, με άσχημα άμερικάνικα.

—«Μπορώ, κυρία μου, να δουλεύω εγώ. Έγώ μπορώ και πλένω πιάτα!» Και έπειτα, καθώς είδε το μικρό της κυρίας να παίζει κάτω στο πάτωμα και να κλωτσά και να φωνάζη, πρόσθεσε: (Έγώ θά παίζω με τον υπέμπη κι θά χορεύω, κυρία μου!)

Κι ο νους του πέταξε στο σπίτι του πατέρα του, όπου το μωρουδάκι τους μέσα στα χάρδια της Πέν Σέ θα έπαιζε τώρα και θα χόρευε στα χέρια της και θά γελούσε σκορπώντας τη χαρά σ' όλους.

Με τα λόγια του αυτά μάλαξε την καρδιά της κ. Λάιτον.

—«Έλα να δοκιμάσης,» του είπε.

Κι ο φτωχός Λύν σ'ε λίγες μέρες πέτυχε ν' αγαπήσει από τη Μαρία, την παιδούλα της κυρίας τόσο, που πιά νά μή θέλη κανέναν άλλον από το Λύν στο σπίτι.

Γιατί ο Λύν την άφηνε νά παίξει με την κοτσιδούλα του, της έλεγε κινέζικα μικροτραγουδάκια και της μιλούσε στην άστεία γλώσσα του, που την έκανε άδικοπα νά γελά.

Έτσι μιά μέρα, όταν θέλησε ή μάνα της νά τη φωτογραφήση, γιά νά τη στείλη στις θείες της, που ζούν πολύ μακριά, κανέναν δέν μπόρεσε νά την κάνει νά σταθή ήσυχη. Ώσπου ο Λύν, ντυμένος με τὰ πιό καλά του ρούχα, τή σήκωσε στην άγκαλιά του και φωτογραφήθηκε μαζί.

Ο φτωχός Λύν βλέποντας την ίδια του εικόνα με τη Μαρία πήγε νά χάση τὸ μυαλό του! Δέν ήξερε πὼς νά χαρή!

—«Νά καὶ σὺ μιά φωτογραφία, τοῦ εἶπε ἡ κυρά του, νά στείλῃς στοὺς δικούς σου στὴν Κίνα. Θά χαροῦν πού θά σέ δοῦν!» Ἐκείνο τὸ βράδυ, όταν τελείωσε τὶς δουλειές του, κάθισε καὶ ἔγραψε ἕνα γράμμα τοῦ πατέρα του καὶ τῆς μητέρας του. Κι ἄρχισε πλάνοντας ἀπὸ τὴ δεξιά—ἀνάποδα γιά μᾶς—μεριὰ τοῦ χαριτοῦ νά γράφῃ. Κι ἔγραφε στῆλες κατὰ ὄριον τὰ γράμματά του, ὅπως καμιά φορὰ καὶ σεῖς γράφετε στὰ τετράδιά σας κάνοντας πρόσθεση. Ἐμᾶς αὐτὸ θά μᾶς ζάλιζε, ὅμως ὁ πατέρας του ξέρε πὼς νά τὰ διαβάσῃ τὰ γράμματά του. Καὶ ἔλεγε στὸ γράμμα:

«Ἀγαπημένοι μου καὶ ἀξιότιμοι πατέρα καὶ μητέρα.

»Εὐχομαι τὸ πὼς νά σᾶς φέγγῃ. Θά δῆτε τὴν εἰκόνα τοῦ παιδιοῦ σας Λύν, πού κρατᾷ στὰ χέρια του ἕνα μικρὸ ἀμερικανόπουλο. Εἶναι ἕνα χαριτωμένο κοριτσάκι σὺν τὸ μικρὸ Τσάγκ Φου. Ἐδῶ ὅμως στὸν τόπο τῶν ἀμερικάνων δὲ δένουν σὺν μικρῶν παιδιῶν τὰ χέρια κόκκινη κλωστή καὶ γι' αὐτὸ κάπου κάπου εἶναι ἄταχτα.

»Δουλεύω ὅλη μέρα. Πλένω πιάτα, σκουπίζω, διαφεντεύω τὴ μικρὴ καὶ κερδίζω πολλά! Ὡς τώρα πλέρωσα γιά τὸ χρέος μου δέκα δολάρια ἀκόμη στὴν εταιρεία. Θά βάλω τὰ δυνατά μου νά τὰ ξεπλώσω. Ἔτσι δὲ θά χρειαστῇ νά κοπιᾷσῃς, πατέρα μου, ξανά γιά μένα.

»Τὸν περασμένο μῆνα γιορτάσαμε τὴν Πρωτοχρονιά. Τρεῖς χιλιάδες Κινέζοι φάγαμε μαζί καὶ κάψαμε πυροτεχνήματα καὶ κέρδισα κάρτες τῆς πρωτοχρονιάς. Σᾶς στέλνω τὶς κάρτες μου. (Καὶ ἔκλεισε μέσα στὸ γράμμα του δυὸ κόκκινα κομμάτια χαρτί με τυπωμένα παράξενα μαῦρα κινέζικα γράμματα, πού οὔτε σεῖς, οὔτε καὶ ἐγὼ μποροῦμε νά διαβάσωμε). Εἶχα μόνο μιά βδομάδα Πρωτοχρονιά, καὶ ὅχι ἕνα μῆνα ὅπως στὴν πατρίδα αὐτοῦ. Καὶ ἐγὼ πῆγα δυὸ μονάχα μέρες, γιὰτὶ εἶχα δουλειά.

»Δέν πήραμε καινούργια ἡμερολόγια, ὅπως κάνομε στὴν πατρίδα. Μὰ γὼ εἶχα στὸ νοῦ μου καὶ ἔλεγα: «Ποῖος ξέρεῖ ἂν ὁ Μεγάλος αὐτοκράτορας πῆρε τὸ δικό του, τὸ δεμένο με κίτρινο ἀτλάζι μέσα στὴν ὥραία τὴ χρυσὴ τὴ θήκη, καὶ ἂν σεῖς ἀγοράσατε τὸ δικό σας καὶ κοιτάξατε μέσα σ' αὐτὸ γιά νά δῆτε ποιά θά ἦταν ἡ τυχερὴ μέρα γιά νά μοῦ γράψετε γράμμα.

»Τ' ἄφεντικό μου με ρώτησε μιά μέρα, ἂν θά ἤθελα νά κόψω τὰ μαλλιά μου. Μὰ γὼ τοῦ εἶπα «ὄχι, οὔτε γιά εἰκοσι δολάρια δέν τὰ κόβω!» Καὶ ὅμως πόσο θά ἤθελα νά εἶχα τὰ εἰκοσι δολάρια!

»Ὅταν πιά θά ξεπλώσω τὸ χρέος μου στὴν εταιρεία, τότε ὅσα λεφτά μοῦ μένουν θά σᾶς τὰ στέλνω. Ὅταν θά λαβαίνετε τὸ γράμμα μου αὐτό, τότε θαρρῶ πὼς θά κοντεύουν καὶ τὰ γενέθλια τοῦ Τσάγκ Φου, πού νά μοῦ τὸν φιλήσετε.

»Λαχταρῶ πολὺ νά σᾶς δῶ ὅλους. Ὅταν κερδίσω πολλὰ δολάρια θά ἔρθω πάλι αὐτοῦ καὶ θά εἶμαι πάντα τὸ υπάκουο παιδί σας.»

Ἦταν μιά ἀνοιξιὰτικὴ μέρα ἐκεῖ στὰ μέρη τοῦ Χάου Τσου. Τώρα εἶχαν ξεπετάξει τὰ πρῶτα φύλλα στὶς μουριές. Ἡ Πέν Σὲ καὶ ἡ μάνα της δούλευαν, μὰ ἡ μικρὴ κορούλα της παραπονιάρικα τῆς ἔλεγε: «Καψώνω, μανούλα μου, με τὸ χειμωνιάτικο μου ρούχο, καψώνω!» Καὶ κλαυθμῆριζε σὰ μοιρολόγι.

«Σῶπα, σῶπα, παιδί μου, μὴν παραπονιέσαι, καὶ σὺ, δέν μπορεῖς νά τ' ἀλλάξῃς, ὥσπου νά βγῇ ἡ προσταγὴ τοῦ αὐτοκράτορα μας, γιά νά φορέσωμε τ' ἀνοιξιὰτικά μας ρούχα.»

Καὶ τὸ μικρὸ κοριτσάκι τοῦ Κάγκ Χύ, πού ξέρε πὼς ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἀλήθεια, προσπαθοῦσε νά σκεφτῇ τίποτε ἄλλο, πού νά τῆς πάρῃ τὴ στενοχώρια. Καὶ ἔβαλε στὸ νοῦ της: «Αὐριο θά γιορτάσῃ ὁ μικρός μας Τσάγκ Φου. Κλεῖ τὸ χρόνο του καὶ μπαίνει στὰ δυὸ! Ἡ γιαιὰ νά! τοῦ ἔστειλε τὸ πρῶτο του σκουφάκι καὶ τὰ παπουτσάκια του. Τώρα θά κάναμε καὶ τὸ τραπέζι στοὺς φίλους, πού θά καλέσῃ ὁ μπαμπάς.»

Μεγάλῃ καλωσύνῃ σου, γιαιὰ, πού θυμῆθηκες τὸν Τσάγκ Φου καὶ τοῦ ἔστειλες τὴ σκουφία του καὶ τὰ παπούτσια.

Τὶ νά ἔκανε ἡ κακομοῖρα ἡ γιαιὰ, ἀφοῦ προστάζει ἔτσι ἡ συνήθεια στὰ πρωτόχρονα γενέθλια; Κιὰν ἤθελε νά τοῦ στείλῃ μιά σφυρίχτρα ἢ τίποτε ἄλλο παιγνίδι, δὲ θά μπορούσε νά τὸ κάνει. Ὁ καθέναν θά φώναζε πὼς αὐτὸ δέν ἦταν σωστό. Κιὰν ἤθελε νά ρωτήσῃ καὶ αὐτὴ «γιατί;» ὅλοι θά τῆς λέγαν με μιά φωνή:

—«Γιαιὰ ἔτσι πρέπει νά γίνῃ, γιαιὰ ἔτσι πάντα γίνεται.»

Ἐγὼ καὶ σεῖς δὲ νομίζομε, πὼς αὐτὸ εἶναι σωστὴ δικαιολογία. Ὅμως εἶναι ἡ μόνη ἀπάντησις, πού θά σᾶς δώσουν στὴν Κίνα σ' ὅλες τὶς ἐρωτήσεις σας.

Γιαιὰ ἂν ρωτήσετε: «Γιαιὰ ὁ μέγας στρατηγὸς φορεῖ μιά κεντημένη τίγρη στὴν ὁμορφὴ μεταξωτὴ στολή του, γιαιὰ ὁ συγγραφέας βιβλίων ἔχει ἕν' ἀπὸ τὰ νόγια τοῦ χεριοῦ του πέντε ἑκατοστὰ μακρὺ, καὶ γιαιὰ οἱ πρίγκηπες τὰ ἡμερολόγια τους τὰ ἔχουν δεμένα με κόκκινο ἀτλάζι καὶ ἀσημί, ἐνῶ ὁ αὐτοκράτορας τὸ ἔχει δεμένο με ἀτλάζι κίτρινο καὶ με χρυσάφι.» Σὲ κάθε μιά ἀπὸ τὶς ἐρωτήσεις αὐτές ὁ Κινέζος θ' ἀπάντησῃ: —«Πάντα ἔτσι ἦταν καὶ πάντα ἔτσι θά εἶναι!»

Στὸ σπίτι τοῦ Κάγκ Χύ μαζεῦθηκαν ὅλοι οἱ φίλοι καὶ ὅλοι ἔφεραν στὸ μικρὸ Τσάγκ Φου καινούργια φορέματα. Τὸν κρατᾷ στὰ χέρια ἡ μάνα του καὶ πίσω ἔρχεται ἡ Πέν Σὲ μ' ἕνα κόσκινο στὰ χέρια γεμάτο πράματα. Κοιτάζτε. Λογιῶ λογιῶ πράματα πού μ' αὐτὰ γράφουν: Τὰ τέσσερα πολύτιμα εἶδη, ὅπως τὰ λέει ὁ Κάγκ Χύ. Μικρὲς ζυγαριές γιά τοὺς παρὰδες, βιβλία, φρούτα, χρυσάφι, ἀσημένια νομίσματα, λίγο μετάξι καὶ λίγα κλωνάρια ἀπὸ κλαδί τσαγιόδεντρου.

Τὶ ἄραγε θά τὰ κάνουν ὅλ' αὐτά; Τὸ κόσκινο τώρα τὸ βάζουν στὸ τραπέζι ἐπάνω καὶ τὸ γελαστοὺ μωρουδάκι τὸ καθίζει σ' ὅλα αὐτὰ ἀνάμεσα. Ὅλοι

κοιτάζουν τί θά κάνει τὸ μικρὸ παιδάκι, γιαιὰ πιστεύουν πὼς ἡ δουλειά, πού θά κάνει μεγαλώνοντάς θά φανῇ ἀπὸ τὸ πρᾶμα πού θά πιάσῃ με τὸ παχὺς λὸ χεράκι του.

Ὁ πατέρας του θά λαχταροῦσε νά τὸν ἐβλεπε σοφὸ καὶ συγγραφέα! Μὰ ἡ κίτρινη γιαιὰδα τοῦ μεταξιοῦ τὸν τραβᾷ τὸν Τσάγκ Φου πρῶτη πρῶτη. Καὶ καθὼς τεντώνει τὸ χεράκι του νά τὸ πιάσῃ, καλὸ!»

Ὅλοι τώρα ὁμολογοῦν πὼς ὁ μικρὸς χαριτωμένος Τσάγκ Φου θά γίνῃ ἔμπορος μεταξωτῶν, ὅπως καὶ ὁ θεὸς του.

Καὶ τώρα τὸ τραπέζι ἔτοιμο. Οἱ κοῦπες με τὸ ρύζι περιμένουν. Οἱ καλεσμένοι κάθονται γύρω στὸ τραπέζι με τὰ ξυλαράκια τους καὶ πίνουν τὰ μικρὰ τους φλιτζανάκια τ' ἀρωματισμένο κρασί τοῦ ρυζιοῦ. Πίνουν καὶ ξαναπίνουν. Στὴ μέση τώρα τοῦ γλεντιοῦ νά καὶ ὁ ταχυδρόμος. Φέρνει τὸ γράμμα τοῦ Λύν.

Ὁ Κάγκ Χύ διαβάζοντας τὸ γράμμα τοῦ παιδιοῦ του πάει νά τρελαθῇ ἀπὸ περηφάνεια καὶ εὐτυχία.

ΛΕΞΙΚΑ—ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ

ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤ' ΕΚΔΟΓΗΝ

ΠΑΗΡΩΜΗ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΔΡ. 20. ΚΑΤΩΤΑΤΟΝ ΟΡΙΟΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΔΡ. 225.

ΚΑΘΕ ΔΥΟ ΜΗΝΑΣ ΘΑ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΙΜΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΓΓΡΑΦΟΜΕΝΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΕΧΡΙ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1931

Τὰ κατωτέρω 6 λεξικά, γνωστά διὰ τὴν πρακτικότητά, τὴν ἀκρίβειαν, τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν τῶν ἐκδόσεων, περιλαμβάνουν εἰς 1200—1300 σελίδας πᾶσαν τὴν χρῆσιμον ὕλην συμπληρωμένα με τὰς μέχρι σήμερον δημιουργηθείσας νέας λέξεις.

Τιμᾶται ἕκαστον πανόδετον Δρ. 120.—

δεδεμένον δέξμα πανί » 140.—

Γαλλοελληνικὸν Λεξικὸν Ν. Κομποπούλου.
Ἑλληνογαλλικὸν Λεξικὸν Ν. Κομποπούλου.
Ἀγγλοελληνικὸν Λεξικὸν Ι. Περγάνου.
Ἑλληνοαγγλικὸν Λεξικὸν Ι. Περγάνου.
Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν Α. Γιάνναρη.
Ἑλληνογερμανικὸν Λεξικὸν Ρ. Ρουσοπούλου.

Κάθε βιβλιοθήκη, πρέπει νά ἔχῃ τὰς ἀπαραίτητους αὐτὰς Μεθόδους καὶ Λεξικά. «Ὅποιος ξεῦρε μίαν ξένην γλῶσσαν, ἀποκτᾷ καὶ μίαν νέα ψυχὴ». Μὴ λησμονῆτε τὸ ὄρθον αὐτὸ ἀπόφθεγμα.

Ἐκκυκλοφόρησαν αἱ μέθοδοι

Γαλλικῇ, Ἀγγλικῇ, Ἰταλικῇ καὶ ὅλα τὰ Λεξικά (πλὴν τῶν συμπληρωμάτων αὐτῶν).

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. - ΣΤΑΔΙΟΥ 4 - ΑΘΗΝΑΙ

Οι Φοίνικες*

Από το έργο
«Εἰς τὰ βάθη τῶν χρόνων»

Παιδική Βιβλιοθήκη
ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

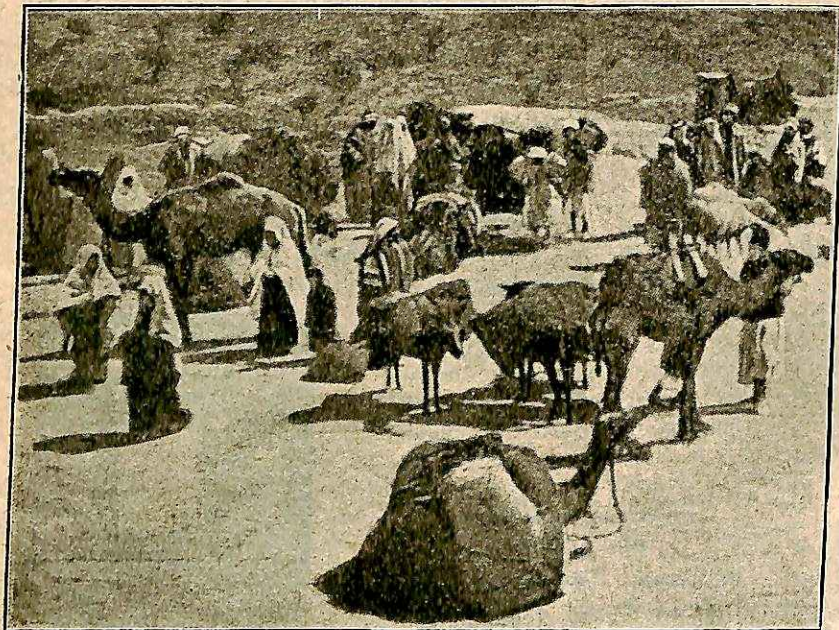
Ἐδῶ καὶ πολλὰς ἑκατοντάδες χρόνια μὴ ἀπὸ τὶς φυλές, πού ζοῦσαν στὴν Κοιλάδα τοῦ Εὐφράτη, ἀπομακρύνθηκαν, σιγά-σιγά, ἀπ' τὶς ἄλλες φυλές, πού ἦσαν ἐγκαταστημένες ἐκεῖ. Πλανήθηκαν πρῶτα βορινά, ὕστερα δυτικά, περνώντας τὴν ἔρημο, πρὸς τὰ βουνά, πού ὑψώνονταν σὰν ἓνα πελώριο τεῖχος μπροστά τους. Δὲν ἦταν βέβαιο, ἂν θὰ μπορούσαν ποτὲ νὰ διαβούν αὐτὰ τὰ βουνά. Κι ὅμως ἡ φυλὴ αὐτὴ ἔακολουθοῦσε πάντα νὰ προχωρῇ ψηλότερα πάνω στὰ βουνά, καὶ νὰ κατεβαίνει ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀντίθετη πλευρά. Ἔτσι φτάσανε σὲ μιὰ ὁμορφὴ στενόμακρη λουρίδα ἀμμουδερῆς γῆς καὶ στὴ θάλασσα.

Ἦταν ἡ πρώτη φορά, πού οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔβλεπαν τὴ μεγάλη καὶ γαλανὴ θάλασσα. Τὴ θαύμασαν ἀλλὰ καὶ τὴ φοβήθηκαν στὴν ἀρχή.

Ἀποφάσισαν νὰ σταματήσουν τὶς περιπλανήσεις τους καὶ νὰ κατασταθοῦν ἐκεῖ, στὴ λουρίδα κείνη τὴ μακρόστενη, στὴ χώρα τῶν φοινικόδεντρων ἢ Φοινίκη, ὅπως τὴν ὠνόμασαν ὕστερα οἱ Ἕλληνες.

Ἡ Φοινίκη φαινόταν στὴν ἀρχή, πὼς ἦταν ἄγονη χώρα. Ὑπῆρχαν ὅμως ἐκεῖ ὀπωροφόρα δέντρα, καὶ ἄγρια δέντρα τῶν δασῶν σκέπαζαν τὶς πλαγιές

* Τὸ δεύτερο κεφάλαιο ἀπὸ τὸ νεοεκδομένο ἔργο «Στὰ βάθη τῶν χρόνων» Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου Ἀθῆναι 1931.

Ἐνα καραβάνι ἀπὸ τὴ Φοινίκη στὴν Παλαιστίνη.

τῶν βουνῶν. Ὑπῆρχαν ἐπίσης βράχοι, πού μπορούσαν νὰ βγάλουν πέτρα γιὰ οἰκοδομές, καὶ μέταλλα κρυμμένα μέσα στὶς φλέβες τῶν βράχων. Ἀλλ' ἡ γῆ ἦταν ἀπὸ ἀμμόχωμα καὶ ὄλο λόφους. Ἀκατάλληλη δηλαδὴ γιὰ τὴν καλλιέργεια σταριῶ.

Οἱ Φοίνικες λοιπὸν δὲν ἄρχισαν νὰνακαλύψουν, πὼς ἔπρεπε νὰ ζητήσουν ἀπ' τοὺς γείτονές τους πολλὰ πράγματα, πού χρειάζονταν. Κι ἔτσι οἱ ἔμποροὶ τοὺς φόρτωσαν ἓνα καραβάνι μὲ ὀπωρικά, μὲ ξυλεία ἀπὸ κέδρους καὶ μὲ μέταλλα, καὶ τὰςτείλαν πρὸς τὰ κάτω, στὴν Παλαιστίνη, γιὰ νὰ τὰ ἀνταλλάξουν, νὰ δώσουν αὐτά, δηλαδὴ, καὶ νὰ πάρουν σάρι, λάδι, μπαμπάνι καὶ μαλλί.

Γιὰ πολὺν καιρὸ οἱ Φοίνικες περιορίζονταν σὲ αὐτὸ τὸ ἐμπόριο τῆς ξηρᾶς, πάντα ὅμως ἀπορούσαν κι ἔλεγαν, τί θὰ ἦταν πέρα ἀπ' τὴ θάλασσα.

Συχνὰ μάζευαν ἀπ' τὴν παραλία, πεταμένα κεῖ ἀπ' τὰ κύματα, παράξενα ξύλα, καρπούς, πού δὲν ἔμοιαζαν μὲ κείνους, πού γίνονταν στὴ Φοινίκη, καθὼς καὶ ὁμορφα κοχύλια. Τότε κοιτάζαν τὴ θάλασσα, πού λαμποκοποῦσε στὸν ἥλιο, καὶ σχεδὸν τοὺς φαινόταν, πὼς τοὺς φώναζε:

— Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε ἐδῶ, πάνω στὰ γαλανὰ νερά μου! Ἐγὼ θὰ σᾶς δείξω ἀλοιώτικα καὶ ὠραῖα πράγματα, φτάνει νὰποφασίσετε νὰ ἐμπιστευτήτε τὸν ἑαυτὸ σας σὲ μένα!.....

Ὅταν ὅμως ἐρχόταν ἡ νύχτα καὶ σκέπαζε τὴ θάλασσα μὲ μαυρίλα πηχτῇ, πόσον ἦταν εὐχαριστημένοι, πού ἐνιωθάν τὸν ἑαυτὸ τους νᾶνε ἀσφαλισμένοι στὴν ξηρά, μέσα στὸ σπίτι τους!

Κι ὅταν σηκώνονταν τρικυμία, καὶ πελώρια κύματα, μὲ μεγάλο θόρυβο καὶ σὰ μανιασμένα, χύνονταν καὶ χτυποῦσαν τὴ στεριά, τοὺς ἔπιανε τρόμος. Ὅταν ὅμως πάλι ὁ καιρὸς ἦταν ὠραῖος καὶ τοὺς φαινόταν, πὼς ἄκουαν τὴ θάλασσα νὰ τοὺς προσκαλῇ, ταραζόνταν καὶ ἤθελαν νὰ τρέξουν αὐτῇ, νὰ κάνουν ὅ,τι τοὺς ἔλεγε. Κι ἔτσι, σιγά-σιγά, ὅσοι κάθονταν κοντὰ στὴ θάλασσα σύρθηκαν ἀπ' τὴ φωνή της κι ἔτρεξαν αὐτῇ. Οἱ φοίνικες ἄρχισαν νὰ ναυπηγοῦν πλοῖα ἢ τριῆρεις, ὅπως τᾶλεγαν τότε.

Στὴν ἀρχὴ ἔκαναν μικρὰ ταξίδια, πλέοντας πάντα κοντὰ στὴν ἀκτὴ. Ὑστερα πῆραν θάρρος κι ἀνοίγονταν καὶ προχωροῦσαν. Κι ἐπὶ τέλους ἓνας νέος

κόσμος ἀνοίχτηκε μπροστά τους, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἑλλάς μὲ τὰ νησιά της.

Οἱ Φοίνικες, μὲ τὸν καιρὸ, ναυπήγησαν δυνατώτερα πλοῖα. Καὶ τὰ φόρτωναν, ὅπως φόρτωναν τὰ καραβάνια τους. Καὶ, σὰ ναυτικοὶ καὶ ἔμποροι μαζί, ξεκινοῦσαν μὲ τὰ πλοῖα τους καὶ πῆγαιναν σὲς νέες αὐτὲς χῶρες.

Γιὰ πρώτη φορά στὸν κόσμον οἱ ἄνθρωποι ἐμπορεύονταν περνώντας θάλασσες...

ΜΕΣΑ ΣΤΟ «ΘΑΛΑΣΣΟΠΟΛΙ»

Μιὰ μέρα ἓνα Φοινικικὸ πλοῖο ἔπλεε στὰ νότια ἀκρογιαλίας τῆς Μεσογείου μὲ κατεύθυνση πρὸς Ἀνατολάς.

Ἦταν ἓνα ἀλλόκοτο πλοῖο. Ἐμοιαζε μὲ ψάρι μεγάλο μὲ τὴν οὐρὰ γυρισμένη ἐπάνω ἢ πρὺμῃ ἦταν πολὺ ψηλότερη ἀπ' τὴν πλώρη, πού τέλειωνε σ' ἓνα μακρὸ λαμὸ μὲ κεφάλι πουλιοῦ, ἀπὸ σκαλιστὸ ξύλο ὠραῖα δουλεμένο καὶ χρυσωμένο. Κάτω, κοντὰ στὴ γραμμὴ τοῦ νεροῦ, ἀνοίγαν δυὸ μεγάλα μάτια, τὸνα δεξιά καὶ τᾶλλο ἀριστερά τῆς πλώρης.

Περισσότερο ἀλλόκοτα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἦταν τὰ μακρυὰ κουπιά, πού ἔβγαιναν ἀπ' τὰ πλευρά τοῦ πλοίου. Καὶ ψηλά, δεμένο ἀπ' τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι, φούσκωνε μεγαλόπρεπα τὸ πανί, φτιαγμένο ἀπὸ πυκνοῦφασμένο ὕφασμα.

Ὁ πλοίαρχος τοῦ Φοινικικοῦ πλοίου περπατοῦσε πάνω—κάτω στὸ κατάστρωμα. Φοροῦσε κόκκινο φόρεμα, ἓνα εἶδος πουκαμῖσα, πού ἔφτανε ὡς τὰ γόνατά του. Δὲν εἶχε μανίκια, ἀλλὰ στὴ μέση του εἶχε δεμένο ἓνα ὠραῖο κεντημένο ζωνάρι.

Ἐκεῖ πού γύριζε ὁ καπετάνιος σταμάτησε ξαφνικά κι ἔβαλε τὸ χέρι του πάνω στὸ κεφάλι ἐνὸς μικροῦ παιδιοῦ, πού καθόταν σὲ μιὰ κουλούρα σκιοινοῦ.

— Δυὸ μέρες, τοῦ εἶπε, θέλομε, νὰ φτάσωμε στὸ σπίτι μας, παιδί μου Γιώτα.

— Σπίτι, σπίτι!.. φώναξε τὸ παιδί κι ἔτρεξε γρήγορα στὴ μπάντα τοῦ πλοίου.

— Ὅχι, ὄχι, δὲ μπορεῖς νὰ δῆς τίποτ' ἀκόμα! τοῦ εἶπε ὁ πλοίαρχος. Αὐτὴ ἡ νέα πατρίδα, πού δὲν τὴν εἶδες ποτέ σου, εἶνε ἀκόμα πολὺ μακριά. Ἐμαθες νὰ λὲς τὸνομά της, πού εἶναι λίγο δύσκολο; Φοινίκη!...

Τὸ μικρὸ στράβωσε τὰ χεῖλιά του, γιὰ νὰ πῇ κοιματιστά: Φοι-νί-κη. Ὁ πλοίαρχος γέλασε καὶ χτύπησε χαηδευτικὰ τὸ παιδί. Ὑστερα πῆγε ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τοῦ πλοίου.

Ἦταν πολὺ περήφανος γιὰ τὸ πλοῖο του, καθὼς ἔβλεπε νὰ πετᾷ πάνω ἀπ' τὰ φρισμένα κύματα. Τὸ εἶχε βγάλει «Θαλασσοπούλι», γιὰτὶ φαινόταν, πὼς

ταξίδευε πάνω στὴ θάλασσα σὰν πελώριος γλᾶρος. Καὶ τὸ πλοῖο ἔπλεε τώρα στὰ γαλανὰ νερά, πού οἱ Φοίνικες τᾶλεγαν Μεγάλῃ Θάλασσᾃ, καὶ πού τώρα μεῖς τὰ λέμε Μεσόγειο. Βορινὰ ἦσαν ἡ ἀκτὴ τῆς Εὐρώπης, στὸ νότο ἡ Ἀφρική. Τὸ Θαλασσοπούλι διευθυνόταν Ἀνατολικά, πρὸς τὴ Φοινίκη. Ἐκεῖ τὸ βράδυ τὸ Θαλασσοπούλι θὰ ἔμενε νὰ ἡσυχάσῃ σ' ἓναν ὠραῖο κόλπο, πού φάνηκε ἀπὸ μακριά.

Ὅταν ἔφτασαν στὰ ἡσυχὰ νερά, οἱ κωπηλάτες, κωπηλατώντας γρήγορα, ἔφεραν τὸ πλοῖο κοντὰ στὴν παραλία. Κι ὕστερα, μὲ λίγες κουπιές ἀκόμα, τὸ πλοῖο βγήκε ἔξω κι ἔξω, στὴν ἀμμουδιά τῆς παραλίας.

— Τώρα, ἐστὺ μικρούλη, εἶπε ὁ πλοίαρχος στὸ Γιώτα, ἂν κρατήσης αὐτὰ τὰ μικρούτσικα ποδαράκια σου ἡσυχὰ γιὰ μιὰ στιγμή, θὰ δῆς κάτι πολὺ περίεργο.

Ὁ Γιώτας χόρευε γύρω στὸ κατάστρωμα ἀπὸ τὴ χαρὰ του, ἀνάμεσα στοὺς ναῦτες.

— Τώρα κοιτάξε νὰ δῆς, τί ἔχει νὰ γίνη... Ναῦτες βγήκαν ἔξω καὶ ἀναψαν φωτιά στὴν παραλία. Κι ἔπειτα κάθισαν καὶ περίμεναν.

Σὲ λίγο μερικές μελαλῆς μορφές βγήκαν ἀπ' τοὺς θάμνους φέρνοντας ἐλεφόδοντα. Τοὺς ἄφησαν κάτω καὶ πάλι κρύφτηκαν μέσα στοὺς πυκνοὺς θάμνους.

Ὁ πλοίαρχος βγήκε τότε ἔξω, στὴν ξηρά, καὶ κοιτάξε αὐτά, πού εἶχαν ἀφήσει οἱ ἰθαγενεῖς. Ὑστερα εἶπε κι ἔφεραν τόπια ἀπὸ ἀνοιχτόχρωμα ὑφάσματα καὶ χρυσὰ κοσμήματα καὶ τᾶβαλε ἐκεῖ κοντά, πάνω σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα, καὶ γύρισε στὸ πλοῖο.

— Ἀραγε, εἶπε, θὰ τοὺς φανοῦν ἀρκετά; Στοὺς ἰθαγενεῖς δὲ φάνηκαν ἀρκετά, γιὰτί, ἀφοῦ

Φοινικικὲς τριῆρεις

ῤῥῆξαν καὶ τὰ κοίταξαν, πῆγαν πάλι καὶ κρύφτηκαν
μέσα στοὺς θάμνους. Τότε ὁ πλοίαρχος πρόσθεσε
ἀκόμα κόμπωσο γαλάζιο ὕφασμα μὲ χρυσά. Καὶ μό-
λις ἔφυγε πάλι ξετροῦψωσαν οἱ ἰθαγενεῖς καὶ φα-
ρούμενοι τώρα τὰ πῆραν καὶ ἔφυγαν. Ἡ ἀνταλλαγή
εἶχε τελειώσει.

Οἱ ναῦτες φόρτωσαν τὰ ἐλεφόδοντα στὴ πλοῖο.
— Δὲν ξέρομε νὰ τοὺς μιλήσωμε στὴ γλῶσσα τους,
εἶπε ὁ πλοίαρχος τὸν Γιώτα. Κι αὐτοὶ δὲ γνωρίζουν
τὴ δικιά μας. Σὲ μερικά ὅμως μέρη δὲν κάνουν τό-
σες προφυλάξεις... Ἐρχονται νοντὰ στὸ πλοιο-
φόροντας μαζί τους ὅ,τι ἔχουν γι' ἀνταλλάξι καὶ
διαλέγουν ἀπ' τὰ ἐμπορεύματά τους ὅ,τι τοὺς ἀρέ-
σει. Δὲν ἀγγρίζουν τίποτε, ἀν εμεῖς δὲ μείνωμε εὐ-
χαριστιγμένοι, καὶ οὕτε μεῖς ἀγγρίζουμε τὰ δικά τους,
ἀν δὲ μᾶς τάφήσουν.

—Περίμενε, περίμενε! Πρέπει ν'αναπαυτοῦμε καὶ νὰ κοιμηθοῦμε.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο σιωπῇ ἄκρα βασιλεὺς στὸ πλοῖο. "Όλοι κοιμόντουσαν. Κι οἱ αἰχμαλῶται, τοὺς εἶχαν νὰ τραβοῦν τὰ κουπιὰ, θὰ ὠνειρεύονταν τὰ σπίτια τους.

Τὴν ἄλλαν μέρα τὸ πρωὶ ὁ Γιώτας σηκώθηκε πολὺ νωρίς. Εἶδε τους ναυτὲς νάπλυνον τὸ χρυσαφένιο πανί, ποὺ θὰ βοηθοῦσε τὸ Θαλασσοπούλι νὰ πετάξῃ πρὸς τὴν πατρίδα τους ὅσο μποροῦσε γρηγορώτερα. Οἱ κωπηλάτες χαίρονταν πάλι, ποὺ ἐβλεπαν νὰ φουσκώνῃ τὸ πανί τοῦ χρυσαφένιου ὁ ἄνεμος, γιὰτὶ θὰ ἔξικοράζονταν λίγο.

Ὁ πλοίαρχος κοίταζε ὅλη τὴν ὥρα, μὴν ἵνακαλύψῃ πουθενὰ πειρατές, γιατί πλοῖα φορτωμένα μὲ πλούσια ἐμπορεύματα τὰ σταματοῦσαν συχνά ἀντοὶ οἱ ληστές τῆς θάλασσης καὶ τοὺς ἐπαίρναν ἄ.τι εἶχαν μέσα.

Οἱ δυοὶ τελευταῖες μέρες τοῦ ταξιδιοῦ πέρασαν γρήγορα. Κι ἕνα πρωὶ οἱ ναῦτες ἔβγαλαν φωνὲς δυνατὲς χαρᾶς. Εἶχαν δὴ τὴ στεριά. Ὁ Γιώτας ἔτρεξε καὶ σκαρφάλωσε ψηλά, γιὰ νὰ δῇ κι αὐτός

Κι ἔπειτα ἀπὸ λίγο εἶδε μιά παρὰ τὴν ἀδένδρην καὶ πίσω τῆς μιά στενὴ πεδιάδα. Ἐδῶ καὶ καὶ κίτρινα χαράφια μὲ σπαρτὰ ἔλαια καὶ στὸν ἥλιο, ἐνῶ κοντὰ σαυτὰ ξεχωρίζον στίπια μέσα σὲ κήπους γεματοὺς δένδρα. Πίσω ἀπὸ τὴν πεδιάδα ἦταν λόφοι καὶ σιερὲς ἀπὸ βουνά, ποῦσαν εἰς πλαγιὰς τοὺς σκεπασμένους ἀπὸ δάση. Μιά πολὺ στενὴ λουριδά γῆς φαινόταν νὰ χωρίζε τὴ θάλασσα ἀπὸ τὰ βουνά. Οἱ Φοίνικες ἔκκταναν μιά μέρα γιὰ νὰ τὴν περάσουν. Εἶχε ὅμως πολὺ μεγαλύτερο μᾶκρος. Πάνω ἀπὸ δέκα φορὲς μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ πλάτος. Οἱ προεχόγες τῶν βουνῶν χαμηλωμένες ἔφταναν ἕως τῆς θάλασσας. Αὐτὲς οἱ προεχόγες χωρίζαν μὲ φυσικὰ ὄρια τὰ λαὸ τῆς Φοινίκης σὲ χωριστὰς ἀνεξάρτητες ὁμάδες. Ὅλες αἱ πόλεις βρίσκονταν στὲς ἀκτὲς, ὅπου τὸ ναυτικὸ αὐτὸ ἔθνος εἶχε κατασκευάσει μεγάλους λιμένες γιὰ τὰ πλοία, εἰς νᾶνι ἀσφαλισμένα ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα. Ἡ πόλις Σιδῶνα εἶχε γιὰ πολὺν καιρὸ τὰ πρωτεῖα στὸ ἐμπόριο καὶ στὸν πληθυσμὸ. Ὑστερα ὅμως, σιγά-σιγά, πρώτη ἤρθε ἡ Τύρος. Αὐτὴ τῆς πῆρε τὰ πρωτεῖα. Ἐγίνε δηλαδὴ τὸ ἐμπαρικὸ κέντρο τῆς χώρας.

Ἐκείνο ὅμως, ποῦ ἔκανε τὸ Γιώτα ν'ανοίξῃ καλὰ
τὰ μάτια του, ἦταν ὅτι ἡ Τύρος, ἡ ὠραία πόλη,
φαινόταν σὲ νάβγαινε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ θάλασσα.

—Αὐτὴ εἶνε ἡ Τύρος, τοῦ εἶπε ὁ πλοίαρχος. Βλέ-

πεις, ἡ μισθὲ εἶναι χτισμένη πάνω σὲ νησί καὶ ἡ
μισθὲ πάνω στὴν ξηρά.

Ὁ Γιώτας μπορούσε νὰ δῇ ἓνα μεγάλο λιμένα
τεχνητό, πού γιὰ νὰ τὸν κάνουν ἔχτισαν ἓνα μεγάλο
πέτρινο τεῖχος μέσα στὴ θάλασσα σὰν ἓνα μεγάλο
βραχίονα.

Ὁ λιμενοβραχίονας αὐτὸς ἀπλωνόταν ἀπ' τὴν πόλιν σὲ ἀρκετὴ ἀπόσταση, ἔπειτα ἔκανε μιὰ κυκλοτερῆ στροφή κι ἔκλεινε ἔτσι μιὰ μεγάλη ἔκταση νεροῦ.

Τὸ Θαλασσοπούλι ἔβαλε πλώρη ἴσια πρὸς τὸ λιμενοβραχίονα. Καὶ μ' ἓνα τελευταῖο δυνατὸ τράβηγμα τῶν κουπιῶν μπῆκε στὸ λιμάνι.

Με ξεφωνητά χαράς υποδέχτηκαν το πλοίο ὅσοι ἦταν στὴν παραλία, ἅμα κατάλαβαν, πὼς ἦταν τὸ «Θαλασσοπούλι», πὺ ἔλειπε ἐξί μῆνες.

Σὲ λίγο τὸ δέσανε οἱ ναῦτες δίπλα στὴν προκυ-
μαία κι ἔπειτα ἦρθε μιὰ μεγάλη σειρὰ δούλων καὶ
ἄρχισε νὰ βγάζζω τὸ φορτίο ἔξω

Πρώτα ξεφορτώσαν τὰ ἐλεφόδοντα, πού εἶχαν
πάρε ἀπ' τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς. Ἐπάνω
σ' αὐτὰ οἱ Φοῖνικες οὐκάλιζαν ὥραῖα κοσμήματα
καὶ στέδια καὶ τὰ μεταχειρίζονταν στὰ ἐπιπλάτους.

Ἕτερα οἱ δοῦλοι ἐβγάλαν ἔξω μεγάλα δέματα
λινάρι. Αὐτὸ σὲ λίγα θὰ γινόταν λεπτὸ νῆμα, ποῦ
θὰ ὕφαιναν τὰ ὠραῖα χρωματιστὰ λινὰ πανιά.

Ἐκτός ἀπ' αὐτὰ, μέσα στο πλοῖο ὑπῆρχαν μπά-
λες ἀπὸ μαλακὰ κατεργασμένα δέρματα, πού τὰ
μεταχειρίζονταν κάποτε γιὰ κουρτίνες καὶ γιὰ νά-
κατασκευάζουν τὰ κομψὰ παπουτσάκια, πού πο-
ρῶσαν οἱ κυρίες τῆς Φοινίκης.

Αὐτὰ τὰ δέρματα τάχαν πάρει ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο,
γιατὶ στὴ Φοινίκη δὲν ὑπῆρχε μεγάλη κτηνοτροφία
ἀπὸ γελάδες ἢ γίδες, γιὰ νάχουν ἀρκετὰ δέρματα,
ὅσα τοῦδε νοσεύζονταν.

“Γόστρα ἐβγαλάν ἀπ’ τὸ πλοῖο δυὸ ἔμπιστοι δοῦ-
λοι κατὰ γερά σακκιά γεμάτα ἀπὸ ἀσῆμι. Κι αὐτὸ
εἶχαν ἀπ’ τὰ μεταλλεῖα τῆς Αἰθύρπου. Ἀπὸ τὴν Ἰσπανί-
αν εἶχαν πάρει κρασί καὶ λάδι. Καὶ τελευταῖα ἀπ’ ὅλα
ὁ πλοίαρχος πρόσεξε νὰ ξεφορτωθῇ μὲ τὰ ξη καὶ τὸ πῦρ
τοῦ πολυτιμοῦ μέρους τοῦ φορτίου του. Αὐτὸ ἦταν τὸ
χρυσάφι, πού εἶχαν πάρει ἀπ’ τὴν Ἀφρική καὶ πού,
γιά νὰ τὸ πάρουν, λίγὸ ἐλείψε νὰ ναυαγῇσῃ τὸ πλοῖο.
Καὶ τὸ τελευταῖο ψιχούλιο τοῦ φορτίου, πού ἐβγα-
λάν ἔξω ἦταν ὁ Γ. Ὠτάς.

«Ὅπως ὅλα τὰλλα πράγματα, πού εἶχαν μέσα στο
πλοῖο, καὶ ὁ Γιώτας εἶχε ἀγοραστῇ κι αὐτός. Σὲ
κείνη τὴν ἐποχὴ ὅταν ἓνα ἔθνος πλοῦσιο χρειαζόταν
ἐργάτες ἀνθρώπους δούλους.

Ὁ πλοίαρχος πήρε ἡ ἀγόρασε τὸ Γιώτα, δίνοντας ἓνα ζευγάρι γιάλινα βραχιόλια. Δὲν τὸν ἀγόρασε ὅμως γιὰ νὰ τὸν κάνει σκλάβο, τὸν ἀγόρασε γιὰ νὰ τὸν ἔχη ἡ μικρὴ τὸν κοῦρη, ἡ Ἀλμάθ, συντροφιά καὶ νὰ παίξει μαζί του. Σ' ὅλο τὸ μακρινὸ ταξίδι τοῦ μάθαινε τῇ Φοινικικῇ γλώσσᾳ. Κι ὅμως, ὅταν ὁ πλοίαρχος ἐβγαλε τὸ Γιώτα στὴν ἕρηρὰ καὶ τὸν ἔβλεπε κοντὰ στὴν Ἀλμάθ, ὁ Γιώτας λησμονοῦσε ὅλα τὰ Φοινικικά καὶ δὲν εὗρισκε λέξη νὰ τῆς πῇ. Μὰ καὶ ἡ Ἀλμάθ κοίταζε τὸ Γιώτα περιεργὰ καὶ σὰ μισοφοβισμένη κι ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της ἀπὸ τοῦτο τοῦ πατέρα της.

—Τροπή σου, Ἀλμάθ! —τῆς εἶπε ὁ πατέρας τῆς.
 «Ὁ Γιώτας εἶνε καλὸ παιδί, καὶ γρήγορα νὰ πάτε
 στὸ σπίτι καὶ οἱ δύο μαζί καὶ νὰ μοῦ φέρετε ἀπὸ τὸν
 κῆפו τοὺς καλότερους χουμάδες.» Βαρέθηκα τῇ
 θαλασσίᾳ τροπῇ!

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- I. ZEPBOY

Δ. Γρ. Καμπούρογλου.—ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΤΑ
ΤΑ ΕΤΗ 1775—1795. (Ἀθήναι 1931).

Ἡ Ὁ θαλερὸς πρεσβύτες, πού με ἀκατάβλητο ζηλοῦ
καί μ' ἐξαιρετική ἱκανότητα δουλεύοντας διάκρο-
μοῖς ἀίδωα εὐτύχησε ν' ἀποκαταστήσει τόσων ἐκα-
τοστατηρίδων ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν, μάς δίνει
μιὰν ἀκόμη ἐξαιρετική μονογραφία. Σ' αὐτὴν ἐξιστο-
ρεῖ καί περιγράφει τὴν ἐποχὴ τῆς τυραννίας τοῦ
Χασεκί στὰς Ἀθήνας. Καί συνδέοντας, καθὼς
ἀριστοτεχνικὰ ξέρει, τίς περιπέτειες τῆς ἐνδοξῆς
πόλεως μὲ τὴ ζωὴ καί μὲ τίς περιπέτειες τῆς ἁλλῆς
τότε ὑπόδουλῆς Ἑλληνικῆς χώρας, μάς δίνει ἐστὶ
μαζί με τὴν ἐξιστόρησιν εἰκοσι χρόνων ζωῆς τῶν
Ἀθηνῶν καί πολλὰς γενικώτερες πληροφορίες γιὰ
τὴν ὅλην Ἑλλάδα. Βάσις ἔχει δυὸ πολύτιμες παλῆς
μονογραφίες, τὸ Χ ρ ο ν ι κ ὸ τοῦ Ἀνθίμου καί κυ-
ρίως τὰ Ἀ ὕ τ ο β ι ο γ ρ α φ ι κ ἄ Ἀ π ο μ ν η-
μ ο ν ε ὕ μ α τ α τοῦ Παναγῆ Σκουζέ· τίς πλου-
τίζει ὅμως, τίς ἐπεξηγεῖ καί τίς συμπληρώνει μὲν
πολλὰ, πού ἀπὸ ἄλλες πηγὰς ἔχει.—Ἡ σύνθεσις
τῆς ἀφήγησιν, πού πάντα σὲ ὅ,τι γράφει ὁ κ. Δ.Γρ.
Καμπουρογλοῦς εἶνε σύνθεσις ἐμπνευσμένη καί
καλλιερημένη λογοτέχνη, ἡ καλλιδοσκοπικὴ ἐμ-
φάνισις λεπτομερειῶν καί ἱστορικῶν παραδόξων,
πού ἀσύγκριτα ξέρει νὰ διαλέγῃ· καί νὰ συνδέῃ
μὲ τὰ κύρια συμβάντα, ζωντανεύοντας ἐστὶ τὴν
ἱστοροῦμένην ἐποχὴν, δίνουν καί στὸ νέο τοῦτο βι-
βλίο τοῦ κάποιου ἐξέχωρο—θάλεγα ἡροδότηιο—θάλ-
γητρο· ὥστ' ἐκεῖνος πού τὸ διαβάζει, μαθαίνοντας
ἱστορία, γαίρεται σύγκαιρα ἓνα λογογένημα.

Ἰωαν. Θ. Κακριδῆ.—ΑΡΑΙ, μυθολογική με-
λέτη. Ἀθῆναι, τύποις «Π.Δ. Σακελλάριος».

Στὴ σελίδα τοῦτῃ γίνεται σύντομη εἰσήγησις καὶ κάποια κριτικὴ γιὰ νοσεκδομένα βιβλία. Αὐτοὺς εἶνε οἱ κανόνες. Ἄλλὰ σ' αὐτὸν ἐπιβάλλει κάποτε ἐξάιρεση ἢ πρόδηλη ἐξαιρετικότης κάποιων ἔργων, ποὺ ἂν καὶ λίγο προηγούμενα χρονικῶς ἐπισφύρουν ὅμως μὲ τὴν ἄξια τοὺς τὸ σύγχρονο ἠνδιαφέρουν καὶ προκαλοῦν ἀκόμη ἢ πρέπει να προκαλοῦν τὴν προσοχὴ τοῦ ἀνχνωστικοῦ κοινοῦ. Τέτοις εἶνε τὸ ἔργο «Ἀραϊ» τοῦ κ. Ι. Θ. Κακριδῆ, φιλολόγου ποῦ ὅπως δείχνεται καὶ ἀπ' αὐτὸ δὴ τὸ βιβλίο εἶνε ἀπὸ τοὺς πρὸ γερὰ μελετημένους, πρὸ ἱκανούς, πρὸ προχωρημένους στὴ σκέψῃ νέους μὲς ἐπιστήμονες. Θέμα τοῦ βιβλίου τὸν εἶνε οἱ κάταρες (ἀραϊ) ὅπως βρισκόνται, διατυπώνονται, ἐπιδροῦν στὴν ἑλληνικὴ μυθολογίαν, συνεπῶς στὴ διαμόρφωσιν τῆς παράδοσης κ' ἐπακολουθοῦς στὴν ποίησιν,—ἢ, καθεὺς εἰσαγωγικὰ οἱ συγκαταφάας καθορίζει στὴ μελέτῃ του: «ἐξητάσθῃ τὸ θέμα τῆς ἀράς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἡρωϊκὴν παράδοσιν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Ε' αἰῶνος ἐξητήθῃ δηλαδὴ καὶ καθορισθῇ ὁ ρόλος, τὸν ὁποῖον ἐπαίξεν ἡ ἀρά εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν παιαιότερων παραδόσεων».—Γραμμένον τὸ ἔργο ὀχι μὲ τὸ γινώριμό μας παλαιότερο δασκαλισμὸ, ποῦ σχολαστικὰ θολώνοντας τὴ φράσιν καὶ φτωχὸς στὴ σκέψῃ ἐπιζητοῦς μόνο πῶς να ἐπιδειξέι ἀμφίβολη πολυμάθεια, ἀλλ' ἀπεναντίας συνταγμένο μὲ πῆρτα φωτεινὴν μάθησιν, μὲ πλατύτερη σκέψῃ καὶ μ' ἐκφραστικὴν πλατεϊὰ καὶ ἐλεύθερον εἶνε ἀπὸ τὰ πολὺ λίγα

διαλεχτά πρωτότυπα έργα - τῆς σύγχρονης ἐπιστημονικῆς φιλολογίας μας. Τὸ θέμα του, ποὺ μ' ὅλον τὸ φαινομενικὸ εἰδικὸ περιορισμὸ του εἶνε ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα καὶ γενικώτερα γιὰ τὴ μυθολογία, ἀπὸ τὰ πῶς διορωτιστικὰ στὴν αἰσθητικὴ μελέτῃ τοῦ ἀρχαίου δράματος καὶ τῆς ἄλλης ἀρχαίας λογοτεχνίας, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ τὰ πῶς ἀξιοπρόσχετα στὴ θερησκυολογία, ἔτσι ὅπως εἶνε καλομελετημένο καὶ συγκαταφαλαγιωμένο στὸ ἔργο τοῦ κ. Ι. Θ. Κακριδῆ, ἐμφανίζεται σὲ ὅλη σχεδὸν τὴν ἔκτασιν καὶ τὴ σημασίαν του. Καὶ γι' αὐτὸ μπορεῖ τὸ βιβλίον νὰ καταταχθεῖ μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκείνων μελετημάτων, ποὺ ἔχουν τὴ δύναμιν καὶ ποὺ πρέπει νὰ ὠφελοῦν ὅχι μόνον τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ γενικώτερα τὸ κοινὸ τῶν πᾶσι διανοουμένων.

Δ. Εὐαγγελίδου.—ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟ-
ΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. (Ἐκδοτικὸς οἶκος Δημη-
τράκου, Ἀθῆναι 1931).

Είπε μια σύντομη, αλλά μεστή από αισθητικές αντίληψες, πληροφορίας και οδηγίες μελέτη, μεθοδικά και ξάστερα διατυπωμένη. Τὸ θέμα τῆς εἰς γενικώτατο, ἀναφερόμενο σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς θεμελι- ἀκὲς ἐκδὴλωσες τῆς πνευματικῆς καὶ δημιουργικῆς δυναμικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ συνολικὰ ἡ τέχνη,—δηλαδὴ ποίηση, μουσικὴ, ζωγραφικὴ, γλυ- πτικὴ, ἀρχιτεκτονικὴ, διακοσμητικὴ καὶ ὅποια ἄλλη ἐπακόλουθη σύνθεσις,—εἶπε ὁ ἀρχαιότατος καὶ ὡς ἓνα σημεῖο ὁ κυριώτατος συντελεστὴς τῆς κοινωνι- κῆς ζωῆς, ὀργανωτικὸς τῆς ἐξελικτικῆς διαδοχῆς τῶν πολιτισμῶν καὶ συνάμα ὁ ἀμεσώτερα αἰσθητὸς ἐκπρόσωπος αὐτῶν. Καὶ συνεπῶς ἡ ἱστορία τῆς τέ- χνης ἀποτελεῖ ἐν' ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα κεφάλαια τῆς μάθησης ἢ μόρφωσης κάθε διανοουμένου δὲν εἶνε συμπληρωμένη κ' ἴσως οὔτε μπορεῖ νὰ νὰ εἶνε ἀρκετὴ ἂν λείπει μιὰ κάποια μῆση του στῆν τέχνη. Καὶ γιὰ τὴ μῆση αὕτῃ ἀπαραίτητο στοι- νεῖο εἶνε ἡ ἱστορία τῆς τέχνης.

Χρότο είναι η τέχνη της ακρίβειας. Χρότος είναι η μελέτη του χρόνου. Το να μιλήσεις και μάλιστα σύντομα, πάνω σ' αυτό το θέμα, κάνοντας μια σωστή επισκόπηση, και να έμφανίσεις έτσι το τι ακριβώς είναι η ιστορία της τέχνης, ως πού απλώνεται, σε ποιους κανόνες πρέπει σήμερα να βασιζόμαστε για την εκτίμηση της τέχνης, τούτο απαιτεί μάθηση και ικανότητα εξαιρετικές. Ο κ. Δ. Ευαγγελίδης, ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο μικρό βιβλίο του, που είναι λόγος του έναρκτηρός, μας δείχνει γιατί είναι τέτοια μάθηση και τέτοια ικανότητα. Εκείνος που το διαβάζει βρίσκει σ' αυτό τα πρώτα και κύρια στοιχεία όσα χρειάζονται για να κατανοήσει στη σωστή αντίληψη της τέχνης και να νοιώσει την εξαιρετική σημασία της ιστορίας της.

Ν. Π. Ἐλευθεριάδου.—Πελασγική Ἑλλάς.—Οἱ
Προέλλουσες Ἀθήναι 1931.

Είς το πολυμελητέριον, αλλά και πολυσυζητούμενον ακόμη ζήτημα τῶν κατοίκων τῆς προϊστορικῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τὸν παρέχει ἀξίολογος διευκρίνιστος το βιβλίον αὐτό. Καὶ δὲν μᾶλλον παρουσιάζει βέβαια αἵς δεδομένα, ἀλλὰ συνδυάζοντας καὶ συγκριτικὰς ὅσα ἡ μελέτη τῶν ὑπο-

λειπομένων μνημείων και των αρχαίων κειμένων μας έχουν δώσει, έχοντας δε υπ' όψιν και τις γνώμες κ' εκτιμήσεις της σύγχρονης επιστήμης, παρουσιάζει μια γενική άριστα βασισμένη άποψη, διαφωτιστική και αξιοπρόσεκτη.

Ν. Σ. Γκινοπούλου.—ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ. 'Αθήναι 1931.

Πολύ γνωστός φιλόλογος, συγγραφέας πολύτομης σειράς διδακτικών και άλλων φιλολογικών έργων, που τα πιότερα μάλιστα, έχουν έγκριση για τα σχολεία μας, είναι συνάμα και λογοτέχνης, που αγαπά και καλλιεργεί με ζήλο και με ειλικρίνεια την ποίηση στον πεζό λόγο. Το τελευταίο έκδομένο έργο του μας τον παρουσιάζει σ' αυτή του τη λογοτεχνική εκδήλωση. "Αν και έχει τίτλο: «Τών άλλων τὰ παθήματα», αναφερόμενο σε κάποιους υπαινιγμούς που περιέχει για όσα έχουν πάθει άλλοι, ιδίως οι Ούγγροι στα χρόνια τουτα, είναι κυρίως προσωπικές εντύπώσεις από ταξίδι στη Σερβία και στην Ούγγαρία, — ένα 'Οδοιπορικό όπως λέγανε τον παλιότερο καιρό: Κ' οι εντύπώσεις ζωηρά γραμμένες, με αλληλουχία περιγραφής, με πολλές καλά βαλμένες στατιστικές και πληροφορίες αποτελούνε σύνολο ευχάριστο κι αξιανάγνωστο.

Bachman — διασκευή Δ. Κοντογιάννη.—Οι μεγάλοι εφευρέτες. (Έκδοτικός οίκος Δημητράκου 1931).

"Εν' από τ' αξιολογώτερα βιβλία, απ' όσα ως τώρα έχουν βγει στη γλώσσα μας σαν αναγνώσματα για παιδιά είναι αναμφισβήτητως το έργο τουτο, περιλαμβανόμενο στη Β'. Σειρά της Παιδικής Βιβλιοθήκης Δημητράκου. Το κείμενο του Bachman για τον πλούτο που έχει σε γνώσεις ουσιαδέςτατες και μορφωτικές, για το διάλεγμα και την ταξινόμηση των γνώσεων αυτών, για τη μεθοδική αλληλου-

χία, που εμφανίζει στην εξιστόρηση και την περιγραφή των μεγάλων εφευρέσεων και στις τόσο ενδιαφέρουσες βιογραφίες των μεγάλων εφευρετών, είναι από τα ωραιότερα και πολυτιμότερα για την μόρφωση των παιδιών, ίσως δε κι από τα πολύ ευχάριστα κι ωφέλιμα για μεγάλους. 'Αλλά και η διασκευή που έκαμε ο παιδαγωγός συγγραφέας και λογοτέχνης κ. Δ. Κοντογιάννης είναι άξια του τέτοιου κειμένου, μια από τις καλύτερες διασκευές στη γλώσσα μας, καλοζυγισμένη, σύμμετρη, με ύφος λογοτεχνικό, μ' έκφραση απλή, — πράμα δυσκολώτατο προκειμένου να περιγραφούν όπωσδήποτε εφευρέσεις και μηχανήματα. —Κι είναι αλήθεια κατώτερη της πραγματικότητας ή επαινετική τούτη κρίση για το τόσο διδακτικό, ωφέλιμο κ' ευχάριστο βιβλίο.

Ίωάν. Ν. Ζαγανιάρη.—ΟΙΝΟΠΟΙΑ. 'Αθήναι 1931.

Σώστη, επιστημονικά συνθεμένη, με πλούσιο και συστηματοποιημένο υλικό μονογραφία, για τὰ κρασιά—για την Οίνοποιία, όπως λέει ο τίτλος. Και χρειάζονται βέβαια ειδικές γνώσεις για να ελέγξει κανείς τὰ καθεκτάστα. 'Αλλά και χωρίς αυτές ο κάθε όπωσδήποτε μορφωμένος μπορεί όχι μόνο να εκτιμήσει την ωφελιμότητα, θάλεγα και την αναγκαιότητα του βιβλίου, αλλά και ν' αναγνωρίσει την επιμελημένη σύνθεση, τη μεθοδική διατύπωση και την ξεκάθαρη διατύπωση πολλών και χρησίμων ιδιγών. "Ενα μόνον θα μπορούσε κανείς να επιθυμήσει:—άπλούστερη γλώσσα, που θα προσαρμοζότανε βέβαια καλύτερα με τον τρίτο κύκλο του κοινού που απευθύνεται ο συγγραφέας, με «τους παραγωγούς δηλαδή, οι όποιοι επιθυμούν να ενδιαφερθούν διά την επιστημονικήν και τεχνικήν βελτίωσιν του προϊόντος των».

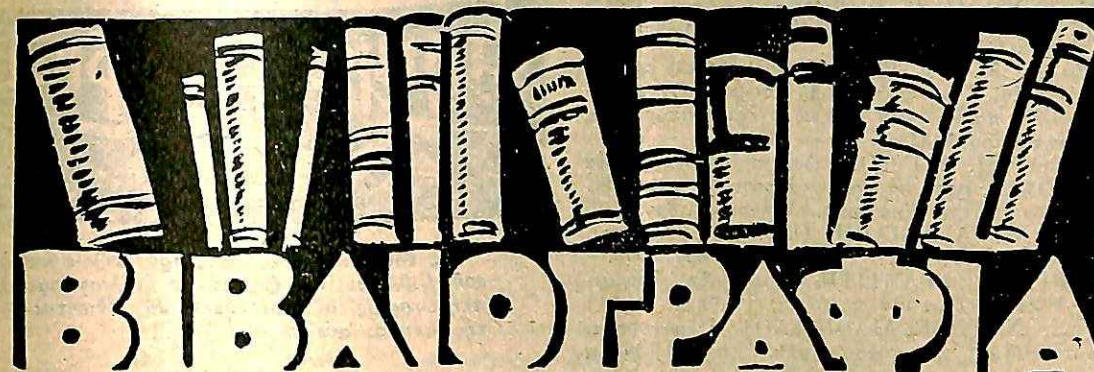
Η ΝΕΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ

"Ενα συστηματικόν βιβλίον φιλοσοφίας, τὸ όποίον θά διαβασθῇ πολὺ καὶ θά δώσῃ ἀφορμὴν εἰς συζητήσεις. Εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τῆς Φωνῆς θά ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ βιβλίου καὶ θά δώσωμεν χαρακτηριστικὰς περικοπὰς.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Π. Α. ΣΟΥΒΑΛΙΩΤΗ. Τὸ Α, Β, Γ τοῦ πρακτικοῦ ηλεκτρολόγου. ('Αθήναι).

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΠΑΠΑΝΑΝΙΑΔΟΥ. 'Ο Τηλεβόας ἢ ὁ ὁλοὲν ἀφηγιάζων ψευτοπολιτισμὸς ('Αθήναι).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ, μηνιαῖον θρησκευτικοῦ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΖΩΗ: μηνιαῖον μουσικὸν περιοδικόν. 'Αθήναι ἔτος Α'. τεῦχος 8ον.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ. 'Επιστημονικὸν περιοδικὸν τῆς γεν. ἐταιρείας πρὸς προστασίαν τῆς παιδικῆς καὶ ἐφηβικῆς ἡλικίας. Αρ. 7. 'Αθήναι.

ΤΙΚΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ περιοδικόν, ἔτος ΙΕ'. τεῦχος 185 ('Ιούνιος) Θεσσαλονίκη.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ, ὄργανον τῶν μονάδων τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, 'Αθήναι ἀριθ. 82.

ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ, φιλολογικὸν καὶ ιστορικὸν περιοδικὸν 15ῆμερον, Ζάκυνθος, ἀριθ. 873.

ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ. Τόμος Α'. (1930—31). Περιλαμβάνει τὰ 12 ἐκδοθέντα τεύχη τῆς ὁμωνύμου μηνιαίας ψυχοκοινωνιολογικῆς ἐπιθεωρήσεως.

Η ΧΩΡΑ, μεγάλη εβδομαδιαία γενικὴ ἐφημερίς. Συνεκδιδόμενη ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ. 'Αθήναι, φυλ. 89.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΑΝΤΑΛΙΔΗ. Σμυρναϊκῆς ἀγάπης. ('Αθήναι 1931)δρχ. 40.—

Ν. Ι. ΧΑΝΤΖΑΡΑ. Εἰδύλλια. ('Αθήναι 1931)δρχ. 25.—

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ. Θεραπεία ἡθογραφίας. Μέρος Δ'. ('Αθήναι).

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ. 'Ο γῦρος τοῦ κόσμου εἰς 80 ἡμέρας. Μετάφραση Ν.Κ. 'Επιμελεία Δημοσθ. Βουτυρά. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου, 'Αθήναι 1931)δρχ. 40.—

ΤΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑ, δεκαπενθήμερος σιδηροδρομικὴ ἐπιθεώρησις, φυλ. 36 ('Ιούνιος) 'Αθήναι.

ΖΩΗ, θρησκευτικὸν εβδομαδιαῖον φύλλον, 'Αθήναι, ἀριθ. 997.

ΚΕΡΚΥΡΑ, λαϊκὴ καὶ ἀγροτικὴ ἐφημερίς, Κέρκυρα, φυλ. 199.

ΕΘΝΟΣ, εβδομαδιαία ἀνεξάρτητος ἐφημερίς, Φλώρινα φυλ. 22.

ΠΑΤΡΙΣ, ὄργανον τῶν ἐν τῇ Νοτίᾳ Ἀμερικῇ Ἑλλήνων, Βουένος Ἀίρες, φυλ. 617—103.

ΑΓΩΝ ΟΜΗΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΠΑΘΩΝ, εβδομαδιαῖον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῶν ἀπανταχοῦ ἐφέδρων, ὁμήρων, πολεμοπαθῶν καὶ ἐν γένει θυμάτων πολέμου, 'Αθήναι, φυλ. 80.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ-ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Μ. Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΝΟΥΑΡΟΥ. Τὸ εκπαιδευτικὸν σύστημα Δάλτον ('Ανατύπωσις ἐκ τοῦ Δελτίου τῆς 'Ομοσπονδίας Μ. 'Εκπαιδεύσεως) 'Αθήναι.

ΛΕΩΝΙΔΑ ΜΑΡΟΥΛΗ. Παιδικὴ τέρψη. Τόμοι δύο 'Αθήναι 70.—

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ. Τύποι καὶ κανόνες τῆς κοινῆς ὁμιλουμένης νεοελληνικῆς. 'Αθήναι 1931.

Γ. ΜUNCH, μετάφρασις Δ. ΖΗΣΗ. Βέβαια φταίει τὸ σχολεῖο. "Ενα διασκεδαστικὸ βιβλίον γιὰ πατέρες καὶ μητέρες. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου 'Αθήναι 1931)δρχ. 45.—

ΕΥΑΓΓ. Ι. ΠΑΡΑΣΧΗ. 'Η φυσικὴ τοῦ σχολείου ἐργασία. ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ. Γιά τὴν Γ' καὶ Δ' δημοτικῆς. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου, 'Αθήναι 1931)δρχ. 8.50

ΕΥΑΓΓ. Ι. ΠΑΡΑΣΧΗ. 'Η φυσικὴ τοῦ σχολείου ἐργασία. Ζωολογία. Γιά τὴν Γ' καὶ Δ' Δημοτικῆς. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου, 'Αθήναι 1931)δρχ. 8.50

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Δ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ. Εἰσαγωγή στὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου, 'Αθήναι 1931)δρχ. 15.—

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ. Κρόλος Μάρξ. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν θεωριῶν. ('Εκδοτικὸς οἶκος Δημητράκου, 'Αθήναι 1931) δρχ. 60.—

ΔΙΑ ΤΟΥΣ κ.κ. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

"Ο 'Εκδοτικὸς Οἶκος Δημητράκου παρακαλεῖ τοὺς κ.κ. Συγγραφεῖς τῶν ὁποίων τὰ ἔργα ἀγγέλλονται εἰς τὴν ΦΩΝΗΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ νὰ ἀποστέλλωσιν ἐγκλίρως ἀντίτυπα πρὸς πώλησιν ἵνα μὴ καθυστεροῦνται παρ' αὐτοῦ αἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν διαβιβάζόμεναι παραγγελαί.

25 ΕΚΛΕΚΤΑ ΕΡΓΑ ΔΡ. 2.700

α'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 45 ο/ο. 'Ο έγγραφόμενος συνδρομητής εις ὅλην τὴν σειρὰν τῶν 25 ἔργων πληρώνει δρ. μόνον 1.500

β'. ΕΚΠΤΩΣΙΣ 30 ο/ο. 'Ο έγγραφόμενος κατ' ἐκλογὴν εις βιβλία τῆς σειρᾶς τῶν 25 ἔργων ἀξίας δρ. 1000 καὶ ἄνω ἔχει ἔκπτωσιν 30 ο/ο.

(Δὲν γίνονται ἔγγραφαὶ μικρότεροι τῶν δραχ. 1000.—).

ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ ΕΚ ΔΡ. 50.

Διὰ προπληρωμὴν πρόσθετος ἔκπτωσις 10 ο/ο.

Ἐκδίδεται ἕνας τόμος τὸν μῆνα ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1931.

Ἡ σειρά περιλαμβάνει τοὺς κατωτέρω 30 τόμους.

	Δραχ.
1. Παγκόσμιος Ἱστορία. H. G. Wells. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων...	350.—
2. Πανδεκτης ἢ Ἐγκυκλοπαίδεια κατὰ κλάδους, περιλαμβάνουσα εἰς 2 πυκνοτυπωμένους τόμους ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις...	500.—
3. Μεγάλη Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος. Τόμοι 2 μετὰ πολλῶν Χαρτῶν καὶ Εἰκ. ...	300.—
*4. Μπέρτον Ν. 'Ο Τζιόττο. πολυτελὲς ἔκδοσις μετὰ 40 εἰκόνων...	100.—
5. 'Ο δρόμος πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν. Εἶναι ἕνας πολύτιμος ὁδηγὸς δι' ὅλους πῶς νὰ εὐτυχήσουν καὶ νὰ μὴ σκοπιάσιν εἰς τὴν ζωὴν τῶν...	75.—
6. 'Ο Γιατρός τοῦ Σπιτιοῦ. Χαριτάκη Ε. ἱατροῦ, τόμοι 2...	125.—
7. Πρόχειρος Δικηγόρος. Κουντουριώτου Ν. καὶ Πατσούρου Ρ. δικηγόρων...	150.—
*8. Γατοπούλου, Τὰ ἑκατὸ Ἑλληνικὰ Χρόνια. Ἐκδοσις εἰκονογραφημένη...	50.—
9. Καμπούρογλου Δ. Ἀπομνημονεύματα μιᾶς μακρᾶς ζωῆς. (Ἀπομεινάρια ἐντυπώσεων καὶ μελετῶν (1852—1862) ...)	50.—
10. Λίβ. Αἱ περὶ τοῦ Κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ἀντιλήψεις καὶ τὰ ἰδεώδη περὶ μορφώσεως, μετὰφρασίς Παναγιωτίδου...	75.—
11. Μῦθοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Ρώμης, ὑπὸ Guerber...	100.—
12. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν βορείων λαῶν, ὑπὸ Guerber...	100.—
13. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Κελτικῶν φυλῶν (Γάλλων) ...	100.—
14. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τοῦ Μεσαίωνα, ὑπὸ Guerber...	100.—
15. Μῦθοι καὶ παραδόσεις τῶν Σέρβων, ὑπὸ Πέτροβιτς...	100.—
*16. Βουτυρά Δημοσθ. Ἡ Ἐπανάστασις τῶν ζώων. Συμβολικὸ καὶ μὴ συμβολικὸ διήγημα πρὸς σέρονει σειρά διηγημάτων ἄλλων...	50.—
17. Νωβίνα Παύλου, Ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἐκλεκτὰ διηγήματα...	35.—
18. Οὐίλιαμς. Ἡ βασιλεία τοῦ Ροβεσπιέρου (1793-1794) μετ. Μπάμπη Ἀννινου.	35.—
19. Καζαντζάκη Γαλ. Οἱ ἑπτὰ ἀδελφές. Μυθιστόρημα...	35.—
20. Παλαμὰ Κ. Δεκατετράστιχα...	35.—
21. Σκίπη Σ. Μεγάλοι Λογοτέχνες, ἡ ζωὴ καὶ τὰ ἔργα τῶν...	50.—
*22. Τανάγρα Α. Νενίκηκός με Ναζωραῖε. Ἱστορικὸν μυθιστόρημα...	50.—
*23. Τουργένιεφ, Βροχὲς Ἀνοιξιάντικες, μυθιστόρημα μετ. Μπάμπη Ἀννινου...	50.—
*24. Φαγκέ. Φιλολογικὴ Μῆσις. Μετὰφ. Γερ. Βόκον...	50.—
25. Wundt. Τὰ Ἔθνη καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν, μετ. Γ. Παπαϊωάννου...	35.—
Σύνολον Δραχ. 2,700	

ΣΗΜ.—'Όσα βιβλία ἔχουν ἀστερίσκον (*) ἐκυκλοφόρησαν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον Δημητράκου Ἀθῆναι
ἀδὸς Σταδίου 4 καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

**ΔΥΝΑΣΘΕ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΤΕ
40 ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥΣ**

**ΕΚ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ**

Ὅλα εἶναι βιβλία γραμμένα ἢ μεταφρασμένα ἀπὸ λογοτέχνας καὶ παιδαγωγούς εἰς γλῶσσαν ἀπλὴν ἥτοι ἀπὸ τοὺς: Ἀννινον Μπάμπη, Βουτυράν Δ., Καζαντζάκη Γαλ., Καζαντζάκη Ν., Καμπούρογλου Δ., Κλεάνθους Μυρσ., Νιγβάναν Π., Παπαντωνίου Ζαχ., Παπαχριστοδούλου Πολυδ., Σπεράντζαν Στυλ., Στρατηγόπουλον Ἀν. καὶ ἄλλους.

ΤΙΜΑΙ ΙΣΧΥΟΥΣΑΙ ΜΕΧΡΙ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1931

Ἐκάστη σειρά 20 τόμων ἀδέτων Δρ. 400.—
Δετικά ἐκάστου τόμου » 750

Τὰ ὑπογραμμιζόμενα ἐκυκλοφόρησαν.

**ΗΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΚΛΕΞΕΤΕ 20 ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ
ΕΚ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΕΙΡΩΝ τῆς ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟ-
ΘΗΚΗΣ πληρώνοντες δρ. 20 μηνιαίως. Οἱ
προπληρώνοντες ὁλόκληρον σειρὰν ἔχουν
ἔκπτωσιν 10 ο/ο.**

ΣΕΙΡΑ Α'.

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 7-12 ΕΤΩΝ

Θὰ ἐκδίδεται ἕνα τὸν μῆνα, ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου.

1. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ I. (Οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου) ὑπὸ Baldwin
2. Μυθολογία γιὰ παιδιὰ II. (Οἱ ἥρωες) ὑπὸ Baldwin
3. Μῦθοι Αἰσώπειοι ὑπὸ Baldwin
4. Μῦθοι ὑπὸ Lafontaine
5. Ὠραίες Παιδικές Ἱστορίες Grimm
6. Τὰ ὠραιότερα Παραμῦθια τοῦ Andersen
7. Πιάδα καὶ Ὀδύσεια τοῦ Οὐίγερν
8. Ροβινσὼν Κροῦσος ὑπὸ Defoe
9. Ἀδὸν Κιχῶτος ὑπὸ Cervantes
10. Οἱ περιπέτειες τοῦ βαρῶνου Μυνχάου-ζεν ὑπὸ Mund
11. Ταξίδια τοῦ Γκίούλιβερ ὑπὸ Swift

12. Ἱστορίες γιὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον

13. 20 Παραμῦθια ἐκλεκτὰ διαφόρων λαῶν (ἐκλογαί).

14. Οἱ ἑπτὰ μικρὲς ἀδελφές Andrews Jane ἥτοι: Ἀγκωνάκ ἢ Ἐσκιμῶα, Τζεμιλά ἢ κόρη τῆς Ἐρήμου, ἢ Πεν-Σε ἢ Κινέζα, Λουίζα ἢ κόρη τῶν βουνῶν κλπ. (Γεωγραφικόν).

15. Δέκα παιδιὰ πρὸς ἐξήσαν κατὰ ἐποχὲς ἀπὸ τὸν παλιὸ καιρὸ ὡς τώρα ὑπὸ Andrews Jane. (Ἱστορικόν).

16. Δραματικὰ διηγήματα καὶ Παιχνίδια.

17. Παιδικὰ Τραγούδια ὑπὸ Ζαχαρ. Παπαντωνίου καὶ Λαμπελί.

18. Ὁ Σέρλοκ Χόλμς τῶν τετραπύδων, παιδικὸ μυθιστόρημα, τοῦ ὁποῖου τὰ πρόσωπα εἶναι ζῶα. (Φυσικοὶ χαρακτηρισμοὶ τῶν ζώων κατὰ τὸν τρόπον ἀστυάτου).

19. Ἡ Πεντάμορφη Νεράιδα. (Ἐσπριότατα διηγήμ. Ὑγείας)

20. Ἐνας μικρὸς ἄνθρωπος διηγῆται τὴν ζωὴν του. ἥτοι τερπνότητες ἱστορίες ζώων καὶ πτηνῶν.

ΣΕΙΡΑ Β'.

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ 10-16 ΕΤΩΝ

Θὰ ἐκδίδεται ἕνα τὸν μῆνα. Τὸ πρῶτον θὰ κυκλοφορήσῃ πρὸ τῆς πρωτοχρονιάς.

1. Οἱ μεγάλοι ἄνδρες τοῦ παρελθόντος.
2. Πέντε Ἐνδοξοὶ Λαοὶ ὑπὸ Guerber
3. Τὰ μεγαλύτερα γεγονότα τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ Guerber
4. Αἱ μεγαλύτεραι πράξεις.
5. Οἱ μεγάλοι θαλασσοπόροι (Κολόμβος Βάσκο δε Γάμν, Μαλελαῖος, Κούκ κλπ.)
6. Οἱ μεγάλοι ἡφευρέται καὶ αἱ ἐφευρέσεις τῶν. ὑπὸ Bachman
7. Οἱ μεγάλοι εὐεργεταὶ τῆς Ἑλλάδος.
8. Στὰ Βάθνη τῶν Χρόνων (ἕνα βλέμμα εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὡς σήμερον) V. Louthier
9. Ἀνὰ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν.
10. Ὑγιεινὲς συνήθειες Λαμπασίου Ε.
11. Βυζαντινὲς Ἱστορίες Diehl & Loumpouré
12. Τί τρώγει ὁ κόσμος, νέα σειρά Carpenter
13. Πῶς ἐνδύεται ὁ κόσμος, νέα σειρά Carpenter
14. Πῶς στεγάζεται ὁ κόσμος, νέα σειρά
15. Τὸ Ἀρχιπέλαγος εἰς ἀναστάτωσιν I. Βέρον
16. Περιπέτειες Κινέζου Ἰουλίον Βέρον
17. Ἄνω κάτω ὑπὸ Ἰουλίον Βέρον
18. Ἡ χώρα τῶν ἀδαμάντων Ἰουλίον Βέρον
19. Ὁ Γύρος τῆς Γῆς εἰς 80 ἡμέρας, Βέρον
20. Ἡ μικρὴ μάγισσα τοῦ δάσους, W. Bonsels. Ἐνα μοναδικὸ βιβλίον περὶ ζωῶν καὶ ἑνὸς μεγαλοπρεποῦς ὕμνος εἰς τὴν δημιουργίαν.

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε. - ΑΘΗΝΑΙ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

Γ' ΣΕΙΡΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 40 πολυτελείς τόμοι εικονογραφημένοι ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χαρτον διὰ παιδιά 7 - 16 ἐτῶν εἰς 2 σειρὰς ἀπὸ 20 τόμους ἑκάστη.

Πληρωτέας εἰς δόσεις ἐκ δρ. 20 μηνιαίως.

Συνδρομὴ διὰ 20 τόμους ἀδέτους Δραχ. 400.—

Λετικά ἑκάστου τόμου..... » 7.50

Κάθε μῆνα ἐκδίδονται δύο τόμοι.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ 12 ΤΟΜΟΙ

25 ΕΚΛΕΚΤΑ ΕΡΓΑ 30 τόμοι μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Συνολικὴ ἀξία καὶ τῶν 30 τόμων Δραχ. 2.600.—

Διὰ τοὺς ἐγγεγραφομένους συνδρομητὰς τιμὴ εὐκαιρίας » 1.500.—

Πληρωμὴ εἰς μηνιαίας δόσεις ἐκ δραχμῶν 50.— Κάθε μῆνα ἐκδίδεται ἓνας τόμος.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ 6 ΤΟΜΟΙ

ΛΕΞΙΚΑ & ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ 6 Λεξικά καὶ 4 Μέθοδοι πρὸς ἐκμάθησιν ἄνευ διδασκάλου τῶν ξένων γλωσσῶν. Γαλλικῆς, Ἀγγλικῆς, Γερμανικῆς, Ἰταλικῆς. Ἐγγράφη κατ' ἐκλογὴν. Πληρωμὴ μηνιαίως δραχμὰς 20.—

Ἐκάστου Λεξικὸν ἄδεται.. Δρ. 95.—

Χρυσόδετον (ὅλο πανί)..... » 120.—

Ἐκάστη Μέθοδος πανόδετος. » 45.—

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ 9 ΤΟΜΟΙ

ΜΕΓΑ ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ — ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ 6ῃ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ. ΤΟΜΟΙ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ 5000

Πληρωμὴ εἰς μηνιαίας δόσεις ἐκ δραχμῶν 20.—

Ἄδεται..... Δρ. 700.—

Χρυσόδετον (ὅλο πανί)..... » 900.—

» (δέρμα πανί). » 1.000.—

ΝΟΜΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ : (ΤΙΜΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ)

Λεξικὸν Νομικῆς Διοικήσεως Ἀστυνομίας, τόμοι 10..... Δρ. 1890.—

Ρωμαϊκὸν Δίκαιον Δέρμπουρ, τόμοι 5..... » 600.—

Πολιτικὴ Δικονομία Εὐκλείδου, τόμοι 2..... » 750.—

Ἐγγράφη καὶ εἰς τὰ 3 ἔργα τόμοι 17 Δρ. 2610.—

Λετικά ἑκάστου τόμου ὅλο πανί » 20.—

Λετικά ἑκάστου τόμου δέρμα πανί » 50.—

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον Δημητρακοῦ Ἀθηναί
ὁδὸς Σταδίου 4 καὶ εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῶν ἐπαρχιῶν.